

ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

นายปัญญาวัฒน์ สุขเลิศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COST EFFICIENCY OF UNIVERSAL BANKING

Mr. Panyawat Sukleart

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

511839

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

โดย

นายปัญญาวัฒน์ สุขเลิศ

สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์

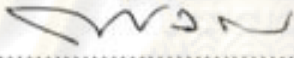
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. โสติดิธร มัลลิกะมาส

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

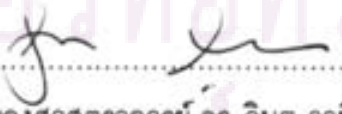

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ตีรณ พงศ์มพัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงศา พรชัยวิเศษกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. โสติดิธร มัลลิกะมาส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม)

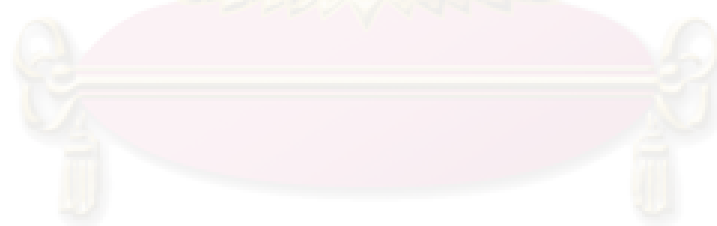

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิมุต วานิชเจริญธรรม)

ศูนย์วิทยุโทรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญญาวัฒน์ สุรเลิศ : ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ.
(COST EFFICIENCY OF UNIVERSAL BANKING) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.
ดร. โสติถิร มัลลิกะมาส, 91 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ โดยอาศัยแบบจำลอง Smooth Transition Regression ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวสามารถแสดงโครงสร้างต้นทุนที่อยู่บนพื้นฐานการผลิตแบบ Universal-Bank Technology และ Deposit-Loan Technology โดยการศึกษาที่ใช้ข้อมูลของธนาคารในประเทศไทยจำนวน 9 แห่ง ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2550

ผลการศึกษาพบว่า (1) ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยที่กำหนดต้นทุนด้าน Universal-Bank Technology คงที่ ไม่แปรผันตามเวลาตามสมมติฐาน (2) การขยายขอบเขตธุรกรรมโดยการเพิ่มผลผลิตในส่วนที่ก่อให้เกิดรายได้ที่มีไซดอกเบีย และเพิ่มปริมาณการปล่อยสินเชื่อ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารดีขึ้น (3) ประสิทธิภาพของระบบธนาคารไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ (4) ธนาคารกรุงไทยและธนาคารกสิกรไทยเป็นธนาคารที่มีพัฒนาการด้านประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนดีที่สุดในรอบศึกษา เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ที่มีไซดอกเบียให้เพิ่มมากขึ้นตลอดช่วงเวลา

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*วิมล งาม*.....

ปีการศึกษา.....2551.....

ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....*ดร. โสติถิร มัลลิกะมาส*.....

4985567529 : MAJOR ECONOMICS

KEYWORDS : UNIVERSAL BANKING / EFFICIENCY

PANYAWAT SUKLEART : COST EFFICIENCY OF UNIVERSAL BANKING.

ADVISOR : ASSOC. PROF. SOTHITORN MALLIKAMAS, Ph.D., 91 pp.

This thesis aims to study cost efficiency of universal banking by using the Smooth Transition Regression Model which illustrates cost structure based on Universal-Bank Technology and Deposit-Loan Technology. Quarterly data of 9 banks in Thailand from 2000 to 2007 are utilized.

The results show that, first, coefficients of universal banking technology cost are constant over time and against our hypothesis. Second, the activity expansions through increases in the non-traditional activities and loans generate economies of scope and scale. Third, cost efficiency in Thai banking system increases over time. Finally, Krung Thai Bank (KTB) and Kasikorn Bank (KBANK) show relatively the most improvement in cost efficiency from their expansion of the non-interest income activities.

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Field of Study : Economics.....

Student's Signature *[Handwritten Signature]*

Academic Year : 2008.....

Advisor's Signature *[Handwritten Signature]*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ที่ได้รับการประสิทธิ์ประสาทจากคณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งคำแนะนำ การสนับสนุน ความห่วงใย และกำลังใจจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนขอกล่าวไว้ ณ ที่นี้ เพื่อเป็นการรำลึกถึงด้วยความขอบคุณ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. โสติดิธร มัลลิกะมาส ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พงศา พรชัยวิเศษกุล ที่ให้เกียรติเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.พงศศักดิ์ เหลืองอร่าม และรองศาสตราจารย์ ดร. วิมุต วานิชเจริญธรรม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำและข้อคิดที่มีประโยชน์ รวมถึงการซักถามในประเด็นต่างๆ ที่ทำให้ผู้เขียนมีโอกาสค้นคว้าเพื่อเพิ่มเติมความรู้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบุคคลในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ที่ได้อำนวยความสะดวกในการติดต่อและค้นหาข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมาก

ในโอกาสนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวของผู้เขียน ที่ได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา และเป็นกำลังใจอย่างดีเสมอมา นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆ ปริญญาโททุกคน ผู้ซึ่งช่วยแนะนำวิธีการคิดและอยู่เป็นเพื่อนจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ และขอขอบคุณคุณแก้วที่ให้กำลังใจมาโดยตลอด

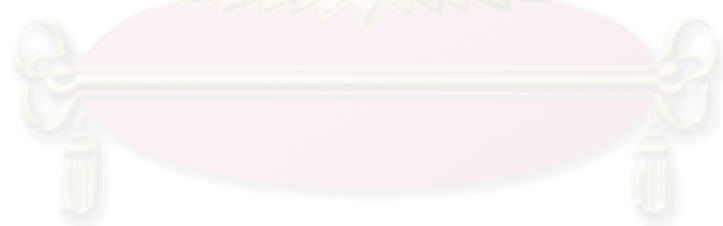
สุดท้ายนี้ ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนต้องขออภัยและน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	8
1.3 ขอบเขตของการศึกษา และแหล่งที่มาของข้อมูล.....	8
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 ภาพรวมของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ.....	10
2.1 โครงสร้างรายได้ที่มีไร้ดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ.....	11
2.2 บริษัทย่อยและบริษัทร่วมของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ.....	16
3 ทฤษฎีและวรรณกรรมปริทัศน์.....	19
3.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	19
3.1.1 ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ: ความหมาย และประโยชน์.....	19
3.1.2 ประสิทธิภาพ: ความหมาย แนวคิดการวัดประสิทธิภาพ และวิธีการวัดประสิทธิภาพ.....	23
3.2 วรรณกรรมปริทัศน์.....	30
3.2.1 การศึกษาเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบในต่างประเทศ.....	30
3.2.2 การศึกษาธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบในประเทศไทย.....	34
4 วิธีการศึกษา.....	39
4.1 โครงสร้างต้นทุนและประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ เต็มรูปแบบ.....	39

บทที่	หน้า
4.2 ผลกระทบจากการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจต่อประสิทธิภาพ การบริหารต้นทุน	46
5 ผลการศึกษา.....	54
5.1 โครงสร้างต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ.....	54
5.2 ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ.....	61
5.3 ผลกระทบจากการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจต่อประสิทธิภาพ การบริหารต้นทุน.....	64
6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	76
6.1 สรุปผลการศึกษา.....	76
6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	78
6.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป.....	79
รายการอ้างอิง.....	80
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก.....	85
ภาคผนวก ข.....	88
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	91

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	รายชื่อธนาคารพาณิชย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา.....	9
2.1	รายได้ที่มีโชคกเบียดคิดเป็นร้อยละของสินทรัพย์ รายได้จากการดำเนินงาน และรายได้รวม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2551.....	15
2.2	ประเภทธุรกิจของบริษัทย่อยที่รวมอยู่ในงบการเงินรวมปี พ.ศ. 2549 ของธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา.....	17
2.3	ประเภทธุรกิจของบริษัทย่อยที่รวมอยู่ในงบการเงินรวมปี พ.ศ. 2549 ของธนาคารทหารไทย และธนาคารไทยพาณิชย์.....	18
3.1	ภาพรวมของประโยชน์จากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ.....	22
3.2	เปรียบเทียบงานศึกษาทางด้านข้อเสียจากการเป็นธนาคารพาณิชย์ เต็มรูปแบบ.....	31
3.3	เปรียบเทียบงานศึกษาทางด้านข้อดีจากการเป็นธนาคารพาณิชย์ เต็มรูปแบบ.....	36
4.1	ระดับนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรอธิบายในแบบจำลอง แสดงปัจจัยที่กำหนด ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน.....	47
4.2	คำอธิบายตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) และสมมติฐาน ของสมการที่ 5.....	50
4.3	คำอธิบายตัวแปรอธิบาย และสมมติฐานของสมการที่ 6.....	53
4.4	คำอธิบายตัวแปรอธิบาย และสมมติฐานของสมการที่ 7.....	53
5.1	ผลการประมาณการสมการต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ.....	55
5.2	ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาปัจจัยการผลิต และผลผลิต ณ ค่าเฉลี่ย.....	60
5.3	ค่าประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนโดยเฉลี่ย และค่าประสิทธิภาพ การบริหารต้นทุนโดยเปรียบเทียบของแต่ละธนาคาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2550.....	62
5.4	ผลการศึกษาผลกระทบจากการขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจ ต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน.....	65

ตารางที่		หน้า
5.5	ผลการศึกษาความสามารถของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนในฐานะ ตัวชี้วัดผลประกอบการด้านคุณภาพการปล่อยสินเชื่อ.....	66
5.6	ผลการศึกษาความสามารถของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนในฐานะ ตัวชี้วัดผลประกอบการด้านการทำกำไร.....	66
5.7	ค่าเฉลี่ยตัวแปร ISAI FSII และ NLTA ของแต่ละธนาคาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2550.....	73

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1	5
2.1	11
2.2	12
2.3	13
2.4	13
3.1	24
3.2	26
3.3	27
4.1	39

ภาพที่		หน้า
4.2	อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลต่อรายได้รวม และอัตราส่วนรายได้ที่มีค่าใช้จ่ายต่อรายได้รวมของระบบธนาคารในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2551.....	40
5.1	แนวโน้มประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนโดยเฉลี่ยของแต่ละธนาคาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2550.....	63

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบหรือ Universal Bank คือ สถาบันการเงินที่ให้บริการทางการเงินทุกประเภท เช่น การออกกรมธรรม์ประกันภัยหรือประกันชีวิต ตลอดจนการประกันการจัดจำหน่าย (Underwriting) การเป็นนายหน้า (Brokering) และผู้ค้า (Trading) ตราสารทุน เป็นต้น โดยอาจเป็นการให้บริการโดยตรง และ/หรือ ลงทุนผ่านบริษัทย่อย และ/หรือ บริษัทร่วม นอกจากนี้ยังอาจถือครองหุ้นของบริษัทอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Benston, 1994) อย่างไรก็ตามแม้ว่าระบบการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (Universal Banking) นั้นอาจก่อให้เกิดความขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interests) รวมถึงลดระดับการแข่งขัน เพิ่มการกระจุกตัวและอำนาจต่อรองทางการเมือง และยังคงทำให้การควบคุมตรวจสอบยากยิ่งขึ้น แต่หลายประเทศที่มีระบบธนาคารเช่นนี้ก็เชื่อว่า ประโยชน์ที่ได้จากความได้เปรียบด้านข้อมูล การประหยัดจากขนาด การประหยัดจากการขยายขอบเขต ความสามารถในการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น และการกระจายความเสี่ยง จะทำให้ระบบธนาคารมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น

ในทวีปยุโรป ธนาคารของประเทศเยอรมันถือว่าเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดของการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จวบจนปัจจุบัน ซึ่งนอกจากเยอรมันแล้ว ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ก็มีการอนุญาตให้สถาบันการเงินทำธุรกรรมทางการเงินอย่างครบวงจร ตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่นกัน หรือตั้งแต่มีกฎหมาย Banking Law ในปี ค.ศ. 1930 และในปี ค.ศ. 1989 ธนาคารพาณิชย์ในประเทศที่เป็นสมาชิกสหภาพยุโรปทั้งหมดได้ตกอยู่ภายใต้ระบบการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบอย่างสมบูรณ์ หลังจากมีการบังคับใช้ Second Banking Directive ในปีดังกล่าว

แตกต่างจากอเมริกาที่ Great Depression ทำให้พัฒนาการของการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบต้องหยุดชะงักไป กล่าวคือในช่วงต้นทศวรรษที่ 1930 ระบบเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาอยู่ในช่วงภาวะถดถอยอย่างรุนแรง สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือปัญหาในภาคการเงินที่เกิดจากการล่มสลายของระบบธนาคารและตลาดทุน นักวิชาการในช่วงนั้นมองว่าปัญหาในภาคการเงินดังกล่าวเกิดจากการที่ธนาคารพาณิชย์ได้ไปข้องเกี่ยวกับธุรกรรมทางด้านตลาดทุน ซึ่งเป็นการเพิ่มความเสียหายอย่างมากให้กับเงินฝาก ด้วยเหตุนี้ในปี ค.ศ. 1933 จึงมีการออกกฎหมาย Glass-

Steagall Act¹ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ห้ามธนาคารพาณิชย์ให้บริการทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุน เพื่อเป็นการลดความเสี่ยง และเพิ่มเสถียรภาพให้กับธนาคาร อย่างไรก็ตาม 66 ปีให้หลัง ด้วยความพยายามที่จะเพิ่มการแข่งขันและประสิทธิภาพในภาคการเงิน ตลอดจนอิทธิพลจากทิศทางการธนาคารในภูมิภาคอื่นๆ ของโลก ทำให้กฎหมายฉบับดังกล่าวถูกยกเลิกและแทนที่ด้วย Gramm-Leach-Bliley Act² ที่ซึ่งการให้บริการทางการเงินนอกเหนือไปจากการรับฝากและปล่อยกู้ เช่น บริการด้านหลักทรัพย์ และการประกันนั้น ธนาคารพาณิชย์สามารถทำได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

สำหรับประเทศในเอเชีย แนวคิดการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบก็ทรงอิทธิพลไม่น้อยเช่นกัน ในญี่ปุ่น Financial System Reform Act (FSRA) of 1992 ถือเป็นก้าวแรกของการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ กฎหมายดังกล่าวมุ่งหวังว่าจะก่อให้เกิดการแข่งขัน ประสิทธิภาพ และเสถียรภาพในระบบการเงิน สำหรับอินเดีย แรงกดดันจากกระแสโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีทางการเงินระหว่างประเทศทำให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงแนวคิดของการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบได้ ในประเทศไทย ภาพของการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบเริ่มปรากฏขึ้นในต้นทศวรรษที่ 90 ที่เริ่มให้ธนาคารสามารถค้าพันธบัตรได้ และได้ปรากฏอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2547 เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Master Plan) ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังเสนอ

แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินมีจุดเริ่มต้นมาจากวิกฤตภาคการเงิน พ.ศ. 2540 ที่แสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องของระบบสถาบันการเงินซึ่งสามารถปรับปรุงและพัฒนาได้ โดยเฉพาะประสิทธิภาพ เสถียรภาพ และความสามารถในการแข่งขัน ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้เริ่มจัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทย ในต้นปี พ.ศ. 2545 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และกำหนดนโยบายสถาบันการเงินในระยะ 5-10 ปีข้างหน้า

สำหรับหนึ่งในมาตรการส่งเสริมประสิทธิภาพระบบสถาบันการเงินก็คือ ให้มีการปรับรูปแบบและบทบาทของสถาบันการเงิน โดยกำหนดให้สถาบันการเงินที่รับเงินฝากจากประชาชนมีเพียง 2 ประเภท ได้แก่

¹ Glass-Steagall Act หรือ GSA บังคับใช้เมื่อ 16 มิถุนายน 1933 มีชื่อทางการว่า Banking Act of 1933 ส่วน Glass and Steagall เป็นชื่อของสมาชิกสภาองเกรส 2 คนในขณะนั้น

² Gramm-Leach-Bliley Act (GLBA) หรือ Financial Services Modernization Act of 1999 ผ่านสภาองเกรสเมื่อ 12 พฤศจิกายน 1999

1. ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ต้องมีเงินกองทุนชั้นที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 5,000 ล้านบาท โดยธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบสามารถทำธุรกรรมทางการเงินนอกเหนือจากการรับฝากเงิน และการให้กู้ยืมได้เกือบทุกประเภท เช่น เป็นผู้นำหุ้นกู้หรือตราสารการออมออกสู่ตลาด รวมถึงเป็นตลาดรองรับซื้อคืน การให้สินเชื่อเพื่อซื้อรถยนต์ เป็นต้น แต่ไม่สามารถออกกรรมธรรม์ประกันภัยหรือประกันชีวิต รวมถึงการประกันการจัดจำหน่าย การเป็นนายหน้าและผู้ค้าตราสารทุน อันเป็นธุรกรรมของบริษัทประกันภัย และบริษัทหลักทรัพย์ตามลำดับ

2. ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย (Retail Bank) มีเงินกองทุนชั้นที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 250 ล้านบาท สามารถทำธุรกรรมได้เกือบทุกประเภท โดยเน้นการให้บริการทางการเงิน และสินเชื่อที่มีลักษณะจำเพาะ (Specialized) แก่กลุ่มผู้มีรายได้น้อย และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เช่น สินเชื่อเช่าซื้อ สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย และสินเชื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นต้น แต่ธุรกรรมที่ไม่สามารถทำได้คือ ธุรกรรมที่ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบไม่สามารถทำได้ ธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับตราสารอนุพันธ์

ในขณะเดียวกันได้มีการปรับบทบาทสถาบันการเงินต่างชาติที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทย โดยให้เลือกสถานะได้เพียง 1 สถานะ ระหว่างการเป็นธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูก (Subsidiary) ของธนาคารต่างประเทศ ที่ต้องมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท สามารถทำธุรกรรมได้เหมือนธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ เปิดสาขาได้ 1 สาขาในกรุงเทพฯ และปริมณฑล และ 3 สาขานอกเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล หรือการเป็นสาขาของธนาคารต่างประเทศ (Full Branch) ที่ต้องมีเงินกองทุนไม่ต่ำกว่า 3,000 ล้านบาท สามารถประกอบธุรกิจได้เหมือนธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ แต่ไม่สามารถเปิดสาขาได้ และจากการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดดังกล่าวทำให้ ณ เดือนมีนาคม 2551 มีสถาบันการเงินที่เข้าเกณฑ์ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบจำนวน 14 แห่ง ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย 3 แห่ง ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ 1 แห่ง และสาขานานาชาติต่างประเทศ 17 แห่ง

หลังจากมีการบังคับใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งได้จัดตั้งบริษัทในเครือเพื่อสามารถให้บริการครอบคลุมทุกความต้องการของลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นบริษัทหลักทรัพย์ ประกันภัย ประกันชีวิต และบริษัทที่ให้บริการในกลุ่มการเงินอื่นๆ แนวโน้มของการเป็นธนาคารพาณิชย์ที่ให้บริการทางการเงินครบวงจรดังกล่าวเป็นแรงผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์ปรับแผนการดำเนินงานอย่างเห็นได้ชัด และหนึ่งในธนาคารที่มุ่งสู่การเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบอย่างเต็มตัวคือ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) หรือ KBANK ที่ได้มีการ

เปิดตัวสัญลักษณ์หรือโลโก้ใหม่ ด้วยรูปร่างชาวบนพื้นสีเขียว มีอักษร K เป็นสัญลักษณ์อยู่ในทุกธุรกิจ ทั้งธุรกิจบริหารสินทรัพย์ (บลจ.) ธุรกิจหลักทรัพย์ (บล.) ธุรกิจลิสซิ่ง แฟกเคอริง และธุรกิจรีเทล อีกทั้งมีการทุ่มงบประมาณมากในการประชาสัมพันธ์

นอกจากนี้อัตราส่วนเงินลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมสุทธิต่อสินทรัพย์รวม ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของธนาคารกรุงไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ ก็เป็นอีกหนึ่งหลักฐานที่ยืนยันว่าธนาคารทั้งสองได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมรอง³ (Non-Traditional Activities หรือ Non-Bank Activities) มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังพบว่าในภาพรวมของอุตสาหกรรมธนาคาร อัตราส่วนดังกล่าวตั้งแต่ปี 2543-2549 มีความสัมพันธ์อย่างมากในทิศทางบวกกับจำนวนบริษัทย่อยและบริษัทร่วม (มีค่าสหสัมพันธ์ หรือ Correlation อยู่ที่ 0.8645) นั่นหมายความว่าธนาคารมีการกระจายการลงทุนมากขึ้น เห็นได้จากในปี 2549 ธนาคารไทยพาณิชย์ลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมจำนวน 54 แห่ง ครอบคลุม 18 ธุรกิจ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2543 ที่ลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วม 46 แห่ง 16 ธุรกิจ ขณะที่ในปี 2549 ธนาคารทหารไทยมีบริษัทย่อยและบริษัทร่วม 20 แห่ง 6 ธุรกิจ ซึ่งเพิ่มจากปี 2545 ที่มี 6 แห่ง 2 ธุรกิจ⁴ เท่านั้น

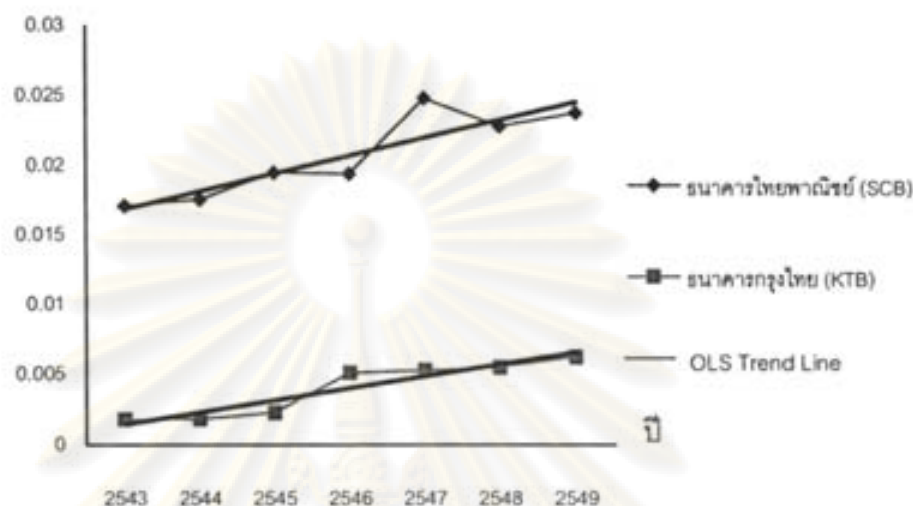
ศูนย์วิทย์ทรัพย์ากร

³ กิจกรรมหลัก หรือ Traditional Activities หรือ Bank Activities หมายถึง ธุรกิจการรับฝากเงินและการปล่อยสินเชื่อ

กิจกรรมรอง หรือ Non-Traditional Activities หรือ Non-Bank Activities หมายถึง ธุรกิจอื่นใดที่นอกเหนือไปจากการรับฝากเงินและการปล่อยสินเชื่อ ได้แก่ ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจลิสซิ่ง การรับรองตัวแลกเงิน การออกตราฟีด การซื้อตัวลด การเรียกเก็บเงินตามเช็คและตั๋วโอนเงิน การรับรองฐานะการเงิน การเปิดเคดิตเตอร์ออฟเฟดริค การค้าประกัน การรับฝากของมีค่า การบริวารตราเงินตรา และกำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ เป็นต้น

⁴ นิยามของประเภทธุรกิจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละธนาคาร

ภาพที่ 1.1 แสดงอัตราส่วนเงินลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2549

ที่มา: งบดุลของธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543-2549

อย่างไรก็ตามแม้ว่าธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยต่างก็เร่งขยายขอบข่ายการดำเนินธุรกิจทางการเงิน เช่นเดียวกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก โดยเชื่อว่าผลของการประหยัดจากขนาด และการประหยัดจากการขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจ ฯลฯ จะไปเพิ่มระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน แต่กลับพบว่าในต่างประเทศมีการศึกษาเชิงประจักษ์ เพื่อหาหลักฐานที่จะสนับสนุนความเชื่อหรือสมมติฐานข้างต้นกันอย่างกว้างขวางมากกว่าในประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาคั้งนี้จึงมุ่งที่จะหาคำตอบต่อคำถามที่ว่า ถ้าหากทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ไทยแล้ว การขยายขอบเขตธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบนั้น จะส่งผลกระทบต่อระดับประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนหรือไม่ อย่างไร

โดยทั่วไปแล้วการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานสามารถจำแนกออกเป็นประสิทธิภาพทางด้านการผลิต ด้านมูลค่าตลาด ด้านรายรับ ด้านกำไร และที่เป็นที่นิยมคือการวัดระดับประสิทธิภาพด้านต้นทุนหรือประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน ซึ่งมีทั้งการศึกษาด้วยการประมาณโดยใช้เงื่อนไขคุณลักษณะในการผลิต (Non-Parametric Approach) และวิธีการประมาณโดยเศรษฐมิติ (Parametric Approach) สำหรับการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนด้วยวิธีการประมาณโดยใช้เงื่อนไขคุณลักษณะในการผลิต หรือ Data Envelopment Analysis (DEA)

ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ Linear Programming ถูกพัฒนาขึ้นโดย Charnes และคณะ (1978 อ้างถึงใน Drake, 2001) มีจุดเด่นคือไม่จำเป็นต้องมีข้อสมมติเกี่ยวกับการกระจายตัวของค่าความคลาดเคลื่อน หรือ Error Term ที่เป็นตัวบอกถึงความไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงใช้ได้กับการศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนไม่มาก (Neal, 2004) และจุดเด่นอีกประการคือ ไม่จำเป็นต้องกำหนดรูปแบบฟังก์ชันความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนกับผลผลิตและราคาปัจจัยการผลิต (Coelli, 1988 อ้างถึงใน Poomthan Rangakulnuwat, 2007) อย่างไรก็ตามจุดเด่นข้างต้น ในอีกมุมหนึ่งก็คือข้อด้อยของการศึกษาด้วยวิธี DEA กล่าวคือ ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นนั้น ความเป็นจริงแล้วอาจเป็น Random Error หรือความคลาดเคลื่อนทางสถิติ ที่เกิดจากการวัดที่ผิดพลาด สภาพดินฟ้า อากาศ ความผิดพลาดในการจัดเก็บข้อมูล หรือ Random Factor อื่นๆ ซึ่งไม่ได้เกิดจากความไร้ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อีกทั้งการสมมติว่าความคลาดเคลื่อนทั้งหมดคือความไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ต้องระมัดระวังอย่างมากในการจัดเก็บข้อมูล เพราะความผิดพลาดแม้เพียงเล็กน้อยในการจัดเก็บข้อมูลอาจทำให้การคำนวณฟังก์ชันหรือเส้นพรมแดนมีความแตกต่างไปอย่างมาก นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรที่ได้จากการประมาณด้วยวิธี DEA ยังยากที่จะประเมินว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด (สมนึก ทับพันธุ์, 2550)

ในอีกด้านหนึ่งประสิทธิภาพทางการบริหารต้นทุนก็ถูกศึกษาผ่านวิธี Parametric Approach ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิธีการทางเศรษฐมิติ จึงสามารถประเมินได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรในฟังก์ชันมีความน่าเชื่อถือเพียงใด ตามแนวทางวิธีการประมาณโดยเศรษฐมิตินี้ ค่าความมีประสิทธิภาพหาได้จากค่าความคลาดเคลื่อน กล่าวคือ หากมีข้อสมมติเช่นเดียวกับ DEA ที่ว่าค่าความคลาดเคลื่อนทั้งหมดเกิดจากความไม่มีประสิทธิภาพ จะเป็นการวิเคราะห์ตามวิธี Deterministic Frontier Analysis ในขณะที่หากมีข้อสมมติว่าค่าความคลาดเคลื่อนนั้นสามารถ Decompose หรือแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ความคลาดเคลื่อนภายนอกที่เป็นความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่ม หรือ Random Error และความคลาดเคลื่อนภายในที่เกิดจากความไม่มีประสิทธิภาพ จะเป็นการวิเคราะห์ตามวิธี Stochastic Frontier Analysis (SFA) ซึ่งมีความสมเหตุสมผลมากกว่าวิธีการแรก ดังนั้น SFA จึงเป็นเครื่องมือที่ถูกใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์ เช่น สืบสิน คเชนทร์ (2547) และเต็มศิริ เอื้อวิเศษวัฒนา (2549) ใช้ SFA เป็นเครื่องมือศึกษาประสิทธิภาพธนาคาร สุรศักดิ์ ธรรมโม (2549) และลินดา ตริทศายุธ (2550) ใช้ SFA ศึกษาประสิทธิภาพของโรงงานน้ำตาลและบริษัทหลักทรัพย์ตามลำดับ

ในช่วงแรกที่เริ่มใช้ SFA ในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ จะเป็นการประยุกต์ใช้ฟังก์ชันแบบ Cobb-Douglas ในการสร้างสมการต้นทุน แต่พบว่าฟังก์ชันดังกล่าวมี

ข้อจำกัดอยู่หลายประการ (Nathinee Thamavaranukup, 2001) เช่น การสมมติว่าเกิดผลได้ต่อขนาดคงที่ (Constant Return to Scale) รวมถึงไม่เหมาะเมื่อใช้กับหน่วยผลิตที่ผลิตสินค้าและบริการอย่างหลากหลายเช่นธนาคารพาณิชย์ ต่อมาจึงมีการพัฒนาฟังก์ชันแบบ Translog (Transcendental Logarithmic) โดย Christensen และคณะ (1971, 1973) ซึ่งฟังก์ชันแบบ Translog มีความยืดหยุ่น (Flexible) ในการประยุกต์ใช้มากกว่าฟังก์ชันแบบ Cobb-Douglas ทำให้สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ภายใต้ข้อสมมติที่น้อยกว่า (Nathinee Thamavaranukup, 2001) อีกทั้งไม่มีข้อจำกัดในเรื่อง Return to Scale Homogeneity Additivity และความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน (สุรศักดิ์ ธรรมโม, 2549) ต่อมา Gallant (1981, 1982) ได้พัฒนารูปแบบฟังก์ชันเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการประยุกต์ใช้เพิ่มมากขึ้น โดยฟังก์ชันดังกล่าวมีชื่อว่า Fourier Flexible Functional Form (Huang และ Wang, 2001) แต่ในบางงานวิจัย เช่น Altunbas และคณะ (2007) และ Vennet (2002) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสมการต้นทุนแบบ Translog กับ Fourier Flexible ซึ่งพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้ง Altunbas และ Chakravraty (2001 อ้างถึงใน Altunbas และคณะ, 2007) ยังพบว่ามักมีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อใช้กับ Heterogeneous Data Sets ประกอบกับฟังก์ชัน Fourier มีความยุ่งยากซับซ้อนมาก จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น งานศึกษาค้นคว้าจึงเลือกที่จะกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนกับผลผลิตและราคาปัจจัยการผลิตให้อยู่ในรูปฟังก์ชันแบบ Translog

อย่างไรก็ตามจากการศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่า แบบจำลองสมการต้นทุนที่น่าจะนำมาทดลองใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือแบบจำลองที่มี 2 Regimes (ในแต่ละ Regime ถูกกำหนดให้อยู่ในรูปฟังก์ชันแบบ Translog) หรือ Smooth Transition Regression (STR) Model⁵ โดยได้แนวคิดมาจากงานของ Shen (2005) เนื่องจากแบบจำลอง STR สามารถแสดงสัดส่วนระหว่างโครงสร้างต้นทุนที่อยู่บนพื้นฐานการผลิตแบบ Universal-Bank Technology กับโครงสร้างต้นทุนที่อยู่บนพื้นฐานการผลิตแบบ Deposit-Loan Technology โดยหากสัดส่วนดังกล่าวเปลี่ยนแปลงตลอดช่วงเวลาแล้ว ก็จะทำให้เราเห็นภาพกระบวนการแบบพลวัต (Dynamic Process) ของการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีการผลิตจาก Deposit-Loan Technology ไปสู่ Universal-Bank Technology ซึ่งสอดคล้องกับระบบธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีเทคโนโลยีการผลิตแบบ Deposit-Loan Technology ในตอนแรก แล้วค่อยๆ เปลี่ยนผ่านไปสู่ Universal-Bank Technology หลังจากเริ่มปรากฏภาพของการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 90 โดยในช่วงของการเปลี่ยนผ่านนั้นธนาคารจะทำการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีการผลิตทั้ง 2 แบบในสัดส่วนที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้

⁵ ดูรายละเอียดของ Smooth Transition Regression Model ในบทที่ 4 วิธีการศึกษา

ยังไม่พบว่ามีการใช้ฟังก์ชันต้นทุนแบบ 2 Regimes ในงานที่ศึกษาเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยแต่อย่างใด ดังนั้นในการตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษาคั้งนี้ จึงได้เลือกใช้แบบจำลอง STR เพื่อสร้างสมการต้นทุนที่สามารถบอกได้ว่า ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาระบบธนาคารพาณิชย์ไทยมีสัดส่วนระหว่างโครงสร้างต้นทุนที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบ Deposit-Loan Technology กับโครงสร้างต้นทุนที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบ Universal-Bank Technology อย่างไร พร้อมกับทำการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนตามแนวทางของ SFA หลังจากนั้นจึงสร้างสมการถดถอยเพื่อวัดผลกระทบจากการขยายขอบเขตธุรกิจที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบต่อไป

1.2 วัดดูประสงคในการศึกษา

ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ และวิเคราะห์ผลกระทบจากการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน

1.3 ขอบเขตของการศึกษา และแหล่งที่มาของข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็น Balanced Panel Data การศึกษาคั้งนี้จึงทำการศึกษาเฉพาะธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบจำนวน 9 แห่ง และบริษัทย่อยที่ถูกรวมไว้ในงบการเงินรวมของธนาคารดังกล่าวเท่านั้น บริษัทย่อย และ/หรือ บริษัทร่วมอื่นที่ไม่ได้รวมอยู่ในงบการเงินรวมของธนาคารถือว่าย่นออกเหนือขอบเขตของการศึกษา ทั้งนี้ข้อมูลที่ใช้คือผลประกอบการและฐานะการเงินรายไตรมาสที่ปรากฏในงบดุล งบกำไรขาดทุน และหมายเหตุประกอบงบการเงินตั้งแต่ปี 2543-2550 โดยอาศัย ฐานข้อมูล SET SMART ห่องสมุดมรรวย และเว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นแหล่งข้อมูล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1.1 รายชื่อธนาคารพาณิชย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา

ชื่อธนาคารพาณิชย์	ตัวย่อ
1. ธ. กรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	BBL
2. ธ. กรุงไทย จำกัด (มหาชน)	KTB
3. ธ. กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	BAY
4. ธ. กสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	KBANK
5. ธ. ทหารไทย จำกัด (มหาชน)	TMB
6. ธ. ไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)	BT
7. ธ. ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	SCB
8. ธ. นครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)	SCIB
9. ธ. ยูโอบี จำกัด (มหาชน)	UOB

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบถึง - ระดับประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบแต่ละแห่งในแต่ละช่วงเวลา

- ผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนจากการขยายขอบเขตการดำเนินงานธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

- ปัจจัยที่กำหนดความมีประสิทธิภาพ

ซึ่งทั้งหมดข้างต้นธนาคารพาณิชย์สามารถใช้เป็นแนวทางเพื่อวางกลยุทธ์ในการแข่งขัน ขยายขอบเขตการดำเนินงานธุรกิจ และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนได้

1.4.2 วิทยานิพนธ์เล่มนี้นับหนึ่งก็คือการประเมินประสิทธิภาพของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินในส่วนของ การส่งเสริมประสิทธิภาพของสถาบันการเงิน ดังนั้นผลการศึกษาจึงอาจเป็นแนวทางให้ภาครัฐใช้ในการวางนโยบายที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินต่อไป

1.4.3 การทดลองใช้แบบจำลองสมการต้นทุน Smooth Transition Regression (STR) เป็นการสร้างทางเลือกใหม่ในการกำหนดฟังก์ชันต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย

บทที่ 2

ภาพรวมของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ธนาคารพาณิชย์เป็นสื่อกลางทางการเงินที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างการออมเงินของแต่ละบุคคล ธุรกิจ และรัฐบาล กับผู้ที่ต้องการกู้เงินหรือต้องการนำเงินไปใช้ลงทุน ซึ่งช่วยให้สภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนดีกว่าการปล่อยกู้โดยตรงของผู้มีสภาพคล่องส่วนเกิน ทั้งนี้เป็นผลมาจากธนาคารมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความเสี่ยงของผู้กู้ ตลอดจนการมีแหล่งเงินทุนขนาดใหญ่และหลากหลายจากทั้งภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ ซึ่งช่วยให้ธนาคารมีเงินทุนหมุนเวียนมากพอที่จะทำให้สามารถดำเนินธุรกิจไปได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ธนาคารยังสามารถกระจายความเสี่ยงโดยการปล่อยสินเชื่อหลากหลายรูปแบบ

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันแบบจำลองทางธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เพียงแค่รับฝากเงินหรือให้กู้เงินเพียงอย่างเดียว ไปสู่การเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบที่ขยายการให้บริการด้านอื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภค เช่น การรับรอง รับอาวัลและค้ำประกัน การรับโอนเงินและเรียกเก็บเงิน การบริการให้คำปรึกษา การจัดการออก การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์และการค้าตราสารแห่งหนี้ การดูแลและเก็บรักษาหลักทรัพย์ของลูกค้า การออกแคชเชียร์เช็ค การออกเช็คเดอรัออพเครดิท และการบริหารตราเงินตรา เป็นต้น โดยธนาคารจะได้รับผลตอบแทนในรูปของค่าธรรมเนียมและบริการ รวมถึงกำไรจากส่วนต่างของอัตราแลกเปลี่ยน นอกจากนี้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2547 ก็ส่งผลให้ธนาคารเพิ่มการขยายขอบเขตธุรกรรมโดยการลงทุนในบริษัทย่อย และ/หรือ บริษัทร่วม เช่น บริษัทประกันภัย ประกันชีวิต บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทลิสซิ่ง และบริษัทที่ให้บริการด้านกฎหมาย เป็นต้น โดยธนาคารจะได้รับผลตอบแทนในรูปของกำไรจากการลงทุนในบริษัทนั้นๆ

การให้บริการที่หลากหลายมากขึ้นของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบดังที่ได้กล่าวไปนั้น ก็นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรายได้ของธนาคาร กล่าวคือ ธนาคารมีสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยมากขึ้น ทั้งที่เกิดจากกิจกรรมทางการเงิน และกิจกรรมอื่นๆ ที่ไม่ใช่กิจกรรมทางการเงิน เห็นได้จากธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบมีสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.0449 ในปี 2534 เป็นร้อยละ 1.2504 ในปี 2551 มีสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยต่อรายได้จากการดำเนินงาน (Operating Income)¹ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 28.7011 ในปี 2534 เป็นร้อยละ

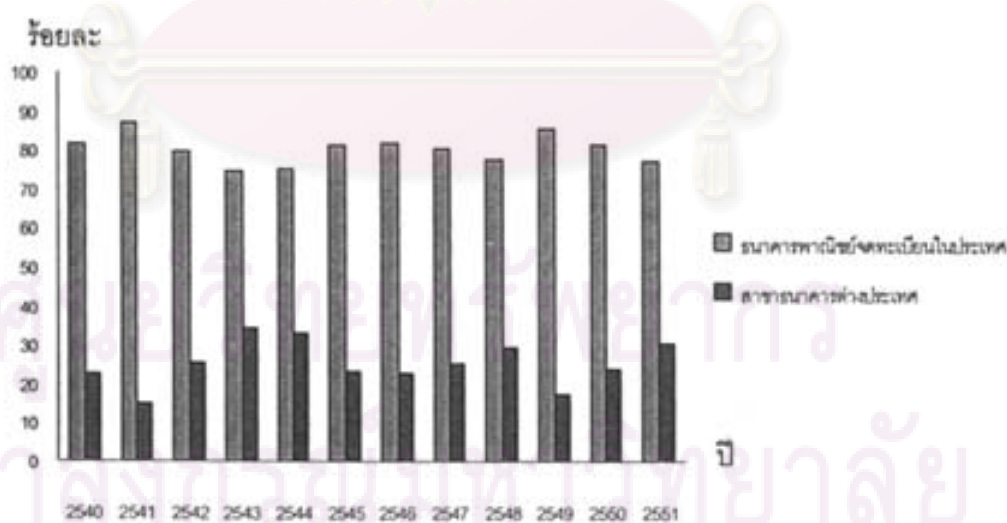
¹ รายได้จากการดำเนินงาน (Operating Income) = รายได้โชดอกเบี่ยและเงินปันผล + รายได้ที่มีโชดอกเบี่ย - ค่าใช้จ่ายโชดอกเบี่ย

29.2349 ในปี 2551 และมีสัดส่วนรายได้ที่มีไร่ดอกเบี๋ยต่อรายได้รวมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.3069 ในปี 2534 เป็นร้อยละ 20.7905 ในปี 2551

2.1 โครงสร้างรายได้ที่มีไร่ดอกเบี๋ยของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

มูลค่าตลาดในส่วนของกิจกรรมรองของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ โดยพิจารณาจาก สัดส่วนรายได้ที่มีไร่ดอกเบี๋ยต่อรายได้รวมพบว่า ในปี 2551 เพิ่มขึ้นร้อยละ 150.2781 เมื่อเทียบกับปี 2534 (จากร้อยละ 8.3069 เป็นร้อยละ 20.7905)และเมื่อพิจารณาจากมูลค่ารายได้ที่มีไร่ดอกเบี๋ยทั้งระบบในช่วงปี 2540-2551 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วเป็นของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศประมาณร้อยละ 78 และเป็นของสาขานานาชาติต่างประเทศประมาณร้อยละ 22 ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงใดๆ ในตลาดกิจกรรมรองจึงสามารถใช้พฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศในการสะท้อนภาพรวมของทั้งระบบได้ นอกจากนี้ที่น่าสังเกตคือในปี 2541 ซึ่งเป็นช่วงหลังวิกฤตการณ์ทางการเงินครั้งใหญ่ ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศมีรายได้ที่มีไร่ดอกเบี๋ยมากถึงร้อยละ 86.9646 ของมูลค่าทั้งระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธนาคารจำเป็นต้องสร้างรายได้จากกิจกรรมรองเพื่อมาชดเชยการลดลงของรายได้ดอกเบี๋ยและเงินปันผล เพื่อรักษาเสถียรภาพของระดับรายได้รวม (ดูภาพที่ 2.1)

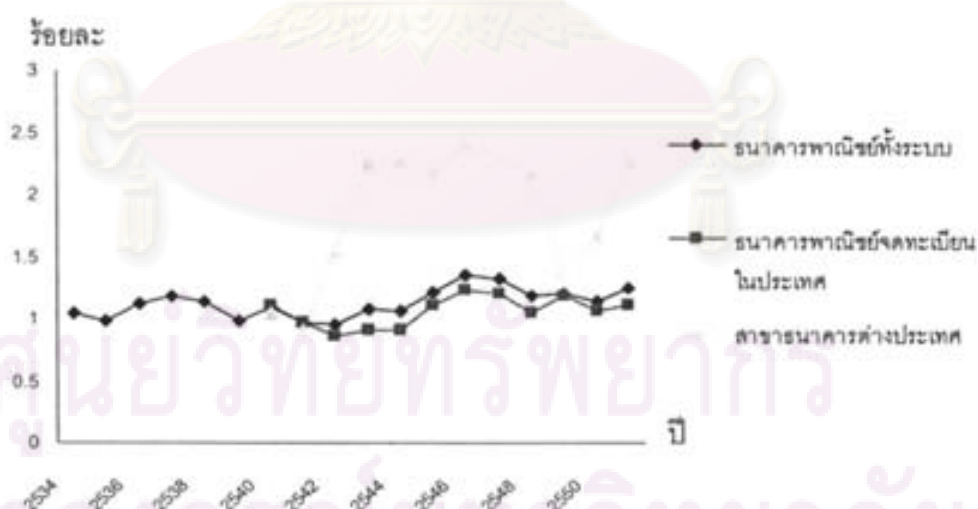
ภาพที่ 2.1 รายได้ที่มีไร่ดอกเบี๋ยของธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ และสาขานานาชาติต่างประเทศ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540-2551 (คิดเป็นร้อยละของรายได้ที่มีไร่ดอกเบี๋ยของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

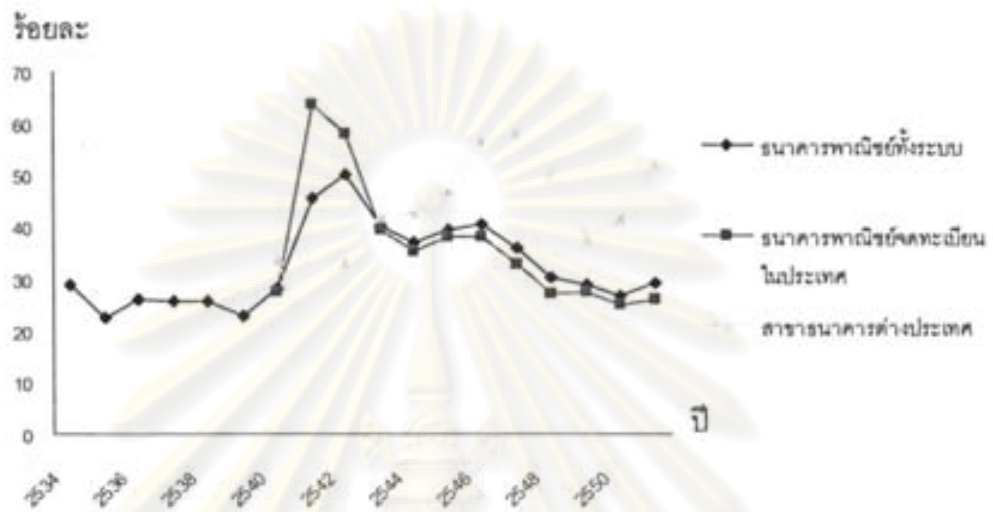
สำหรับการวัดสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบโดยทั่วไปมีอยู่ด้วยกัน 3 วิธี ได้แก่ (1) วัดเป็นร้อยละของสินทรัพย์ (ภาพที่ 2.2) (2) วัดเป็นร้อยละของรายได้จากการดำเนินงาน (ภาพที่ 2.3) และ (3) วัดเป็นร้อยละของรายได้รวม (ภาพที่ 2.4) ซึ่งทั้ง 3 วิธีต่างก็แสดงให้เห็นว่าสาขานาคารต่างประเทศมีโครงสร้างรายได้ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมรองในสัดส่วนที่มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในกิจกรรมรองที่แตกต่างกันระหว่างธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยกับสาขานาคารต่างประเทศ ยกเว้นในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ที่พบว่ารายได้ดอกเบี่ยและเงินปันผลของธนาคารพาณิชย์ไทยลดลง ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายดอกเบี่ยและเงินปันผล จึงทำให้สัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยต่อรายได้จากการดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 27.1844 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 63.6294 ในปี 2541 ในขณะที่ช่วงเวลาเดียวกันนี้ การเพิ่มขึ้นของรายได้ดอกเบี่ยและเงินปันผล และการลดลงของรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยของสาขานาคารต่างประเทศ ก็ส่งผลให้สัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยต่อรายได้จากการดำเนินงานลดลง สวนทางกับสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยต่อรายได้จากการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย

ภาพที่ 2.2 สัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยต่อสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2551 ของธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศไทย และสาขานาคารต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2551

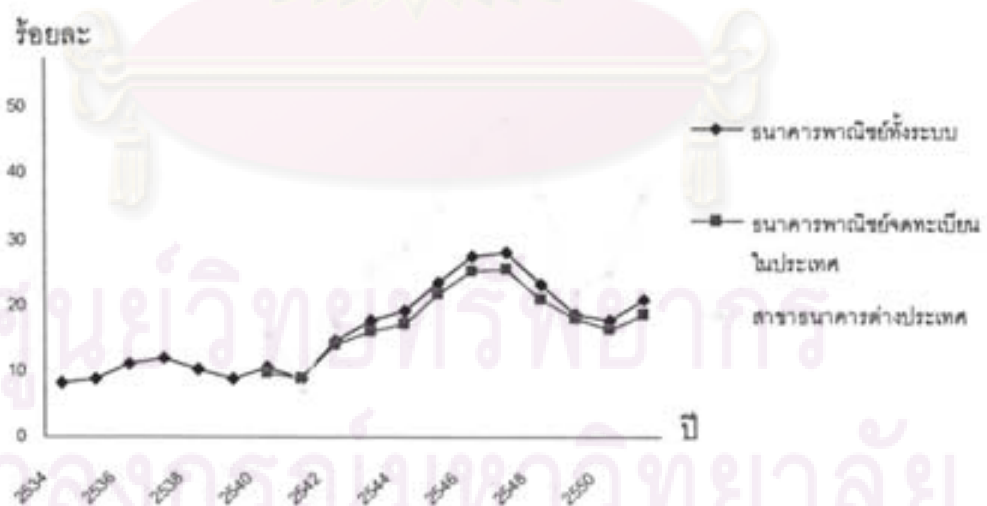
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 2.3 สัดส่วนรายได้ที่มีโชคอกเบียดต่อยุ่ได้จากกรดำเนินงนของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2551 ของธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ และสาขาธนาคารต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2551

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 2.4 สัดส่วนรายได้ที่มีโชคอกเบียดต่อยุ่ได้รวมของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2551 ของธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ และสาขาธนาคารต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2551

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากภาพที่ 2.2 ภาพที่ 2.3 และภาพที่ 2.4 จะเห็นว่าอุตสาหกรรมธนาคารของไทยมีแนวโน้มที่จะขยายสายการผลิตรองจนทำให้สัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบียดต่อทั้งสินทรัพย์ รายได้จาก การดำเนินงาน และรายได้รวมเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่าการใช้รายได้จากการดำเนินงาน เป็น Financial Benchmark ทำให้เห็นการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่มีโชดอกเบียดในขนาดที่น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สินทรัพย์และรายได้รวมเป็น Financial Benchmark กล่าวคือสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบียดต่อรายได้จากการดำเนินงานของธนาคารทั้งระบบเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.8598 (จากร้อยละ 28.7011 ในปี 2534 เป็นร้อยละ 29.2349 ในปี 2551) ในขณะที่สัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบียดต่อสินทรัพย์ และสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบียดต่อรายได้รวมพบว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.6601 (จากร้อยละ 1.0449 ในปี 2534 เป็นร้อยละ 1.2504 ในปี 2551) และร้อยละ 150.2781 (จากร้อยละ 8.3069 ในปี 2534 เป็นร้อยละ 20.7905 ในปี 2551) ตามลำดับ และการพบว่าการใช้รายได้จากการดำเนินงานเป็น Financial Benchmark ทำให้เห็นการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่มีโชดอกเบียดในขนาดที่น้อยกว่าโดยเปรียบเทียบนี้ก็ไปสอดคล้องกับงานศึกษาของ DeYoung และ Rice (2004) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบียดต่อรายได้รวมของธนาคารพาณิชย์ไทยกับสาขาธนาคารต่างประเทศก็พบว่า ในภาพรวมสัดส่วนดังกล่าวของสาขาธนาคารต่างประเทศมีขนาดใหญ่กว่าและเติบโตในอัตราเร็วกว่า

การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบียดในปัจจุบันไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น เพราะ Kaufman และ Mote (1994 อ้างถึงใน DeYoung และ Rice, 2004: 105) ก็พบว่าสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบียดของภาคการธนาคารในประเทศที่พัฒนาแล้วเพิ่มขึ้นในช่วงปี 1982-1990 อย่างไรก็ตามแม้ว่าข้อมูลในตารางที่ 2.1 ประกอบกับภาพที่ 2.2 ภาพที่ 2.3 และภาพที่ 2.4 จะชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมหลักกำลังจะกลายเป็นกลยุทธ์ทางธุรกิจที่มีความสำคัญน้อยลงสำหรับธนาคาร ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับที่พบในงานของ DeYoung และ Rice (2004) แต่ DeYoung และ Rice (2004) ก็ชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่ปรากฏนั้น คือการขยายกิจกรรมรองร่วมกับกิจกรรมหลัก ไม่ใช่การแทนที่กิจกรรมหลักด้วยกิจกรรมรอง เพราะอย่างไรแล้วกิจกรรมหลักก็ยังคงเป็น Core Function ของธนาคาร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 รายได้ที่มีโชคกเบียดคิดเป็นร้อยละของสินทรัพย์ รายได้จากการดำเนินงาน และรายได้รวม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2551

ปี	ธนาคารพาณิชย์ในระบบ						ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ						ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ						
	รายได้ที่มีโชคกเบียด (ร้อยละของ)			โครงสร้าง (ร้อยละ)			รายได้ที่มีโชคกเบียด (ร้อยละของ)			โครงสร้าง (ร้อยละ)			รายได้ที่มีโชคกเบียด (ร้อยละของ)			โครงสร้าง (ร้อยละ)			
	สินทรัพย์	รายได้จาก การ ดำเนินงาน	รายได้รวม	ค่าธรรมเนียม และบริการ	กำไร (ขาดทุน) จาก การปริวรรต	อื่นๆ	สินทรัพย์	รายได้จาก การ ดำเนินงาน	รายได้รวม	ค่าธรรมเนียม และบริการ	กำไร (ขาดทุน) จาก การปริวรรต	อื่นๆ	สินทรัพย์	รายได้จาก การ ดำเนินงาน	รายได้รวม	ค่าธรรมเนียม และบริการ	กำไร (ขาดทุน) จาก การปริวรรต	อื่นๆ	
2534	1.0449	28.7011	8.3089	54.9144	25.3548	19.7308	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2535	0.9894	22.4554	8.8669	59.8469	25.2608	14.8924	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2536	1.1261	26.0503	11.1983	58.3441	21.9744	19.6815	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2537	1.1872	25.4979	12.0714	59.2634	19.9140	20.8227	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2538	1.1361	25.4797	10.1843	58.7584	23.1167	18.1249	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2539	0.9792	22.8420	8.7877	68.2192	19.5602	12.2205	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2540	1.0944	28.1748	10.5655	46.3043	49.2279	4.4678	1.1068	27.1844	9.7940	49.2259	47.4773	3.2968	1.0425	33.6206	16.2584	33.3155	56.9870	9.6975	9.6975
2541	0.9676	45.4062	8.6767	52.9220	37.9165	9.1615	0.9762	63.6294	8.9035	51.0815	43.0892	5.8293	0.9136	15.5999	7.4160	65.2073	3.4120	31.3807	31.3807
2542	0.9543	50.2734	14.5115	58.4689	16.3651	25.1660	0.8687	58.0363	13.8990	60.2748	14.3079	25.4173	1.5609	32.9190	17.5660	51.3396	24.4642	24.1962	24.1962
2543	1.0719	40.0077	17.5695	54.1723	11.8415	33.9861	0.9088	39.4036	15.9532	61.2361	5.7702	32.9936	2.2428	41.8691	24.8933	33.6589	29.4726	36.8684	36.8684
2544	1.0622	36.7847	19.0792	58.0718	12.3702	29.5580	0.9040	35.1246	17.1922	66.4428	9.2070	24.3502	2.2661	42.9455	28.6102	32.6696	21.9772	45.3532	45.3532
2545	1.2205	39.4726	23.2008	54.9176	13.8292	31.2532	1.1074	38.0886	21.5418	58.9963	12.2555	28.7482	2.1735	46.7630	34.6521	37.4162	20.5886	41.9952	41.9952
2546	1.3501	40.5204	27.2138	48.6275	14.9937	36.3788	1.2277	38.0936	25.0195	52.4892	11.9632	35.5476	2.4210	56.4987	44.5682	31.4822	28.4516	40.0662	40.0662
2547	1.3286	35.8022	27.9165	50.8317	14.2879	34.8804	1.2024	32.6597	25.2347	55.6621	10.9282	33.4097	2.2857	58.1105	48.4657	31.5550	27.6920	40.7530	40.7530
2548	1.1820	30.0806	23.1098	59.7803	14.6843	25.5354	1.0427	26.9545	20.8262	68.5657	12.3744	19.0599	2.1768	49.8565	36.9761	29.7331	22.5843	47.6826	47.6826
2549	1.2058	28.6748	18.3730	61.7037	16.9835	21.3128	1.1790	27.5337	17.8861	65.4619	13.7594	20.7787	1.3879	37.6910	21.7981	40.0104	35.5937	24.3959	24.3959
2550	1.1443	26.7953	17.4933	70.7404	19.8373	9.4223	1.0682	24.7348	16.3479	79.3735	16.3275	4.2990	1.6435	41.5800	24.9576	33.8889	34.8195	31.2915	31.2915
2551	1.2504	29.2349	20.7905	65.2701	27.8317	6.8982	1.1025	25.8309	18.3998	77.5111	19.2646	3.2244	2.2688	52.2937	36.7818	24.3108	56.4980	19.1913	19.1913

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากตารางที่ 2.1 จะเห็นว่าอุตสาหกรรมกรรมการธนาคารในภาพรวมมีรายได้ที่มีโชดอกเบี่ย จากค่าธรรมเนียมและบริการในสัดส่วนที่มากที่สุด ในขณะที่กำไรจากการปริวรรตเงินตรามีการเปลี่ยนแปลงตามอัตราแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะในปี 2540 ที่มีการเปลี่ยนไปใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ธนาคารทั้งระบบได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยมีกำไรจากการปริวรรตเงินตราคิดเป็นร้อยละ 49.2279 ของรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยทั้งหมด แต่หลังจากนั้น สัดส่วนนี้ก็ลดลงมาเหลือแค่ร้อยละ 11.8415 ของรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยทั้งหมดในปี 2541 อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีแนวโน้มว่ารายได้ที่มีโชดอกเบี่ยในส่วนที่เกิดจากกำไรจากการปริวรรตเงินตราจะเพิ่มสูงขึ้น

สำหรับธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศพบว่ามียาได้จากค่าธรรมเนียมและบริการในสัดส่วนมากที่สุดและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา โดยในปี 2540 ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศมียาได้จากค่าธรรมเนียมและบริการคิดเป็นร้อยละ 49.2259 ของรายได้ที่มีโชดอกเบี่ย และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77.5111 ในปี 2551 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 57.4600 นอกจากนี้กำไรขาดทุนจากการปริวรรตเงินตราก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2544 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีความผันผวนในอัตราแลกเปลี่ยนน้อยลง แต่สำหรับสาขานาคารต่างประเทศกลับพบว่ารายได้ค่าธรรมเนียมและบริการมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่กำไรจากการปริวรรตเงินตรามีสัดส่วนเพิ่มขึ้น โดยในปี 2550 และ 2551 สาขานาคารต่างประเทศมีสัดส่วนรายได้จากการปริวรรตเงินตราสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ค่าธรรมเนียม และรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยอื่นๆ โดยรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยอื่นๆ พบว่าไม่มีแนวโน้มที่ชัดเจน และมีความผันผวนอยู่ในช่วง 9.6975-47.6826

2.2 บริษัทย่อยและบริษัทร่วมของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมกรรมการขยายขอบเขตธุรกิจโดยการลงทุนในบริษัทย่อย และ/หรือ บริษัทร่วม เช่น บริษัทประกันภัย ประกันชีวิต บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทลีสซิ่ง และบริษัทที่ให้บริการด้านกฎหมาย เป็นต้น เห็นได้จากในปี 2549 ธนาคารไทยพาณิชย์ลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมจำนวน 54 แห่ง ครอบคลุม 18 ธุรกิจ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2543 ที่ลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วม 46 แห่ง 16 ธุรกิจ ขณะที่ในปี 2549 ธนาคารทหารไทยมีบริษัทย่อยและบริษัทร่วม 20 แห่ง 6 ธุรกิจ ซึ่งเพิ่มจากปี 2545 ที่มี 6 แห่ง 2 ธุรกิจ สำหรับธนาคารกสิกรไทยมีจำนวนบริษัทย่อยเพิ่มขึ้นจาก 24 บริษัท ครอบคลุม 10 ธุรกิจ ในปี 2543 เป็น 28 บริษัท ครอบคลุม 12 ธุรกิจ ในปี 2549 อย่างไรก็ตามแม้ว่าธนาคารกรุงไทยจะมีจำนวนบริษัทย่อยลดลง แต่ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น

ธนาคารก็ได้ลงทุนในบริษัทร่วมเพิ่มขึ้น โดยในปี 2549 ธนาคารลงทุนในบริษัทร่วมจำนวน 6 แห่ง ครอบคลุม 5 ธุรกิจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านอกจากธนาคารจะเพิ่มระดับการลงทุนในกิจกรรมรอง แล้ว ยังกระจายการลงทุนในธุรกิจหลากหลายประเภทเพื่อลดความเสี่ยงพร้อมกันไปด้วย

ตารางที่ 2.2 ประเภทธุรกิจของบริษัทย่อยที่รวมอยู่ในงบการเงินรวมปี พ.ศ. 2549 ของธนาคาร กสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา

ธนาคาร	บริษัทย่อยที่รวมอยู่ในงบการเงินรวม	ประเภทธุรกิจ
กสิกรไทย	บ.ก. บริหารสินทรัพย์เพทาย บ.ก. บริหารสินทรัพย์พลอย บ.ก. ไทโรบรค แลนด์ แอนด์ บิลดิ้งส์ บ.ก. แพคเคจิ้งกสิกรไทย บ.ก. ศูนย์วิจัยกสิกรไทย บ.ก. ลีสซิ่งกสิกรไทย บ.ก. หลักทรัพย์จัดการกองทุน กสิกรไทย บ.ม.จ. หลักทรัพย์ กสิกรไทย จำกัด	บริหารสินทรัพย์ บริหารสินทรัพย์ พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โไฟนัซเซีย บริการ โไฟนัซเซีย จัดการกองทุนรวม ธุรกิจหลักทรัพย์
กรุงเทพ	บ.ก. บีบีแอล (เคแมน) บางกอกแมงค้ เบลูฮาด บ.ก. บริหารสินทรัพย์ทวี บ.ก. หลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม บิวหลวง บ.ม.จ. หลักทรัพย์ บิวหลวง จำกัด	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร บริการ ธุรกิจการเงิน หลักทรัพย์
กรุงไทย	บ.ก. กฎหมายกรุงไทย บ.ก. กรุงไทยธุรกิจบริการ บ.ม.จ. หลักทรัพย์จัดการกองทุน กรุงไทย บ.ก. กรุงไทยคอมพิวเตอรส์เซอร์วิสเซนต บ.ก. กรุงไทย ทริอเพอริตี้ คีเวล ลอปปเม้นท์ บ.ก. เคทีบี ลีสซิ่ง	ธุรกิจบริการด้านกฎหมาย ธุรกิจบริการ ธุรกิจหลักทรัพย์ บริการด้านสารสนเทศ พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เช่าซื้อ
กรุงศรีอยุธยา	บ.ก. สยามเรียลตี้แอนด์เซอร์วิส บ.ก. สำนักงานกฎหมายกรุงศรีอยุธยา บ.ก. บริหารสินทรัพย์กรุงศรีอยุธยา บ.ก. หลักทรัพย์จัดการกองทุน อยุธยา บ.ก. อยุธยา แคนปีคอลล ลีส บ.ก. อยุธยา คีเวลลอปปเม้นท์ ลีสซิ่ง บ.ม.จ. หลักทรัพย์ กรุงศรีอยุธยา บ.ม.จ. อยุธยา ฮอได้ ลีส จำกัด บ.ก. อยุธยาอินเตอร์เนชั่นแนลแพคเคจิ้ง	โไฟเชารอชยนต์และให้บริการด้านบุคลากร ให้บริการด้านกฎหมาย บริหารสินทรัพย์ จัดการกองทุน สินเชื่เช่าซื้อรถยนต์ ธุรกิจลีสซิ่ง ธุรกิจหลักทรัพย์ สินเชื่เช่าซื้อรถยนต์ ซื้อสิทธิเรียกร้องลูกหนี้

ที่มา: หมายเหตุประกอบงบการเงินของธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ
ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2549

ตารางที่ 2.3 ประเภทธุรกิจของบริษัทย่อยที่รวมอยู่ในงบการเงินรวมปี พ.ศ. 2549 ของธนาคาร
ทหารไทย และธนาคารไทยพาณิชย์

ธนาคาร	บริษัทย่อยที่รวมอยู่ในงบการเงินรวม	ประเภทธุรกิจ
ทหารไทย	บ.จก. บริหารสินทรัพย์พญาไท บ.จก. โอเอพีที แอดไวเซอร์ บ.จก. สินทรัพย์ภาคอุตสาหกรรม บ.จก. เจริญนิ ฟอรั ซีทีเอ คอนแทรคท์ บ.จก. หลักทรัพย์จัดการกองทุน ทหารไทย บ.จก. หลักทรัพย์ ทีเอ็มบี แมคควอร์รี่ (ประเทศไทย)	ธุรกิจการเงิน ธุรกิจการเงิน ธุรกิจการเงิน การสาธารณูปโภค ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุน ธุรกิจหลักทรัพย์
ไทยพาณิชย์	Cambodian Commercial Bank Limited (กัมพูชา) บ.จก. บริหารสินทรัพย์ จตุจักร บ.จก. หลักทรัพย์ ไทยพาณิชย์ บ.จก. หลักทรัพย์จัดการกองทุน ไทยพาณิชย์ บ.จก. ไทยพาณิชย์สามัคคีประกันภัย บ.จก. หลักทรัพย์จัดการกองทุน เอสซีบีควอนท์ บ.จก. ไทยพาณิชย์ดีเอสซี และบริษัทในเครือ บ.จก. ไทยพาณิชย์ธนภัทร์ บ.จก. อ.ท.ท.ศูนย์นิคมอธรรม บ.จก. สยามฟิริวัดส์ บ.จก. เอสซีบี แคปปิตอล เซอวิสเซส บ.จก. รัชโยธิน แคปปิตอล เซอวิสเซส บ.จก. สำนักงานกฎหมายสยามนิติ บ.จก. มหิศร Astrakhan Investment Limited (ฮ่องกง)	ธนาคารพาณิชย์ บริหารสินทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ จัดการกองทุน ประกันภัย จัดการกองทุน ธุรกิจสิ่งซึ่งเช่าซื้อ และแพคเกจจิ้ง ธุรกิจบัตรเครดิต บริการ บริการ บริหารสินทรัพย์ บริหารสินทรัพย์ ที่ปรึกษาทางกฎหมาย พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจค้าลงทุน

ที่มา: หมายเหตุประกอบงบการเงินของธนาคารทหารไทย และธนาคารไทยพาณิชย์
ปี พ.ศ. 2549

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ทฤษฎีและวรรณกรรมปริทัศน์

3.1 แนวคิดและทฤษฎี

ในส่วนนี้จะเป็นการกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำหรับวิธีการนำเสนอจะจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นเรื่องของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ โดยกล่าวถึงความหมายและประโยชน์ที่ได้จากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ และส่วนที่สองเป็นเรื่องของประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยความหมาย แนวคิดการวัดประสิทธิภาพ และวิธีการวัดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ

3.1.1 ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ: ความหมาย และประโยชน์

หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2540 ได้ผ่านพ้นไป ทุกคนต่างตระหนักถึงความล้มเหลวในการบริหารจัดการของสถาบันการเงิน ตลอดจนการควบคุมระบบสถาบันการเงินของภาครัฐ จึงเป็นที่มาของการระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนา ระบบสถาบันการเงินจากทั้งในและต่างประเทศ เพื่อปรับเปลี่ยนแบบจำลองในการบริหารจัดการ และควบคุมระบบสถาบันการเงิน และท้ายที่สุดก็มีการผลักดันให้สถาบันการเงินมุ่งสู่การเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ดังที่ได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว เกณฑ์ในการควบคุมสถาบันการเงินของภาครัฐก็จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่เกณฑ์การกำกับแบบรวมกลุ่ม (Consolidated Supervision) ที่ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำกับดูแลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจในเครือของสถาบันการเงิน จากเหตุการณ์ข้างต้นได้ก่อให้เกิดคำถามตามมาว่าเหตุใดธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลังจึงเลือกที่จะส่งเสริมประสิทธิภาพระบบสถาบันการเงิน โดยให้ธนาคารพาณิชย์ปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ และเพื่อเป็นการตอบคำถามดังกล่าว เนื้อหาในส่วนนี้จึงได้แสดงให้เห็นถึงความหมาย และประโยชน์ของการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความหมาย (Definition)

จากการพิจารณาเปรียบเทียบนิยามของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบระหว่างเอกสารงานวิจัยต่างๆ พบว่ามีความแตกต่างกัน ขึ้นกับข้อจำกัดด้านข้อมูล ตลอดจนวิธีการศึกษา ฯลฯ เช่น งานศึกษาของ Allen และ Jagtiani (2000) ที่ได้จำลองธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (Synthetic Universal Bank) ขึ้นมา ด้วยเหตุว่าในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา (ค.ศ.1986-1994) ยังไม่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบได้ในสหรัฐอเมริกา สำหรับการจำลอง Synthetic Universal Bank ได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบประกอบธุรกิจในลักษณะศูนย์บริการทางการเงินแบบเบ็ดเสร็จ (One-Stop Shopping for Financial Services) ประกอบด้วยธนาคาร (Depository Institution) บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทประกันภัยอย่างละหนึ่งแห่ง ขณะที่โครงสร้างการประกอบธุรกิจดังกล่าวหากยึดตามนิยามของ Vennet (2002) จะเป็นลักษณะของกลุ่มธุรกิจการเงิน (Financial Conglomerate) ที่ถูกนิยามไว้ให้เป็นธนาคารพาณิชย์ที่เสนอบริการทางการเงินอย่างน้อย 1 ใน 2 ประเภทหลังข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นการเสนอบริการโดยตรง (In-House Department) หรือทำธุรกรรมผ่านการจัดตั้งบริษัทย่อย (Subsidiary) หรือบริษัทร่วม (Associated Company) ก็ตาม สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่เพียงแค่อิงครองหุ้นของบริษัทอื่นที่ไม่ใช่บริษัททางการเงิน Vennet (2002) จะถือว่าเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ในขณะที่ตามแนวทางของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ปี 2547 ของประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบไม่สามารถทำธุรกรรมด้านตราสารทุน และการประกันได้โดยตรง แต่ในทางปฏิบัติก็สามารถจัดตั้งบริษัทย่อย หรือลงทุนในบริษัทร่วมเพื่อขยายขอบเขตการให้บริการทางการเงินต่างๆ ที่ครอบคลุมถึงธุรกรรมด้านตราสารทุน และการประกัน

อย่างไรก็ตามคำจำกัดความที่ Benston (1994) เสนอไว้ว่า ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ที่ให้บริการทางการเงินทุกประเภท (ส่วนนี้สอดคล้องกับ European Union¹ ที่ได้นิยามธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบไว้ว่า "Bank Providing the Full Range of Banking Services") ตลอดจนอาจลงทุนในกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมทางการเงิน เป็นคำจำกัดความที่ครอบคลุม รวมถึงสอดคล้องกับความเข้าใจของคนส่วนมาก

¹ ดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ใน <http://www.websters-online-dictionary.org/definition/UNIVERSAL+BANKING>

ประโยชน์ (Synergistic Gains)

ด้านอุปสงค์ (Demand Side)

การที่ผู้บริโภคทำธุรกรรมหลายอย่างกับสถาบันการเงินเพียงแห่งเดียว นอกจากจะได้รับความสะดวกสบายแล้วยังช่วยลดต้นทุนธุรกรรม (Transaction Cost) และต้นทุนการสืบค้นข้อมูล (Information Cost) อีกทั้งยังเพิ่มโอกาสสำหรับ Inter-Generational Risk Sharing และช่วยขจัด Noisy Information อีกด้วย ซึ่งผลประโยชน์ดังกล่าวถือเป็นแรงขับเคลื่อนด้านอุปสงค์ (Demand-Side Forces) ที่กระตุ้นให้สถาบันการเงินมุ่งสู่การเป็นธนาคารพาณิชย์ครบวงจร (Saunders และ Walter, 1996; Allen และ Jagtiani, 2000)

ด้านอุปทาน (Supply Side)

นอกเหนือจากแรงขับเคลื่อนด้านอุปสงค์แล้ว แรงขับเคลื่อนด้านอุปทาน (Supply-Side Forces) นั่นคือผลประโยชน์ที่ตกแก่ธนาคารพาณิชย์ ก็เป็นอีกหนึ่งตัวกระตุ้นให้ภาครัฐอนุญาตให้สถาบันการเงินสามารถเสนอขายบริการทางการเงินได้อย่างกว้างขวางจนอยู่ในฐานะธนาคารแบบรวมศูนย์อย่างสมบูรณ์ (Fully Integrated Banking) ที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจ (Franchise Value) และมูลค่าตลาด สำหรับประโยชน์ที่สถาบันการเงินจะได้รับหากเสนอขายบริการทางการเงินอย่างหลากหลายมีอยู่ 3 ประการ (Claessens และ Klingebiel, 1999²) คือ ความได้เปรียบด้านข้อมูลข่าวสาร ความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกิดการประหยัดจากขนาด และการประหยัดจากการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจ และการลดความผันผวนของกำไร อันเป็นผลมาจากการกระจายและลดความเสี่ยง (Increased Diversification and Lower Risk) โดยได้แสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 3.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร

² Claessens และ Klingebiel (1999) นอกจากจะกล่าวถึงประโยชน์ของการขยายขอบเขตการให้บริการทางการเงินแล้ว ในอีกด้านหนึ่ง ยังกล่าวถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเป็นธนาคารแบบรวมศูนย์ด้วย จึงให้ระมัดระวังเสมอว่าแม้ประเด็นดังไม่ได้อยู่ในขอบเขตของการศึกษานี้ แต่การเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบก็อาจลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในส่วนของ (1) ความซัดกันแห่งผลประโยชน์ (2) ความมั่นคงและระบบค้ำชวยความปลอดภัย (Soundness and the Safety Net) และ (3) การตรวจสอบและกำกับดูแล ขณะที่ Allen และ Jagtiani, 2000 มองผลกระทบในแง่ลบของการเป็นศูนย์บริการทางการเงินแบบเบ็ดเสร็จ ในรูปของ ความเสี่ยงรวม ความเสี่ยงที่เป็นระบบ และส่วนชดเชยความเสี่ยง

ตารางที่ 3.1 ภาพรวมของประโยชน์จากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น	รายละเอียด	หลักฐานเชิงประจักษ์หรือคิดเห็น
ความได้เปรียบด้านข้อมูลข่าวสาร	<ul style="list-style-type: none"> - ธนาคารสามารถได้รับข้อมูลของลูกค้าเพิ่มขึ้นผ่านการเชื่อมโยงการทางการเงินที่หลากหลายของลูกค้า - ธนาคารและลูกค้ามีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ให้ยั่งยืน อันเป็นผลจากลูกค้าได้รับเงื่อนไขการกู้ยืมที่ดีกว่า 	<ul style="list-style-type: none"> - งานศึกษาเชิงประจักษ์พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารกับลูกค้าที่มีมากขึ้นสร้างประโยชน์ในแง่ของต้นทุนและการจัดหาเงินทุน
การเพิ่มความสามารถในการทำกำไรจากกิจกรรมรอง	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มความสามารถในการสร้างรายได้จากการขายสินค้าและบริการที่หลากหลาย 	<ul style="list-style-type: none"> - บางงานวิจัยพบว่าการขายขอบเขตธุรกิจทำให้ประสิทธิภาพด้านรายได้และกำไรเพิ่มขึ้น
การประหยัดจากการขายขอบเขตการค้าในธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - การประหยัดด้านต้นทุนเป็นผลสืบเนื่องจาก - การเข้าถึงข้อมูล - การบริหารจัดการลูกค้าสัมพันธ์ - การประหยัดด้านการกระจายสินค้าและบริการ - การประหยัดด้านการตลาด - การประหยัดจากความน่าเชื่อถือขององค์กร - การประหยัดด้านการจัดหาทุน จากกรณีแหล่งเงินทุนใหม่ที่มีต้นทุนต่ำ (New Sources of Bank Equity Funds) - การบริหารความเสี่ยง - การประหยัดด้านผู้บริโภคนอกจาก - การลดต้นทุนการสืบค้น ต้นทุนการตรวจสอบ และต้นทุนธุรกรรม - การเจรจาตกลงทางธุรกิจเป็นไปในทิศทางที่ง่ายขึ้น - สินค้าและบริการมีราคาถูกลงเพราะผลการแข่งขัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ให้อธิบายได้อย่างแน่ชัด - แต่เป็นที่ชัดเจนไม่อยู่การเป็นกลุ่มธุรกิจทางการเงิน กำลังเป็นที่นิยมทั่วโลก
การประหยัดจากขนาด	-	<ul style="list-style-type: none"> - หลักฐานเชิงประจักษ์ในสหรัฐอเมริกาแสดงให้เห็นว่าการประหยัดจากขนาดเกิดขึ้นกับธนาคารที่มีสินทรัพย์ 100-200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ - การประหยัดจากขนาดส่วนเพิ่มอาจมีมูลค่าถึง 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ - ทิศทางของโลกที่ว่าด้วยการรวมบริการทางการเงินที่หลากหลายไว้ในองค์การเดียวเป็นการบอกโดยนัยถึงการประหยัดจากขนาด
การกระจายความเสี่ยง	<ul style="list-style-type: none"> - รักษาระดับรายรับให้มีเสถียรภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักวิจัยบางคนพบว่าธนาคารได้รับประโยชน์จากการกระจายความเสี่ยง

ที่มา: คัดแปลงจาก Claessens และ Klingebiel (1999)

3.1.2 ประสิทธิภาพ: ความหมาย แนวคิดการวัดประสิทธิภาพ และวิธีการวัด

ประสิทธิภาพ

ในส่วนนี้จะนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีว่าด้วยการผลิตในวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาค โดยจะกล่าวถึงความหมายของประสิทธิภาพ แนวคิดการวัดประสิทธิภาพ³ ตลอดจนวิธีการวัดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติซึ่งทั้งหมดได้อ้างอิงจาก Coelli, Rao และ Battese (2003) สมนึก ทับพันธุ์ (2550) และบทความของสมชาย หาญหิรัญ⁴ ใน <http://www.oie.go.th/article/effi.pdf>

ความหมาย และแนวคิดการวัดประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพของหน่วยผลิตในทางเศรษฐศาสตร์ประกอบด้วย 3 ส่วนด้วยกัน คือ ประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical Efficiency) ประสิทธิภาพทางการจัดสรรหรือประสิทธิภาพทางราคา (Allocative Efficiency หรือ Price Efficiency) และประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ

1. ประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical Efficiency: TE) คือ การใช้ปัจจัยการผลิตจำนวนคงที่หนึ่งๆ ทำการผลิตจนได้รับผลผลิตในปริมาณสูงที่สุด หรือทำการผลิตผลผลิตจำนวนคงที่หนึ่งๆ โดยใช้ปัจจัยการผลิตในปริมาณที่น้อยที่สุด นั่นหมายความว่าประสิทธิภาพทางเทคนิคสามารถพิจารณาได้จากทั้งด้านผลผลิตและด้านปัจจัยการผลิต และเพื่อความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจะใช้ภาพที่ 3.1 ประกอบการอธิบายความหมาย และแนวคิดการวัดประสิทธิภาพทางเทคนิค

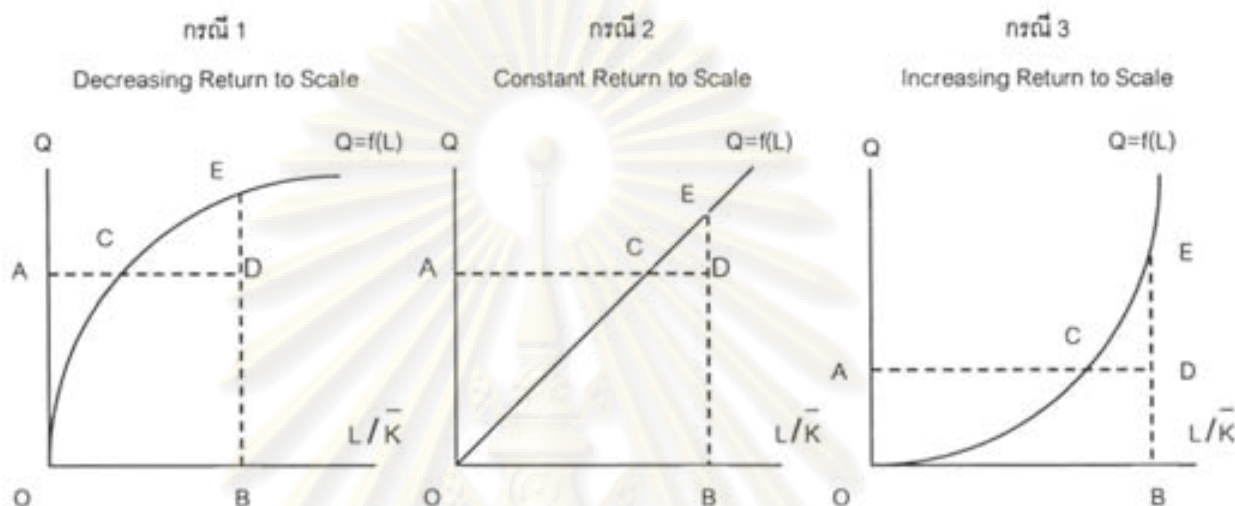
ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ Farrell ได้เขียนบทความ "The Measurement of Productive Efficiency" ในปี ค.ศ. 1957 ซึ่งเป็นบทความที่เสนอแนวคิดในการวัดประสิทธิภาพเป็นครั้งแรก ๆ

⁴ ไม่ปรากฏปีที่เผยแพร่เอกสาร

ภาพที่ 3.1 เส้นผลผลิตรวมของปัจจัย L (Total Product of Labor) ที่แสดงการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพทางเทคนิค (Output and Input-Oriented Technical Efficiency)

จากภาพที่ 3.1 การสมมติให้ใช้ปัจจัยแปรผัน L ร่วมกับปัจจัยคงที่ \bar{K} ในการผลิตสินค้า Q ทำให้สามารถแสดงฟังก์ชันการผลิตที่มีผลได้ต่อขนาด (Returns to Scale) รูปแบบต่างๆ ในระนาบ 2 มิติได้ และแม้ว่าในแต่ละกรณีจะสะท้อนเทคโนโลยีการผลิตที่แตกต่างกัน แต่ทั้ง 3 กรณีก็สามารถอธิบายประสิทธิภาพทางเทคนิคได้ในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือถ้าหน่วยผลิตใช้ปัจจัย L จำนวน B หน่วย จะสามารถผลิต Q ได้สูงสุด ณ จุด E โดยที่ไม่สามารถผลิต ณ จุดที่สูงกว่าจุด E ได้ เพราะข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีหรือปัจจัยคงที่ไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามหากหน่วยผลิตใช้ปัจจัย L จำนวน B หน่วย ผลิต ณ จุดที่ต่ำกว่าจุด E เช่น จุด D ก็จะได้ความได้ว่า หน่วยผลิตไม่ใช้เทคโนโลยีที่ดีที่สุด และ/หรือไม่ใช้ปัจจัย \bar{K} ให้เต็มที่ และ/หรือเกิดการชู้้งาน และนั่นก็หมายถึงการใช้ปัจจัย L จำนวน B หน่วย ผลิต Q ณ ระดับที่ต่ำกว่าจุด E เป็นการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิค และหากการผลิตอยู่ ณ จุด D จะมีประสิทธิภาพทางเทคนิคเพียงร้อยละ $BD/BE \times 100$ ของจุด E (สัดส่วนดังกล่าวมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยค่ามากจะแสดงถึงการมีประสิทธิภาพทางเทคนิคที่สูงกว่า)

ภาพที่ 3.1 นอกจากจะอธิบายประสิทธิภาพทางเทคนิคด้านผลผลิตแล้ว ยังสามารถใช้อธิบายประสิทธิภาพทางเทคนิคจากการใช้ปัจจัยการผลิตได้เช่นกัน กล่าวคือจุด C เป็นจุดที่แสดงระดับปัจจัย L ที่น้อยที่สุดที่สามารถใช้ในการผลิต Q จำนวน A หน่วย โดยปัจจัย L ที่น้อยกว่าจุด

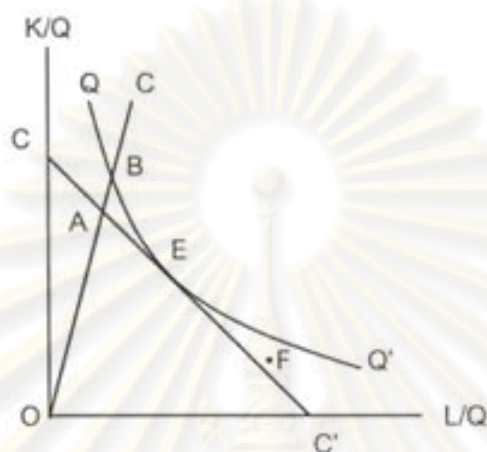
C ไม่สามารถผลิตให้ได้ Q จำนวน A หน่วยได้ อย่างไรก็ตามหากหน่วยผลิตใช้ปัจจัย L ในจำนวนที่มากกว่าจุด C เช่น จุด D ในการผลิต Q จำนวนเพียงแค่ A หน่วย ก็จะตีความได้ว่าหน่วยผลิตใช้ปัจจัยการผลิตในปริมาณที่มากเกินไป กล่าวโดยสรุป หน่วยผลิตที่ทำการผลิต Q จำนวน A หน่วย โดยใช้ปัจจัย L ในระดับที่มากกว่าจุด C เป็นหน่วยผลิตที่ทำการผลิตโดยไม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิค และถ้าการผลิตอยู่ ณ จุด D จะมีประสิทธิภาพทางเทคนิคเพียงร้อยละ $AC/AD \times 100$ ของจุด C

ข้อสังเกตประการหนึ่งจากงานศึกษาของ Fare และ Lovell (1978 อ้างถึงใน สมชาย หาญหิรัญ, 2550) รวมถึงการพิจารณาภาพที่ 3.1 ทั้ง 3 กรณี จะเห็นว่าประสิทธิภาพทางเทคนิคทั้งจากมุมมองด้านการผลิตและปัจจัยการผลิตจะเท่ากันเสมอ ถ้าเทคโนโลยีการผลิตให้ผลได้ต่อขนาดคงที่ (Constant Return to Scale) นั่นคือ $BD/BE = AC/AD$ แต่มีความแตกต่างกันในกรณีอื่นๆ และนี่ก็เป็นคำตอบต่อคำถามที่ว่า ทำไมในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพตามแนวทางของ Farrell (1957) จึงมีข้อสมมติว่าเทคโนโลยีการผลิตเป็นแบบผลได้ต่อขนาดคงที่

2. ประสิทธิภาพทางการจัดสรรหรือประสิทธิภาพทางราคา (Allocative Efficiency หรือ Price Efficiency: AE) หมายถึง การใช้ปัจจัยการผลิตในสัดส่วนที่ทำให้ต้นทุนการผลิตผลผลิตจำนวนหนึ่งต่ำที่สุด (Least Cost Combination) นั่นหมายความว่าหน่วยผลิตที่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคอาจเสียต้นทุนมากกว่าที่ควรจะเป็น หรือไม่บรรลุประสิทธิภาพทางการจัดสรร หากไม่นำราคาของปัจจัยการผลิตมาประกอบการตัดสินใจทำการผลิต เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจจำเป็นต้องใช้รูปภาพประกอบการอธิบายความหมายรวมถึงแนวคิดในการวัดประสิทธิภาพ และเช่นเดียวกับประสิทธิภาพทางเทคนิค ประสิทธิภาพทางการจัดสรรสามารถพิจารณาได้จากทั้งทางด้านปัจจัยการผลิตและด้านผลผลิต แต่ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางการจัดสรร นอกเหนือจากมีข้อสมมติว่าการผลิตเป็นแบบผลได้ต่อขนาดคงที่แล้ว ยังได้เพิ่มข้อสมมติอีกประการหนึ่งคือ ตลาดผลผลิตและปัจจัยการผลิตเป็นตลาดแข่งขันสมบูรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 3.2 เส้นผลผลิตเท่ากัน 1 หน่วย (Unit Isoquant) และเส้นต้นทุนเท่ากัน (Isocost) ที่แสดงการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพทางเทคนิคและประสิทธิภาพทางการจัดสรร (Input-Oriented Technical Efficiency and Allocative Efficiency)

จากภาพที่ 3.2 แกนแนวนอนและแกนตั้งแสดงปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิต L และ K ต่อหน่วยของผลผลิตตามลำดับ ดังนั้นระนาบ XY นี้จึงแสดงระดับผลผลิตเท่ากับ 1 หน่วยทั้งสิ้นไม่ว่าจะเลือกส่วนผสมปัจจัยการผลิต L และ K ณ จุด B E หรือ C และเมื่อเป็นเช่นนั้นเส้นผลผลิตเท่ากัน QQ' จึงเป็นเส้นที่แสดงส่วนผสมของปัจจัย L และ K ต่างๆ ที่น้อยที่สุดที่ใช้ในการผลิต Q จำนวน 1 หน่วย นั่นหมายความว่าไม่สามารถผลิต Q จำนวน 1 หน่วยได้โดยใช้ปัจจัย L และ K ที่อยู่ต่ำกว่าหรือทางซ้ายมือของเส้น QQ' เช่น จุด F ดังนั้น เส้น QQ' ⁵ จึงแสดงการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพทางเทคนิค ฉะนั้นในภาพที่ 3.2 การผลิต ณ จุด B และ E เป็นการผลิตที่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคสูงสุดทั้งคู่ ขณะที่การผลิต ณ จุด C จะมีประสิทธิภาพทางเทคนิคต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับจุด B เพราะใช้ปัจจัย L และ K มากกว่าแต่ได้ผลผลิต 1 หน่วยเท่ากัน หรืออาจกล่าวว่าการผลิต ณ จุด C มีประสิทธิภาพทางเทคนิคเท่ากับ OB/OC เมื่อเทียบกับจุด B

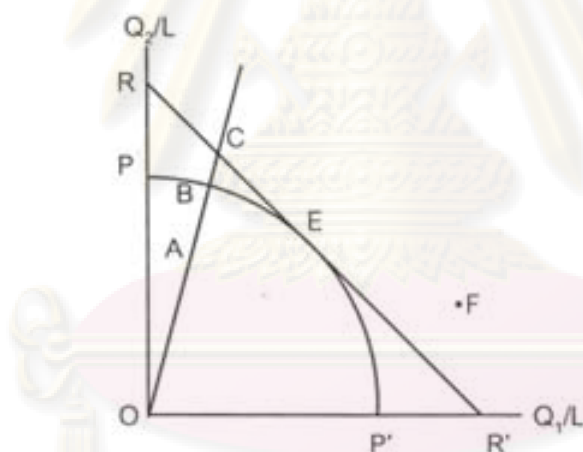
อย่างไรก็ตามแม้ทั้งจุด B และ E จะมีประสิทธิภาพทางเทคนิค แต่ด้วยความแตกต่างของส่วนผสมปัจจัย L และ K ก็ย่อมทำให้การผลิต ณ จุด B และ E มีต้นทุนการผลิตที่แตกต่างกันไป และถ้าหากเส้นต้นทุนเท่ากันที่แสดงถึงระดับต้นทุนรวมจากการใช้ปัจจัย L และ K ณ ระดับราคาต่อหน่วยคงที่ที่ \bar{P}_K และ \bar{P}_L (เพื่อให้การวิเคราะห์มีความง่าย ราคาปัจจัยการผลิตต้องมีราคาเดียว และนี่จึงเป็นเหตุผลที่ว่าทำไมต้องมีข้อสมมติว่าตลาดมีการแข่งขันสมบูรณ์) มีความชันตั้ง

⁵ Farrell (1957) เรียกเส้น QQ' ว่าเส้นผลผลิตเท่ากัน 1 หน่วย (Unit Isoquant)

เส้น CC' แล้ว การผลิต Q จำนวน 1 หน่วย โดยเลือกส่วนผสมปัจจัย ณ จุด E จะมีต้นทุนต่ำที่สุด หรือมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หรือกล่าวได้ว่าการผลิต ณ จุด E มีทั้งประสิทธิภาพทางเทคนิคและทางการจัดสรร ขณะที่จุด B มีเพียงประสิทธิภาพทางเทคนิค เพราะมีต้นทุนการผลิต Q จำนวน 1 หน่วย ที่สูงกว่าจุด E หรือการผลิต ณ จุด B มีประสิทธิภาพทางการจัดสรรเพียงร้อยละ $OA/OB \times 100$ ของจุด E และสำหรับจุด C การผลิตไม่เกิดทั้งประสิทธิภาพทางเทคนิคและทางการจัดสรร โดยประสิทธิภาพการผลิตรวม (Total Economic Efficiency: EE) ณ จุด C คำนวณจาก

$$EE(C) = TE(C) \times AE(C) = \frac{OB}{OC} \times \frac{OA}{OB} = \frac{OA}{OC}$$

ภาพที่ 3.3 เส้นความเป็นไปได้ในการผลิต (Production Possibility Curve: PPC) และเส้นรายรับเท่ากัน (Isorevenue) ที่แสดงประสิทธิภาพทางเทคนิคและประสิทธิภาพทางการจัดสรรในด้านผลผลิต (Output-Oriented Technical Efficiency and Allocative Efficiency)

ต่อมาเป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเทคนิคและประสิทธิภาพทางการจัดสรรในการผลิต โดยยังคงใช้ข้อสมมติเดิมอยู่คือ ผลได้ต่อขนาดคงที่ และตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ภาพที่ 3.3 เส้นความเป็นไปได้ในการผลิต PP' แสดงสัดส่วนผลผลิต Q_1 และ Q_2 ที่มากที่สุด จากการใช้ปัจจัย L จำนวน 1 หน่วย นั้นหมายความว่าปริมาณผลผลิตที่อยู่ขวามือของ PP' เช่น จุด F ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัยการผลิต L จำนวน 1 หน่วยที่มีอยู่ ขณะที่จุดที่อยู่ซ้ายมือของเส้น PP' เช่น จุด A ก็จะมีประสิทธิภาพการจัดสรรไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด หรือมีประสิทธิภาพทางเทคนิคต่ำกว่า

จุด B เพราะใช้ปัจจัย L จำนวน 1 หน่วยเท่ากันแต่ได้ผลผลิตน้อยกว่าจุด B และเมื่อคำนวณออกมาจะได้ว่าการผลิต ณ จุด A มีประสิทธิภาพทางเทคนิคเท่ากับ OA/OB เท่าของจุด B

อย่างไรก็ตามแม้ทั้ง B และ E ล้วนมีประสิทธิภาพทางเทคนิค แต่เมื่อนำราคาผลผลิต \bar{P}_1 และ \bar{P}_2 มาพิจารณาพบว่าจุด E เท่านั้นที่มีประสิทธิภาพทางการจัดสรร กล่าวคือเมื่อทราบราคาผลผลิตก็สามารถสร้างเส้นรายรับเท่ากันที่มีความชันเหมือน $RR' (\bar{P}_1/\bar{P}_2)$ โดยเส้นรายรับเท่ากันเป็นเส้นที่แสดงรายรับรวมจากการขายผลผลิตในสัดส่วนต่างๆ ด้วยราคา \bar{P}_1 และ \bar{P}_2 ดังนั้นจุด E จึงเป็นจุดเดียวที่สัดส่วนผลผลิต Q_1 และ Q_2 สามารถขายได้รายรับสูงสุด เพราะอยู่บนเส้น RR' ที่อยู่สูงกว่าเส้นรายรับเท่ากันที่ลากผ่านจุด B ดังนั้นจุด E มีประสิทธิภาพทั้งทางเทคนิคและทางการจัดสรร ขณะที่จุด E มีประสิทธิภาพทางเทคนิค แต่มีประสิทธิภาพทางการจัดสรรเพียงร้อยละ $OB/OC \times 100$ ของจุด E แต่สำหรับการผลิต ณ จุด A แล้วมีประสิทธิภาพทางเทคนิคและการจัดสรรต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับจุด B และ E โดยประสิทธิภาพโดยรวม ณ จุด A หาได้จาก

$$EE(A) = TE(A) \times AE(A) = \frac{OA}{OB} \times \frac{OB}{OC} = \frac{OA}{OC}$$

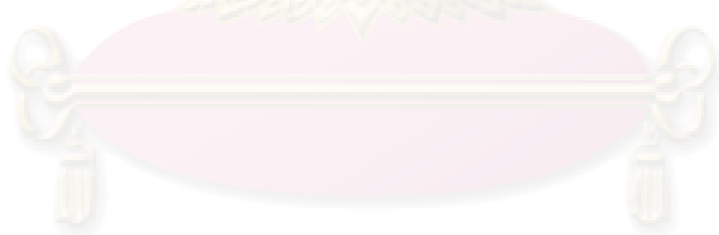
โดย $EE(A)$ คือผลรวมของความไม่มีประสิทธิภาพ 2 ส่วน ได้แก่ 1. ผลผลิตที่สูงสูญเสียไปจากการไม่ใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเต็มที่ (ระยะทาง AB) และ 2. รายได้ที่ไม่ได้รับจากการเลือกสัดส่วนการผลิตไม่สอดคล้องกับราคา (ระยะทาง BC)

3. ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจหมายถึงการที่หน่วยผลิตบรรลุวัตถุประสงค์ของการผลิตคือการได้รับกำไรสูงสุดนั่นเอง ดังนั้นแม้ว่าหน่วยผลิตจะบรรลุประสิทธิภาพทางการจัดสรร (หน่วยผลิตจะมีประสิทธิภาพทางการจัดสรรต้องมีประสิทธิภาพทางเทคนิคเสียก่อน) คือเลือกส่วนผสมปัจจัยการผลิตที่มีต้นทุนต่ำที่สุด หรือ เลือกผลผลิต ณ ระดับส่วนผสมผลผลิตที่ให้รายรับสูงสุด แต่ก็ไม่อาจบรรลุประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจหรือได้รับกำไรสูงสุดได้ หากไม่ได้พิจารณาทั้งด้านการใช้ปัจจัยและผลผลิตไปพร้อมๆ กัน (ในประเด็นนี้สามารถดูเพิ่มเติมได้ใน สมนึก ทับพันธุ์, 2550)

ศูนย์วิจัยทรัพย์สิน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการวัดประสิทธิภาพ

การวัดประสิทธิภาพของหน่วยผลิตในทางปฏิบัติโดยหลักแล้วมีอยู่ด้วยกัน 2 วิธี วิธีที่หนึ่งคือ วิธีการศึกษาด้วยการประมาณโดยใช้เงื่อนไขคงที่ (Non-Parametric Approach) หรือ Data Envelopment Analysis (DEA) ซึ่งใช้ Linear Programming ในการสร้างฟังก์ชันหรือเส้นพรมแดน โดยมีข้อสมมติว่าไม่มีความคลาดเคลื่อนทางสถิติ (Random Error) หรือเส้นพรมแดนมีลักษณะเป็นแบบแน่นอน (Deterministic Parametric Frontier) ดังนั้นความคลาดเคลื่อน (Error Term) ที่เกิดขึ้นจึงหมายถึงความไม่มีประสิทธิภาพของหน่วยผลิต ขณะที่วิธีที่สองคือ Parametric Approach ซึ่งใช้วิธีการทางเศรษฐมิติในการสร้างฟังก์ชันหรือเส้นพรมแดน จำแนกออกเป็น Deterministic Frontier Analysis และ Stochastic Frontier Analysis (SFA) โดย Deterministic Frontier Analysis มีข้อสมมติเกี่ยวกับประสิทธิภาพเช่นเดียวกับ DEA ขณะที่ SFA มีข้อสมมติว่าความคลาดเคลื่อนเกิดจากมูลเหตุปัจจัยที่หลากหลาย ھاใช่เพราะความไม่มีประสิทธิภาพเพียงอย่างเดียว หรือก็คือการสมมติให้ฟังก์ชันหรือเส้นพรมแดนเป็นแบบมีการกระจาย (Stochastic Function) นอกจากนี้ SFA ยังสามารถจำแนกออกเป็น Distribution Free Approach (DFA) และ Thick Frontier Approach (TFA) โดย DFA มีข้อสมมติเกี่ยวกับการกระจายตัวของความคลาดเคลื่อนทางสถิติ ที่ต่างออกไปจาก Conventional SFA ขณะที่ TFA พบว่าไม่มีงานศึกษาใดที่ใช้เครื่องมือนี้กับข้อมูลธนาคารในประเทศไทย เนื่องจากวิธีการดังกล่าวจำเป็นต้องแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะใช้กับระบบธนาคารของไทยที่มีจำนวนตัวอย่างไม่มากพอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 วรรณกรรมปริทัศน์

หัวข้อนี้จะนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจจากงานศึกษาในอดีตในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยเริ่มจากการทบทวนงานศึกษาในต่างประเทศซึ่งจำแนกออกเป็นงานที่ศึกษาข้อเสีย และข้อดีของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ หลังจากนั้นจะเป็นการทบทวนงานศึกษาที่ใช้ข้อมูลของประเทศไทย

3.2.1 การศึกษาเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบในต่างประเทศ

ในต่างประเทศได้มีการศึกษาผลกระทบของการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (Universal Banking) ทั้งในด้านลบ และด้านบวกกันอย่างกว้างขวางทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย สำหรับประเทศในยุโรปโดยเฉพาะเยอรมัน และสวิตเซอร์แลนด์ซึ่งเป็นประเทศที่เป็นผู้นำด้านการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบจะเน้นศึกษาถึงข้อดีจากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ นั่นก็เพราะต้องการหาประจักษ์พยานเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเหนือกว่าของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ขณะที่ในอเมริกา ความกังวลอย่างมากเกี่ยวกับแนวคิดการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ก็ได้แสดงออกมาในงานศึกษาที่เน้นถึงผลกระทบทางด้านลบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสียจากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ในช่วงเวลาคาบเกี่ยวระหว่างก่อนและหลังการอนุญาตให้ธนาคารสามารถดำเนินธุรกิจได้มากกว่าธุรกิจในตลาดเงินกู้ยืม เป็นที่แน่นอนว่าการอนุญาตเช่นนี้ได้สร้างความกังวลเกี่ยวกับผลลบที่จะเกิดขึ้นกับธนาคารและระบบการเงิน โดยเฉพาะผลกระทบด้านความเสี่ยง ดังเช่นงานของ Altunbas, Chong และ Lui (1996) ที่ศึกษาผลกระทบจากการบังคับใช้ Financial System Reform Act of 1992 หรือจาก Universal Banking ที่มีต่อความเสี่ยงและผลตอบแทนของสถาบันการเงินในประเทศญี่ปุ่น เช่นเดียวกับ Allen และ Jagtiani (2000) ที่ทำการศึกษผลกระทบต่อความเสี่ยงจากการรวมกันของธนาคาร บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทประกันในสหรัฐอเมริกา โดยงานศึกษานี้มีขึ้นหลังจาก Gramm-Leach-Bliley Act บังคับใช้ในปี 1999 อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาทำให้ Allen และ Jagtiani (2000) ได้ชี้ชัดลงไปว่าธนาคารพาณิชย์ไม่ควรเข้าไปข้องเกี่ยวกับกิจกรรมรอง ขณะที่ Altunbas และคณะ (1996) ไม่ได้ให้ข้อเสนอแนะทางนโยบายที่

ชัดเจน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.2 เปรียบเทียบงานศึกษาทางด้านข้อเสียจากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ผู้ทำการศึกษา	แนวคิด	วิธีการศึกษาและตัวแปร			ผลการศึกษา
Altunbas และคณะ (1996)	ศึกษาผลกระทบของ Financial System Reform Act (FSRA) of 1992 ที่มีต่อความเสี่ยงและผลตอบแทนของสถาบันการเงิน 4 ประเภทคือ 1. ธนาคารพาณิชย์ 2. Long-Term Credit Bank 3. ธนาคารบริหารทรัพย์สิน (Trust Banks) 4. บริษัทหลักทรัพย์ ในประเทศญี่ปุ่น	ใช้ Two-Factor (อัตราผลตอบแทนของตลาด และ Twist of the Yield Curve) Arbitrage Pricing Theory รวมถึงตัวแปรหุ่นที่แสดงช่วงเวลาที่อยู่ภายใต้ FSRA ใน การสร้างระบบสมการเพื่ออธิบายผลตอบแทนของสถาบันการเงิน โดยได้เลือกใช้ อัตราผลตอบแทนของหุ้นสามัญเพราะเชื่อในประสิทธิภาพของตลาดหุ้นในการสะท้อนข้อมูล ข่าวสาร และใช้ SURE ประมาณค่าระบบสมการซึ่งจะให้ค่าพารามิเตอร์ที่บอกถึงการเปลี่ยนแปลงของความเสี่ยงทางตลาด และความเสี่ยงในอัตราดอกเบี้ยตลอดจนสร้าง ผลตอบแทนไม่ปกติ (Abnormal Return) ในช่วงก่อนและหลัง FSRA ที่ใช้เป็น Proxy ของการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ			การธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบทำให้ความเสี่ยงทางตลาดเพิ่มขึ้น ขณะที่ความเสี่ยงในอัตราดอกเบี้ยลดลง และพบว่ามีเพียงธนาคารบริหารทรัพย์สิน และบริษัทหลักทรัพย์เท่านั้นที่ดูเหมือนว่าจะได้ประโยชน์จาก FSRA ในแง่ของผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น
Allen และ Jagtiani (2000)	ศึกษาผลกระทบจากการรวมกิจการรวมด้านการธนาคาร การประกัน และหลักทรัพย์ที่มีต่อความเสี่ยงรวม ความเสี่ยงที่เป็นระบบ และส่วนชดเชยความเสี่ยงของธนาคาร โดยการจับคู่สินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ 9 แห่ง บริษัทประกัน 9 แห่ง และบริษัทหลักทรัพย์ 9 แห่ง ได้ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบจำลอง 729 แห่ง เนื่องจากว่าใช้ข้อมูลปี 1986-1994 ซึ่งยังไม่มีธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบเกิดขึ้นในอเมริกาในช่วงเวลาดังกล่าว	ความเสี่ยงรวม	ความเสี่ยงที่เป็นระบบ	ส่วนชดเชยความเสี่ยง	กิจกรรมร่งทำให้ความเสี่ยงรวมลดลง แต่ความเสี่ยงทางตลาดที่เป็นระบบเพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานของ Altunbas และคณะ (1996) ขณะที่กิจกรรมร่งทำให้ส่วนชดเชยความเสี่ยงไม่สะท้อนความเสี่ยง จึงไม่มีข้อสนับสนุนเพียงพอที่จะให้ธนาคารขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจ
		เปรียบเทียบส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลตอบแทนเฉลี่ยต่อเดือนของธนาคารพาณิชย์กับธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบที่จำลองขึ้น	ประมาณการสมการ ความเสี่ยงทางตลาด และ ความเสี่ยงในอัตราดอกเบี้ย ที่ตัวแปรอธิบายคือ สัดส่วนสินทรัพย์ของบริษัทหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์รวม และ สัดส่วนสินทรัพย์ของบริษัทประกันต่อสินทรัพย์รวม	ประมาณการสมการส่วนชดเชยความเสี่ยงทางตลาด และส่วนชดเชยความเสี่ยงในอัตราดอกเบี้ย โดยใช้ตัวแปรแบบจำลองความเสี่ยงที่เป็นระบบ	

ข้อดีจากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

เมื่อพิจารณาถึงข้อดีของการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ โดยทั่วไปแล้วจะกล่าวถึงการได้รับประโยชน์จากการประหยัดจากขนาดและการประหยัดจากการขยายขอบเขตธุรกิจ หรือ การลดลงของต้นทุนในการดำเนินงานซึ่งสะท้อนถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร ดังนั้นงานที่ศึกษาถึงข้อดีของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ส่วนใหญ่จึงเป็นการหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่าเมื่อขยายขอบเขตธุรกิจมากขึ้นแล้วจะส่งผลอย่างไรต่อต้นทุนของธนาคาร ซึ่งสามารถตอบได้โดยการหาค่าการประหยัดจากขนาด และการประหยัดจากการขยายขอบเขตธุรกิจ แต่หากมองในภาพรวมจะพิจารณาได้จากค่าประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน และผลการศึกษาจากงานต่างๆ ก็มีความสอดคล้องกัน คือธนาคารที่ให้บริการที่หลากหลายกว่า จะมีประสิทธิภาพทางด้านต้นทุนที่สูงกว่า ซึ่งผลการศึกษาเช่นนี้ก็มักถูกใช้เป็นหลักฐานเมื่ออ้างถึงความเหนือกว่าของธนาคารที่ให้บริการแบบครบวงจร

อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าสนใจประการแรกที่ได้จากการทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับข้อดีจากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบคือเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งพบว่าในแต่ละงานศึกษาจะมีความแตกต่างกันไปขึ้นกับยุคสมัยและระบบธนาคารในแต่ละประเทศ Lang และ Welzel (1998) ใช้ Thick Frontier Analysis ขณะที่ Vennet (2002) ใช้ Stochastic Frontier Approach และ Rime และ Stiroh (2003) ใช้ Distribution-Free Approach โดยทั้งสามแนวทางมีแนวคิดหลักเดียวกันคือ ความไม่มีประสิทธิภาพวัดได้จากค่าความคลาดเคลื่อน ในส่วนที่ไม่ใช่ความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มหรือ Random Error แต่ทั้งสามวิธีจะมีข้อสมมติของการกระจายตัวของค่าความคลาดเคลื่อนที่ต่างกัน อย่างไรก็ตาม Shen (2005) เห็นว่าแบบจำลองสมการต้นทุนที่ Shen (2005) เรียกว่า Panel Smooth Threshold (PAST)¹² ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจาก Hansen (1999) มีความเหมาะสมที่สุดในการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของธนาคารได้วันจำนวน 30 แห่ง ในปี 1996-2001 ซึ่งเป็นช่วงของระบบการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ บางส่วน (Partial Universal Banking System) เนื่องจากธนาคารของไต้หวันอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านจาก

¹² Panel Smooth Threshold เป็นแบบจำลองที่มี 2 Regimes หรือมี 2 โครงสร้างในสุดตัวแปรต้นที่ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของจุดข้อมูลที่ตั้งเขต ซึ่ง Shen (2005) ได้พัฒนาขึ้นมาโดยมีพื้นฐานมาจากงานเขียนของ Hansen (1999) เพื่อใช้กับข้อมูลแบบ Panel Data อย่างไรก็ตามพบว่าแบบจำลอง Smooth Transition Regression ที่เสนอโดย Terasvirta (1994, 1998) ย่างถึงใน Tsiachas และ Christopoulos, 2003) ก็มีแนวคิดพื้นฐานไม่แตกต่างไปจากแบบจำลองของ Shen (2005) ประกอบกับแบบจำลอง Smooth Transition Regression มีโปรแกรมสำเร็จรูป JMulti สำหรับใช้ในการประมาณการ ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงเลือกที่จะทดลองใช้แบบจำลอง Smooth Transition Regression ในการวิเคราะห์โครงสร้างสมการต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ธนาคารพาณิชย์ ไปสู่การเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ หรือมีเทคโนโลยีการผลิตที่เป็น ส่วนผสมระหว่าง Deposit-Loan Technology กับ Universal-Bank Technology ซึ่ง PAST ก็ สามารถสะท้อนทั้งสองเทคโนโลยีลงไปในการลงทุนได้ในเวลาเดียวกัน

สิ่งที่น่าสนใจประการที่สองนอกจากเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ นิยามของผลผลิตและ ปัจจัยการผลิต เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบมีการให้บริการนอกตลาดเงินกู้ยืม ทั้งที่ใช่ และไม่ใช่บริการทางการเงิน ดังนั้นผลผลิตของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบย่อมมีความแตกต่าง จากผลผลิตของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป Lang และ Welzel (1998) ได้ศึกษาประสิทธิภาพทางการ บริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบในประเทศเยอรมัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่ เป็นผู้นำด้านการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ในการศึกษาได้ใช้ข้อมูลธนาคาร 1,490 แห่ง ซึ่ง คิดเป็นร้อยละ 40 ของธนาคารทั้งหมดในปี ค.ศ. 1992 สำหรับตัวแปรผลผลิต นอกจากเงินให้กู้ ทรัพย์สิน เงินสด และหุ้นแล้ว Lang และ Welzel (1998) ได้เพิ่มอีกหนึ่งตัวแปรผลผลิต คือค่า นายหน้า (Commissions) ซึ่งเป็นตัวแทนของกิจกรรมนอกงบดุล (Off-Balance Sheet Activities) เพื่อสะท้อนพฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ซึ่งคล้ายกับ Vennet (2002) และ Shen (2005) ที่ใช้รายได้จากกิจกรรมรองหรือสายการผลิตรองเป็นตัวแทนของผลผลิตจากการ ดำเนินงานในรูปแบบของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ โดย Vennet (2002) ใช้รายได้ที่มีใช่ ดอกเบี้ยรวม ขณะที่ Shen (2005) ใช้รายได้ค่าธรรมเนียม (Fee Revenue) อย่างไรก็ตามงาน ของ Rime และ Stiroh (2003) มีความแตกต่างในการเลือกตัวแปร Proxy เพราะ Rime และ Stiroh (2003) ได้ใช้สินทรัพย์ซื้อขาย (Trading Assets) และจำนวนบัญชีหลักทรัพย์ (Amount of Securities Accounts) ในการสะท้อนคุณลักษณะของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบลงในฟังก์ชัน ต้นทุนของธนาคาร 289 แห่งในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ระหว่างปี 1996 ถึง 1999

ประการต่อมาที่น่าสนใจคือทั้ง Lang และ Welzel (1998) Vennet (2002) Rime และ Stiroh (2003) และ Shen (2005) ได้ดำเนินการตาม Intermediation Approach คือเลือกที่จะ กำหนดให้เงินฝากเป็นปัจจัยการผลิตชนิดหนึ่ง อย่างไรก็ตาม Production Approach ที่กำหนดให้ เงินฝากเป็นหนึ่งในผลผลิตหาใช่ปัจจัยการผลิตของธนาคาร ก็สามารถพบได้บ้างจากงานศึกษา ประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป เช่น Drake (2001) ขณะที่ Walker (1998) Huang และ Wang (2001) Neal (2004) และ Altunbas และคณะ (2007) ต่างก็เลือก Intermediation Approach ทั้งสิ้น

Intermediation Approach มองว่าสถาบันการเงินเป็นตัวกลางระหว่างอุปสงค์กับอุปทานเงินกู้ยืม และแปลงสภาพเงินฝาก เงินกู้ยืม แรงงาน และทุนให้เป็นเงินให้กู้ยืม และสินทรัพย์อื่นๆ (ดู Walker, 1998: 75; Rime และ Stroh, 2003: 2129; Poomthan Rangakulnuwat, 2007: 133) โดยผู้เสนอแนวคิด Intermediation Approach นี้คือ Sealey และ Lindley (1977 อ้างถึงใน Lang และ Welzel, 1998) และความเห็นอีกว่าของ Intermediation Approach นี้ Berger และ Humphrey (1997 อ้างถึงใน Poomthan Rangakulnuwat, 2007) ได้ชี้ให้เห็นว่า Intermediation Approach ไม่ได้เหมาะที่จะใช้เป็นแนวคิดในการที่จะบอกว่าตัวแปรใดเป็นผลผลิตและตัวแปรใดเป็นปัจจัยการผลิตของธนาคารเท่านั้น แต่เหมาะกับสถาบันการเงินทุกประเภท อีกทั้งสมเหตุสมผลกว่าหากใช้ในการประมาณการประสิทธิภาพแบบเส้นพรมแดน (Frontier Efficiency) เนื่องจากใช้ต้นทุนรวม (เท่ากับต้นทุนในการดำเนินงานบวกด้วยดอกเบี้ยจ่าย) ในการวิเคราะห์ต้นทุนต่ำ (Cost Minimization) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการเหมาะสมหากเลือกใช้ Intermediation Approach เพื่อศึกษาประสิทธิภาพทางการบริหารต้นทุน ที่ควรจะคำนึงถึงต้นทุนรวมมากกว่าจะพิจารณาต้นทุนในการดำเนินงานเพียงอย่างเดียว

3.2.2 การศึกษาธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบในประเทศไทย

แม้ว่าในต่างประเทศจะมีการศึกษาผลกระทบของการธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบกันอย่างกว้างขวาง แต่พบว่าในประเทศไทยงานศึกษาในด้านนี้ยังมีไม่มากนัก เต็มศิริ เอื้อวิเศษวัฒนา (2550) ทำการศึกษาผลกระทบของ Non-Traditional Activities ที่มีต่อประสิทธิภาพด้านต้นทุน รายรับ และกำไร ของธนาคารในไทย 12 แห่ง ในช่วง 2541-2546 โดยใช้ Stochastic Frontier Analysis เป็นเครื่องมือในการหาค่าประสิทธิภาพ และทำการเปรียบเทียบค่าประสิทธิภาพระหว่างแบบจำลองที่มีกับไม่มี Non-Traditional Activities ที่ใช้รายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยจากงบกำไรขาดทุนเฉพาะธนาคาร¹³ เป็น Proxy อย่างไรก็ตาม Non-Traditional Activities ที่เต็มศิริ เอื้อวิเศษวัฒนา (2549) พิจารณานั้นไม่ได้ครอบคลุมกิจกรรมของบริษัทย่อยและบริษัทร่วม เช่น กิจกรรมด้านการประกัน และหลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ในประเทศไทยธนาคารสามารถทำได้ผ่านทางบริษัทลูกหรือบริษัทร่วมเท่านั้น ดังนั้นงานของ เต็มศิริ เอื้อวิเศษวัฒนา (2549) จึงยังไม่ได้ตอบโจทย์ Universal Banking อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้แม้ว่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์มาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่มียานใดที่มีประเด็นเกี่ยวกับ

¹³ งบการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งหนึ่งๆ จะมีทั้งที่เป็นงบการเงินเฉพาะธนาคาร และงบการเงินรวมซึ่งได้รวมงบการเงินของธนาคาร งบการเงินของบริษัทย่อยที่ธนาคารมีอำนาจควบคุมและถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 50 ของทุนที่ชำระแล้ว และรายการส่วนแบ่งกำไรหรือขาดทุนของบริษัทร่วมตามวิธีส่วนได้เสีย

การธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ เช่น กิตติมา แต้มทอง (2541)เน้นความมีประสิทธิภาพภายในองค์กร (X-Efficiency) ธนวิทย์ สุทธิรัตนกุล (2542) และวรเชษฐ วานิชสุรสมบัติ (2548) หาค่าประสิทธิภาพหลังการควบรวมกิจการ ขณะที่จุดเด่นของสิบสิน คเชนทร์ (2547) อยู่ที่การวิเคราะห์ความมีประสิทธิภาพในด้านการสร้างมูลค่าตลาด และการใช้ Stochastic Frontier Analysis ดังนั้นการศึกษาประสิทธิภาพของธนาคารโดยมีจุดเน้นอยู่ที่ Universal Banking ของการศึกษาครั้งนี้จึงค่อนข้างมีความแตกต่างจากงานในอดีตอยู่พอสมควร

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.3 เปรียบเทียบงานศึกษาทางด้านข้อดีจากการบินธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ผู้ทำการศึกษา	แนวคิด	วิธีการศึกษา	ตัวแปรในสมการต้นทุน			ผลการศึกษา
			ผลผลิต	ปัจจัยการผลิต	ตัวแปรควบคุม	
Lang และ Weizel (1998)	ศึกษาการประหยัดจากขนาดและการขยายขอบเขต และหาปัจจัยที่กำหนดประสิทธิภาพด้านต้นทุน โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวางปี 1992 ของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ 1,490 แห่ง ในเยอรมัน	TFA	<ul style="list-style-type: none"> - เงินไว้กู้ยืม - ค่านายหน้า - พันธบัตร เงินสด และหุ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - เงินฝาก - แรงงาน - ทุนทางกายภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - อัตราการเติบโตของสินทรัพย์รวม - จำนวนสาขา 	การประหยัดจากขนาดพบในกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่แต่มีสินทรัพย์ไม่เกิน 5 พันล้าน DM ขณะที่ธนาคารที่ไม่มีการประหยัดจากขนาดพบว่าเกิดจากต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน (Non-Operating Costs) และธนาคารทั้งระบบไม่ได้รับประโยชน์จากการประหยัดจากการขยายขอบเขตแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยภายนอกเป็นปัจจัยที่อธิบายความแตกต่างระหว่างธนาคารที่มีประสิทธิภาพสูงกับธนาคารที่มีประสิทธิภาพต่ำ
Vennet (2002)	ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพด้านต้นทุนและกำไร ระหว่างธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบกับธนาคารเฉพาะทาง (Specialized Banks) ในยุโรป	SFA	<ul style="list-style-type: none"> - รายได้ดอกเบี้ยรวม - รายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ยรวม 	<ul style="list-style-type: none"> - เงินฝาก - แรงงาน - ทุน 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนของผู้ถือหุ้น (Equity) 	ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบมีประสิทธิภาพเหนือกว่าธนาคารเฉพาะทาง ทั้งทางด้านต้นทุนและกำไร ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า การลดความเป็นเฉพาะทางลง (De-Specialization) จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับระบบธนาคารได้

ตารางที่ 3.3 เปรียบเทียบงานศึกษาทางด้านข้อดีจากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (ต่อ)

ผู้ทำการศึกษา	แนวคิด	วิธีการศึกษา	ตัวแปรในสมการต้นทุน			ผลการศึกษา
			ผลผลิต	ปัจจัยการผลิต	ตัวแปรควบคุม	
Rime และ Stiroh (2003)	ศึกษาผลกระทบต่อของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบในสวิตเซอร์แลนด์ผ่านทางประสิทธิภาพด้านต้นทุนและกำไร รวมถึงการประหยัดจากราคาและการขยายขอบเขตในช่วงปี 1996-1999 โดยใช้นิยามผลผลิตที่หลากหลาย	DFA	<ul style="list-style-type: none"> - เงินไม่กู้ยืม - หลักทรัพย์ - สินทรัพย์ซื้อขาย - จำนวนบัญชีหลักทรัพย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - แรงงาน - เงินฝาก 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนรองชำระ - ทุน - ภาวะผูกพันนอกงบดุล (Off-Balance Sheet Commitments) - อนุพันธ์ 	การใช้นิยามผลผลิตที่แคบกว่าจะไม่ค่าประสิทธิภาพด้านต้นทุนและกำไรที่ต่ำกว่า สำหรับการประหยัดจากราคาพบในธนาคารขนาดกลางและเล็ก ขณะที่ธนาคารขนาดใหญ่พบว่ามีระดับนัยสำคัญต่ำ ส่วนการประหยัดจากการขยายขอบเขตมีค่าค่อนข้างต่ำในกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ที่สุดที่ไม่บริการทางการเงินอย่างหลากหลาย ดังนั้น Rime และ Stiroh (2003) จึงสรุปว่าในสวิตเซอร์แลนด์การธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบสร้างประโยชน์ได้ไม่มากนัก
Shen (2005)	ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพทางด้านต้นทุนและการประหยัดจากราคาที่ได้จาก 1. แบบจำลอง PAST 2. วิธีการประมาณค่าแบบ OLS และ 3. วิธีการประมาณค่าแบบ Random Effect โดยใช้ข้อมูลธนาคารรายไต้หวัน 30 แห่ง ในปี 1996-2001	PAST	<ul style="list-style-type: none"> - เงินไม่กู้ยืม - เงินลงทุน - รายได้ - ค่าธรรมเนียม 	<ul style="list-style-type: none"> - เงินฝาก - แรงงาน - ทุน 	<ul style="list-style-type: none"> - หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Robustness Check) 	ค่าการประหยัดจากราคาที่ได้จากแบบจำลอง PAST ไม่ผลลัพธ์ที่สมเหตุสมผลมากกว่า OLS และ Random Effect และจากแบบจำลอง PAST ระดับสินทรัพย์ถาวรที่เหมาะสมควรจะอยู่ที่ 1 ล้านเหรียญไต้หวัน นอกจากนี้พบว่าค่าประสิทธิภาพจาก PAST ยังใช้เป็นตัวชี้วัดผลกระทบต่อของธนาคารได้ดีกว่าค่าประสิทธิภาพที่ได้จากการประมาณค่าแบบ OLS

ตารางที่ 3.3 เปรียบเทียบงานศึกษาทางด้านข้อดีจากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (ต่อ)

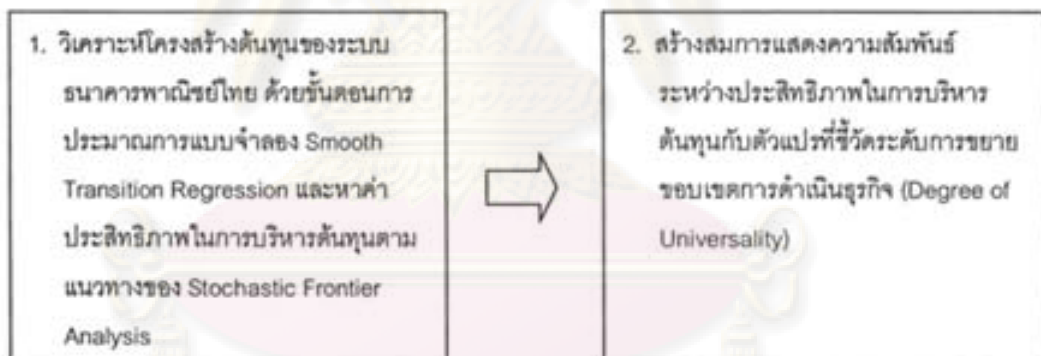
ผู้ทำการศึกษา	แนวคิด	วิธีการศึกษา	ตัวแปรในสมการต้นทุน			ผลการศึกษา
			ผลผลิต	ปัจจัยการผลิต	ตัวแปรควบคุม	
เต็มศิริ เอื้อวิเศษวัฒนา (2549)	ศึกษาผลกระทบของ Non-Traditional Activities ต่อประสิทธิภาพด้านต้นทุน รายรับ และกำไร ของธนาคารในไทย 12 แห่ง ในช่วง 2541-2546 โดยเปรียบเทียบแบบจำลองที่มี กับไม่มีรายได้ที่มีใช่ ดอกเบี้ย และใช้ข้อมูลจากงบการเงินเฉพาะธนาคาร	SFA	<ul style="list-style-type: none"> - เงินฝาก - เงินกู้ยืม - รายได้ที่มีใช่ดอกเบี้ย 	<ul style="list-style-type: none"> - แรงงาน - ทุน - เงินฝากและเงินที่จัดหามาได้ 	-	ในภาพรวม เมื่อเปรียบเทียบกับแบบจำลองที่ไม่มีรายได้ที่มีใช่ดอกเบี้ย แบบจำลองที่มีรายได้ที่มีใช่ดอกเบี้ยจะให้ค่าประสิทธิภาพด้านต้นทุน รายรับ และกำไรสูงกว่า ขณะเดียวกันธนาคารที่มีรายได้ที่มีใช่ดอกเบี้ยสูงกว่า ก็จะมีลำดับประสิทธิภาพที่สูงกว่าด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4 วิธีการศึกษา

การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ และผลกระทบจากการขยายขอบเขตธุรกิจต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนนั้น มีขั้นตอนในการศึกษาอยู่ด้วยกัน 2 ขั้นตอนดังแสดงในภาพที่ 4.1 โดยในขั้นแรกจะเป็นการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ด้วยขั้นตอนการประมาณการแบบจำลอง Smooth Transition Regression (STR) และใช้ Stochastic Frontier Analysis (SFA) เพื่อหาระดับประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ในขั้นตอนต่อมาจะเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบกับตัวแปร Proxies ที่สะท้อนถึงระดับการขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจที่นอกเหนือไปจากกิจกรรมหลัก (Degree of Universality) เช่น การทำธุรกรรมด้านการประกัน หลักทรัพย์ ลิขสิทธิ์ ตลอดจนการลงทุนในกิจกรรมอื่นๆ ที่ไม่ใช่กิจกรรมทางการเงิน เป็นต้น เพื่อเป็นการแสดงขนาด (Magnitude) ของผลกระทบจากการขยายขอบเขตธุรกรรมที่มีต่อความมีประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุน

ภาพที่ 4.1 ขั้นตอนการศึกษา

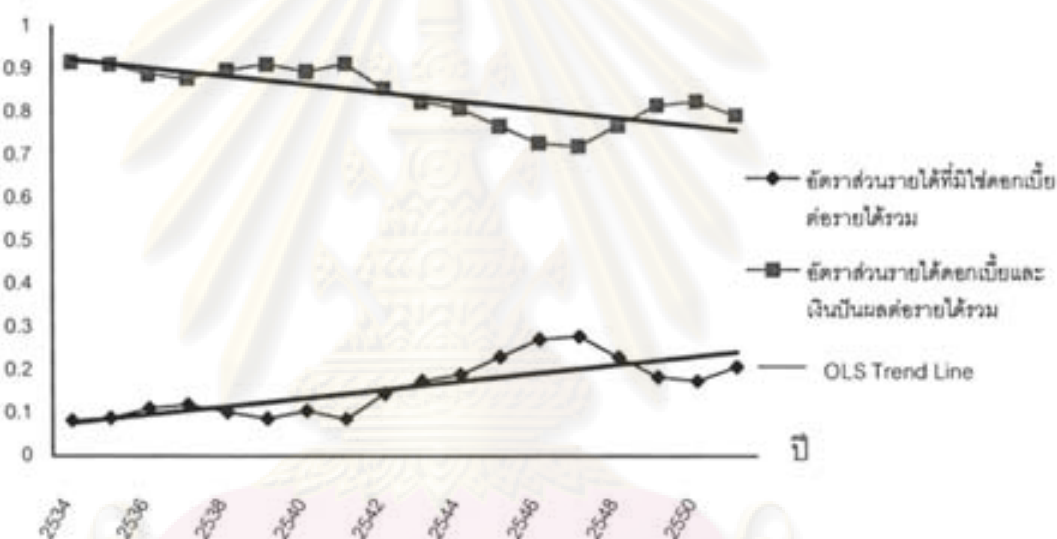

4.1 โครงสร้างต้นทุนและประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

การวัดระดับความมีประสิทธิภาพด้านการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบแต่ละแห่งในครั้งนี้ได้ทดลองใช้แบบจำลอง Smooth Transition Regression ซึ่งได้แนวคิดมาจากงานของ Shen (2005) เพื่อสร้างฟังก์ชันต้นทุนที่สามารถสะท้อนเทคโนโลยีการผลิต 2 แบบ คือ Deposit-Loan Technology และ Universal-Bank Technology และเพื่อจำแนกว่าธนาคารแห่งหนึ่งๆ นั้นมีสัดส่วนการใช้เทคโนโลยีการผลิตทั้ง 2 แบบอย่างไร ได้เลือกใช้อัตราส่วนของรายได้ที่มีไร้ออกเบียดรายได้รวม (Non-Interest Income Ratio) เป็นตัวแปรบ่งชี้ (Transition Variable)

เนื่องจากเชื่อว่าอัตราส่วนนี้คือความแตกต่างหลักระหว่าง 2 เทคโนโลยี โดยข้อเท็จจริงนี้สามารถพิจารณาได้จากภาพที่ 4.2 ที่แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างรายได้ของธนาคารไทยในภาพรวมได้เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีการผลิต กล่าวคือหลังจากต้นทศวรรษที่ 90 ที่ธนาคารได้ขยายขอบเขตธุรกิจมุ่งสู่การเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ หรือใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบ Universal-Bank Technology มากขึ้นนั้น รายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยก็มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ขณะที่รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลที่เกิดจากเทคโนโลยีแบบ Deposit-Loan Technology มีแนวโน้มลดลง

ภาพที่ 4.2 อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลต่อรายได้รวม และอัตราส่วนรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยต่อรายได้รวมของระบบธนาคารในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2551

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ฟังก์ชันที่มีคุณลักษณะดังที่ได้กล่าวมาคือ ฟังก์ชันต้นทุนที่เป็นผลรวมของเทคโนโลยีการผลิตทั้ง 2 ซึ่งถ่วงน้ำหนักด้วยฟังก์ชันการเปลี่ยนแปลง หรือ Transition Function (F) เพื่อเป็นการบอกว่ามีสัดส่วนการใช้เทคโนโลยีการผลิตระหว่าง Deposit-Loan Technology กับ Deposit-Loan Technology อย่างไรในแต่ละ it ดังสมการที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

$$tc_{it} = \alpha_0 + tc^{(1)}(p_{it}, y_{it}) + tc^{(2)}(p_{it}, y_{it})F(NIR_{it}, \gamma, NIR_c) + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

1 คือ Deposit – Loan Technology

2 คือ Universal – Bank Technology

$i = 1, \dots, N$

$t = 1, \dots, T$

$$\varepsilon_{it} = v_{it} + \mu_{it}$$

โดยที่ตัวอักษรพิมพ์เล็กแสดงถึง Natural Logarithm ของตัวแปรนั้นๆ เช่น $tc = \ln TC$, TC คือต้นทุนรวมของธนาคาร ขณะที่ it หมายถึง ธนาคาร i ณ เวลา t โดย $i = 1, 2, \dots, N$ และ $t = 1, 2, \dots, T$

จากสมการที่ 1 สามารถแยกพิจารณาตัวแปรออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกันคือ

1. ฟังก์ชันการเปลี่ยนแปลง (Transition Function)

$F(NIR_{it}, \gamma, NIR_c)$ คือฟังก์ชันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งถูกกำหนดให้อยู่ในรูปฟังก์ชัน Logit ดังต่อไปนี้

$$F(NIR_{it}, \gamma, NIR_c) = \frac{1}{1 + \exp(-\gamma(NIR_{it} - NIR_c))} \quad (2)$$

โดยที่ NIR_{it} คือ อัตราส่วนของรายได้ที่มีโชดอกเบียดต่อยุทธได้รวมถูกใช้เป็นตัวบ่งชี้ หรือ Transition Variable ซึ่งเป็นตัวแปรที่สามารถเก็บข้อมูลได้ โดยตัวแปรบ่งชี้จะเป็นตัวแปรที่ชี้ว่าในแต่ละ it จะให้น้ำหนัก Regime ที่ 2 อย่างไร

NIR_c คือ อัตราส่วนของรายได้ที่มีโชดอกเบียดต่อยุทธได้รวม Cutoff ที่ต้องประมาณการขึ้นมา โดยพารามิเตอร์ในฟังก์ชันการเปลี่ยนแปลงตัวนี้เป็นค่าอ้างอิง (Threshold) ที่ใช้เป็นเงื่อนไขในการตัดสินใจเพื่อจะทำการเปลี่ยนน้ำหนักใน Regime ที่ 2

γ คือ ความชันของฟังก์ชันการเปลี่ยนแปลง โดยพารามิเตอร์ในฟังก์ชันการเปลี่ยนแปลงตัวนี้ ชี้ถึงความเร็วในการเปลี่ยนแปลงของ Regime ที่ 2

(Speed of Adjustment at NIR_c), $\gamma > 0$

กรณีที่ γ มีค่ามาก F จะมีค่าเป็น 1 ถ้า $NIR_e > NIR_c$
 F จะมีค่าเป็น 0 ถ้า $NIR_e < NIR_c$
 กรณีที่ γ มีค่าเข้าสู่ 0 F จะมีค่าเข้าสู่ 0.5
 ดังนั้น $0 \leq F \leq 1$

ถึงจุดนี้จะพบข้อดีของการทดลองใช้ Smooth Transition Regression ในงานศึกษานี้ นั่นคือทำให้ทราบถึงโครงสร้างต้นทุนของระบบธนาคารในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา กล่าวคือหากธนาคารทำการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีการผลิตทั้ง 2 ควบคู่กันไปในส่วนที่ไม่คงที่แล้ว Smooth Transition Regression จะสามารถสะท้อนกระบวนการแบบพลวัต (Dynamic Process) ของการเปลี่ยนผ่านจากธนาคารพาณิชย์ที่มีโครงสร้างต้นทุนแบบ Deposit-Loan Technology ไปสู่ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบที่มีโครงสร้างต้นทุนแบบ Universal-Bank Technology

2. ฟังก์ชันต้นทุนของธนาคาร (Banking Cost Function)

การกำหนดรูปแบบฟังก์ชันในทั้ง 2 Regimes ของสมการ (1) ในที่นี่ได้เลือกใช้ฟังก์ชัน Translog ซึ่งมีที่มาจาก Taylor Series Expansion เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนรวมกับราคาปัจจัยการผลิต และผลผลิตดังนี้

$$\begin{aligned}
 tc^{(j)}(p_t, y_t) = & \sum_{m=1}^3 \beta_m^{(j)} p_{m,t} + \sum_{n=1}^3 \varphi_n^{(j)} y_{n,t} \\
 & + \frac{1}{2} \sum_{m=1}^3 \sum_{n=1}^3 \lambda_{mn}^{(j)} p_{m,t} p_{n,t} \\
 & + \frac{1}{2} \sum_{m=1}^3 \sum_{n=1}^3 \delta_{mn}^{(j)} y_{m,t} y_{n,t} \\
 & + \sum_{m=1}^3 \sum_{n=1}^3 \phi_{mn}^{(j)} p_{m,t} y_{n,t} \quad j=1, 2
 \end{aligned}
 \tag{3}$$

โดยที่ตัวอักษรพิมพ์เล็กคือตัวแปรที่อยู่ในรูป Natural Logarithm เช่นเดิม

ศูนย์วิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับตัวแปรใน (3) ประกอบด้วย

1. ต้นทุนรวม เนื่องจากงานศึกษานี้ได้พิจารณาให้เงินฝากเป็นหนึ่งในปัจจัยการผลิต ดังนั้นต้นทุนรวมจึงเป็นผลรวมของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย
2. ราคาปัจจัยการผลิต
 1. $p_{1,t}$ คือราคาต่อหน่วยของเงินฝากและเงินที่จัดหามาได้ (Deposits and Purchased Funds) คำนวณจากการหารดอกเบี้ยจ่ายด้วยมูลค่าเงินฝาก (ทั้งเงินฝากที่เป็นเงินบาทและเงินตราต่างประเทศ) และเงินกู้ยืม (ทั้งเงินกู้ยืมระยะสั้นและระยะยาว)
 2. $p_{2,t}$ คือค่าจ้างแรงงาน (Labors) ต่อหน่วย คำนวณจาก ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงานและค่าตอบแทนกรรมการหารด้วยจำนวนพนักงาน
 3. $p_{3,t}$ คือราคาต่อหน่วยของสินทรัพย์ทางกายภาพ (Physical Capitals) ซึ่งเท่ากับ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ หารด้วยมูลค่าที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์รวมกับส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการตีราคาสินทรัพย์
3. ผลผลิต
 1. $y_{1,t}$ คือเงินให้กู้ยืม (Total Loans) คือเงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับ หักด้วยค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ และค่าเผื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้
 2. $y_{2,t}$ คือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ (Total Securities) ประกอบด้วย เงินลงทุนชั่วคราว เงินลงทุนระยะยาว และเงินลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วม หักด้วยค่าเผื่อการด้อยค่า
 3. $y_{3,t}$ คือรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ย เป็นผลผลิตของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบที่เกิดจากกิจกรรมหรือสายการผลิตรอง เช่น รายได้จากธุรกิจหลักทรัพย์ และลิขสิทธิ์ เป็นต้น สำหรับเหตุผลในการให้ตัวแปรนี้เป็นผลผลิตตัวหนึ่ง ก็เพื่อสะท้อนความเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ โดยรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยในที่นี้ประกอบไปด้วย กำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุน ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย ค่าธรรมเนียมและบริการรับ (ได้แก่ การรับรอง รับอวัล ค่าประกัน และอื่นๆ) กำไร (ขาดทุน) จากการปริวรรต และรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยอื่น

ตัวแปรข้างต้นถูกกำหนดขึ้นมาจากการทบทวนงานศึกษาในอดีต¹ แล้วพบว่า มี 2 ทางเลือกในการกำหนดตัวแปรผลผลิตและปัจจัยการผลิตของธนาคารพาณิชย์ในสมการ (3) คือ Production Approach และ Intermediation Approach โดยมีจุดต่างอยู่ที่การพิจารณาว่า เงินฝากและเงินกู้ยืมจะถือเป็นผลผลิต หรือปัจจัยการผลิต สำหรับ Approach แรกมองธนาคารในฐานะหน่วยผลิต ที่ถือว่าเงินฝากและเงินกู้ยืมเป็นผลผลิตจากการดำเนินการผลิตของตน เช่นเดียวกับเงินให้กู้ยืม และเงินลงทุนต่างๆ เพราะเห็นว่าแม้จะต้องจ่ายดอกเบี้ยให้กับเงินฝากและเงินกู้ยืม แต่เมื่อธนาคารนำเงินเหล่านั้นไปปล่อยกู้ก็จะได้ผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยเงินกู้มาแทน จึงไม่ถือว่าเงินฝากและเงินกู้ยืมเป็นปัจจัยการผลิต เพราะไม่มีต้นทุนที่ต้องจ่ายให้กับเงินฝากและเงินกู้ยืม ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงต้นทุนรวมตาม Approach นี้จึงหมายถึงต้นทุนที่ใช้ในการดำเนินงานเท่านั้น ขณะที่ Approach หลังมองธนาคารในฐานะตัวกลางทางการเงิน ซึ่งนอกจากแรงงาน และทุนทางกายภาพแล้ว เงินฝากและเงินกู้ยืมล้วนเป็นสิ่งกลางที่ต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิต อันประกอบด้วย เงินให้กู้ยืม เงินลงทุนในหลักทรัพย์ ดังนั้นต้นทุนรวมจึงเกิดจากต้นทุนในการดำเนินงาน และต้นทุนดอกเบี้ย

อย่างไรก็ตาม Berger และ Humphrey (1997 อ้างถึงใน Poomthan Rangakulnuwat, 2007) ได้แสดงให้เห็นว่า Intermediation Approach มีความเหมาะสมที่จะใช้กับสถาบันการเงินทุกประเภท ตลอดจนเหมาะที่จะนำมาใช้เมื่อมีการทดสอบประสิทธิภาพด้วย Frontier ที่มีความเกี่ยวข้องกับต้นทุน (Cost Frontier และ Profit Frontier) เพราะ Approach นี้ได้พิจารณาครอบคลุมทั้งต้นทุนในการดำเนินงาน และต้นทุนที่เป็นดอกเบี้ย ดังนั้นในการศึกษาคครั้งนี้จึงเลือกที่จะกำหนดตัวแปรในสมการ (3) ตามแนวทางของ Intermediation Approach

นอกจากนี้ในการบริหารงานของธนาคารโดยทั่วไปแล้วจะเป็นหน้าที่ของผู้บริหารซึ่งถือเป็นตัวแทน (Agent) ของผู้ถือหุ้น (Shareholders) แต่ด้วยต่างฝ่ายต่างก็มีเป้าหมายหรือผลประโยชน์ของตนเอง ตลอดจนการมีข้อมูลที่ไม่สมมาตร (Information Asymmetry) ระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้น จึงมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาจรรยาวัณัติ (Moral Hazard) ซึ่งเป็นผลมาจากความขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interests) ตามมา และเพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงดังกล่าวธนาคารจำเป็นต้องมีต้นทุนเพิ่มขึ้นซึ่งเรียกกันว่า Agency Cost โดย Agency Cost นี้ อาจเป็น (1) ต้นทุนในการตรวจสอบ (Monitoring Cost) ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการสร้างมาตรการติดตาม ฝ้าดู หรือควบคุมการทำงานของผู้บริหาร เช่น มีฝ่ายตรวจสอบภายใน

¹ บางส่วนของย่อหน้านี้สรุปจาก ชัยธรา (2544) และธนวิทย์ สุทธิรัตนกุล (2542: 62-63)

(Internal Audit) ฝ่ายกฎหมาย เป็นต้น หรือ (2) Incentive Fee ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อจูงใจให้ผู้บริหารตั้งใจมุ่งมั่นที่จะสร้างความมั่งคั่งให้กับผู้ถือหุ้น เช่น สวัสดิการพิเศษต่างๆ ตลอดจนมีการมอบหุ้นให้ผู้บริหาร (Stock Options) เพื่อให้ผู้บริหารมีส่วนเป็นเจ้าของด้วย หรือจ่ายโบนัสและรายได้โดยพิจารณาจากผลประกอบการ

และเพื่อเป็นการพิจารณาด้านทุนที่ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบได้เผชิญอยู่อย่างรอบด้าน จึงได้สะท้อน Agency Cost ลงในฟังก์ชันต้นทุนด้วย แต่ด้วยข้อจำกัดของข้อมูลที่ธนาคารเปิดเผย จึงทำได้เพียงการใช้รายการ “ค่าตอบแทนกรรมการ” ในงบกำไรขาดทุนเป็น Proxy ของ Agency Cost และเพิ่มรายการดังกล่าวเข้าไปใน p_{2j} ในสมการที่ 3

3. ความคลาดเคลื่อนรวม หรือ Error Term (ε_{jt})

Aigner, Lovell และ Schmidt (1977) และ Meeusen และ van den Broeck (1977) ได้เสนอแนวคิด Stochastic Frontier Analysis ในการวิเคราะห์หาค่าความมีประสิทธิภาพ โดยให้ค่าความคลาดเคลื่อน หรือ ε_{jt} นั้นสามารถ Decompose หรือแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ² (ดูเพิ่มเติมได้ในกิตติมา แด้มทอง, 2541: 82-83; สืบสิน คเชนทร์, 2547: 63-64; เต็มศิริ เอื้อวิเศษวัฒนา, 2549: 50-51; ลินดา ตริทศายุธ, 2550: 60; Coelli และคณะ, 2003)

1. ความคลาดเคลื่อนภายนอก (V_{jt}) เป็นความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่ม (Random Error) ซึ่งเกิดจากปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของธนาคาร ได้แก่ ความคลาดเคลื่อนจากการวัด (Measurement Error) ความคลาดเคลื่อนทางสถิติ (Statistical Noise) และการรบกวนแบบฉับพลัน (Random Shock) เช่น ผลจากสภาวะเศรษฐกิจ และภัยธรรมชาติ เป็นต้น โดยมีข้อสมมติว่าความคลาดเคลื่อนนี้จะกระจายตัวปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 ความแปรปรวนเท่ากับ σ_v^2 และเป็นอิสระกับความคลาดเคลื่อนภายใน หรือ $V_{jt} \sim iid N(0, \sigma_v^2)$

2. ความคลาดเคลื่อนภายใน (μ_{jt}) เป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุน (Cost Inefficiency) ของธนาคารพาณิชย์ที่เราต้องการทราบค่านั้นเอง μ_{jt} มีการกระจายตัวแบบอสมมาตรในรูป Half Normal Distribution หรือ $\mu_{jt}(\geq 0) \sim iid N(0, \sigma_\mu^2)$

² ต่างจาก Deterministic Frontier ที่มองว่า Error Term (ε_{jt}) นั้นเป็นผลของความไม่มีประสิทธิภาพ หรือ $\varepsilon_{jt} = \mu_{jt}$

จากนั้นทำการ Take Exponential ค่า μ_n ดังสมการที่ 4 เนื่องจากค่าดังกล่าวเป็นค่าที่ติด Natural Logarithm อยู่

$$EFF_n = \exp(-\mu_n) \quad (4)$$

กระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้ค่าประสิทธิภาพ (Efficiency Score) ของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบแต่ละแห่งในแต่ละช่วงเวลา ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยค่าที่น้อยกว่าจะแสดงว่าธนาคารแห่งนั้นมีประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนต่ำกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารที่มีค่า EFF มากกว่า

4.2 ผลกระทบจากการขยายขอบเขตการดำเนินงานธุรกิจต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน

เมื่อได้ตัวแปรที่แสดงระดับประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนจากหัวข้อ 3.1 แล้ว ต่อมาจะเป็นการสร้างสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวกับตัวแปรที่สะท้อนถึงระดับการขยายขอบเขตการดำเนินงานธุรกิจ (Degree of Universality) เพื่อวัดขนาดผลกระทบจากการขยายขอบเขตการดำเนินงานธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน โดยตัวแปร Proxies ที่สะท้อนระดับการขยายขอบเขตการดำเนินงานธุรกิจ ได้แก่ อัตราส่วนของรายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วมต่อรายได้รวม (ISAI) และอัตราส่วนของค่าธรรมเนียม บริการและรายได้ที่มีโชดอกเบียดอื่น ๆ ต่อรายได้รวม (FSII) นอกจากนี้ยังได้เพิ่มตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) อื่นๆ เข้าไปในสมการอีกด้วย เพราะนอกจากจะทราบถึงระดับผลกระทบจากการขยายขอบเขตธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบต่อประสิทธิภาพแล้ว ยังช่วยให้ทราบถึงปัจจัยที่กำหนดประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุน อันเป็นประโยชน์ต่อทั้งธนาคารและภาครัฐในการนำไปใช้วางแผนนโยบายต่างๆ ต่อไป นอกจากนี้ยังได้สร้างสมการที่ 6 และ 7 เพื่อวิเคราะห์ว่าค่าประสิทธิภาพที่ได้จากหัวข้อ 4.1 นั้นใช้เป็นตัวชี้วัดผลประกอบการของธนาคารได้หรือไม่

สำหรับตัวแปรอธิบายในสมการ (5) ได้ใช้งานศึกษาในอดีตเป็นแนวทางในการเลือก โดยพิจารณาจากระดับนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรที่กำหนดควมมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ตลอดจนตัวแปรที่มักถูกใช้ในการศึกษา โดยระดับนัยสำคัญดังกล่าวได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 ระดับนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรอธิบายในแบบจำลองแสดงปัจจัยที่กำหนด
ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ตัวแปร	นักวิจัย	ลินดา (2550)	สิบสิน (2547)	กิติมา (2541)	Altunbas และคณะ (2007)
Bank-Specific Variables					
กลุ่มตัวแปรผลผลิต					
เงินไหลคืนเชื่อต่อสินทรัพย์		+(****) ³	+(***)		+(****)
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์			+(*)		
กลุ่มตัวแปรปัจจัยการผลิต					
จำนวนพนักงานต่อสินทรัพย์			-(**)		
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์			-(****)		
เงินฝากต่อสินทรัพย์			+(****)		
ค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ต่อจำนวนพนักงาน				+(**)	
ค่าใช้จ่ายพนักงานต่อจำนวนพนักงาน		-(**) ⁴		+(**)	
จำนวนพนักงานต่อจำนวนสาขาธนาคาร		+(*) ⁵		+(****)	
กลุ่มตัวแปรแสดงฐานะทางการเงินและนโยบายทางการเงิน					
สินทรัพย์			-(****)		-(****)
ทุนต่อสินทรัพย์			+(*)		-(**)
หนี้สินต่อทุน			+(*)		
กลุ่มตัวแปรแสดงสภาพคล่องและคุณภาพสินทรัพย์					
สินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินฝากระยะสั้น					+(****)
เงินกองทุนต่อสินทรัพย์รวม				-(*)	
สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินทรัพย์รวม			-(****) ⁶	-(**)	
ค่าเมื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อสินทรัพย์รวม			+(***) ⁷		-(*)

³ ลินดา ศรีศาศุภ (2550) ใช้ยอดขายต่อสินทรัพย์ทั้งหมด หรืออัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ทั้งหมด

⁴ ลินดา ศรีศาศุภ (2550) ใช้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงานต่อรายวัน

⁵ ลินดา ศรีศาศุภ (2550) ใช้จำนวนสาขา

⁶ สิบสิน ศเรนทร์ (2547) ใช้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวม

⁷ สิบสิน ศเรนทร์ (2547) ใช้ค่าเมื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อสินเชื่อรวม

ตารางที่ 4.1 ระดับนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรอธิบายในแบบจำลองแสดงปัจจัยที่กำหนด
 ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (ต่อ)

ตัวแปร	นักวิจัย (2550)	ลินดา (2547)	สืบสิน (2541)	กิติมา (2541)	Altunbas และคณะ (2007)
กลุ่มตัวแปรแสดงกลไกการควบคุมโดยผู้ถือหุ้น					
สัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติ	+(****) ⁸	+(*)			
สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่		+(**)			
System-Specific Variables					
ตัวแปรหุ่นแสดงพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2535				+(*)	
Interest Rate Spreads Over 3-Year Government Bonds					-(****)
สินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน (Short-Term Shareholders Funds) ของบริษัทที่ไม่ใช่บริษัททางการเงิน					+(*)
สินทรัพย์สภาพคล่องต่อสินทรัพย์รวมของระบบธนาคาร					-(****)
สัดส่วนการระดมทุนต่อรายได้ของระบบธนาคาร					+(****)
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมของระบบ ธนาคาร					-(****)
Banking System Loan-Loss Provisions to Total Loan					+(****)
Time Trend					+(****)

หมายเหตุ: + หมายถึงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในทิศทางบวก

- หมายถึงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในทิศทางลบ

สำหรับ ลินดา ศรีทศายุธ (2550) สืบสิน คเชนทร์ (2547) และกิติมา
 แด้มทอง (2541)

**** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

*** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

* หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นน้อยกว่า
 ร้อยละ 90

⁸ ลินดา ศรีทศายุธ (2550) ใช้สาขาของบริษัทต่างประเทศ

สำหรับ Altunbas และคณะ (2007)

- **** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99
- * หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นน้อยกว่าร้อยละ 95

และเมื่อทำการเลือกตัวแปรที่เชื่อว่าจะส่งผลต่อระดับความมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนแล้ว ก็จะได้แบบจำลองดังสมการที่ 5 ที่ใช้วัดผลกระทบจากการขยายขอบเขตธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนดังกล่าว

$$EFF_{it} = \alpha_0 + \beta_1 SA_{it} + \varphi_1 SII_{it} + \delta_1 NLTA_{it} + \phi_1 LAOEOP_{it} + \tau_1 TETA_{it} + \kappa_1 t + \eta_{it} \quad (5)$$

$$NPL_{it} = \alpha_0 + \omega_1 EFF_{it} + \upsilon_{it} \quad (6)$$

$$ROE_{it} = \alpha_0 + \psi_1 EFF_{it} + \vartheta_{it} \quad (7)$$

โดยที่ EFF คือ ค่าประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน หรือ Cost Efficiency Score

NPL คือ สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ Non-Performing Loans ต่อเงินให้กู้รวม

ROE คือ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น หรือ Return on Equity

η υ และ ϑ คือ ความคลาดเคลื่อน

คำอธิบายตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) และสมมติฐานได้ถูกแสดงไว้ในตารางที่ 4.2 4.3 และ 4.4

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 คำอธิบายตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) และสมมติฐานของสมการที่ 5

ตัวแปร		สมมติฐาน	
ตัวย่อ	คำอธิบาย	ทิศทางความสัมพันธ์	คำอธิบาย
ISAI	รายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วม ต่อรายได้รวม (Net Income of Subsidiaries and Associated Companies to Total Income)	+	รายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วมคือตัวแปร Proxy ของระดับการขยายขอบเขตธุรกิจ (Degree of Universality) ในส่วนของกิจกรรมหรือสายการผลิตที่ต้องดำเนินการผ่านทางบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วม เช่น ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกรรมได้หลากหลายเช่นนี้ มีผลเชิงบวกประการหนึ่งคือ เชื่อว่าการประหยัดจากขนาดและการประหยัดจากการขยายขอบเขตจะเกื้อกูลให้ธนาคารพาณิชย์มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านต้นทุนดีขึ้น ดังนั้นรายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วมกับประสิทธิภาพจึงควรที่จะสัมพันธ์กันในทิศทางบวก
FSII	ค่าธรรมเนียม บริการ และรายได้ที่มีใช่ดอกเบี้ยอื่นๆ ต่อรายได้รวม (Fee, Service and Other Non-Interest Income to Total Income)	+	รายการค่าธรรมเนียม บริการ และรายได้ที่มีใช่ดอกเบี้ยอื่นๆ ในงบกำไรขาดทุน ถูกใช้เป็นตัวแปร Proxy ที่สะท้อนระดับการขยายขอบเขตธุรกิจในส่วนของกิจกรรมหรือสายการผลิตรองที่นอกเหนือไปจากรายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วม เช่น การรับรองตั๋วแลกเงิน การออกตราสาร การซื้อลดการเรียกเก็บเงินตามเช็คและตั๋วเงิน การรับรองฐานะการเงิน การเปิดเช็คหรือออฟเครดิต การค้าประกัน การรับฝากของมีค่า การบริหารทรัพย์สิน และกำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งเชื่อว่าจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานไม่ต่างจาก ISAI

ตารางที่ 4.2 คำอธิบายตัวแปรอธิบาย(Explanatory Variables) และสมมติฐานของสมการที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปร		สมมติฐาน	
ตัวย่อ	คำอธิบาย	ทิศทางความสัมพันธ์	คำอธิบาย
NLTA	เงินให้กู้รวมต่อสินทรัพย์รวม (Net Loans to Total Assets)	+ หรือ -	ธนาคารที่มีประสิทธิภาพสูงจะมีความสามารถและประสบความสำเร็จในการขยายการปล่อยสินเชื่อที่มีคุณภาพหรือเป็นสินทรัพย์ที่ดี สามารถสร้างรายได้ให้กับธนาคาร ในทางตรงกันข้ามแม้มีการเพิ่มปริมาณการปล่อยสินเชื่อ แต่สินเชื่อที่เพิ่มขึ้นนั้นก็อาจเป็นสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือถูกตัดเป็นหนี้สูญที่เพิ่มต้นทุนให้กับธนาคารได้ ถ้าธนาคารมีประสิทธิภาพต่ำในการควบคุมดูแล ดังนั้นปริมาณเงินให้กู้ต่อสินทรัพย์รวมคาดว่าจะแปรผันในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพ หากเงินให้กู้ที่เพิ่มขึ้นนั้นมีการควบคุมดูแลคุณภาพเป็นอย่างดี ขณะที่ปริมาณสินเชื่อจะแปรผกผันกับประสิทธิภาพ เมื่อสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นสินเชื่อที่ไม่มีคุณภาพ
LAODEP	สินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินฝากระยะสั้น (Liquid Assets to Customer and Short-Term Deposits)	+	สินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินฝากระยะสั้นที่สะท้อนความสามารถในการชำระหนี้ เป็นตัวแปรหนึ่ง que แสดงถึงความมั่นคงและความน่าเชื่อถือของธนาคาร เพราะเป็นหลักประกันว่าธนาคารจะมีสภาพคล่องมากพอที่จะเผชิญกับภาวะคับขันทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้นการที่ธนาคารพาณิชย์มีอัตราส่วนด้านสภาพคล่องสูง หรือธนาคารสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ฝากเงินได้ ก็จะเป็นแรงผลักดันให้เจ้าของกิจการต้องมีความรับผิดชอบ ตั้งใจบริหารงาน และคัดเลือกพนักงานที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อรักษาประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมถึงภาพลักษณ์หรือความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น นอกจากนี้การที่ธนาคารสามารถสร้างความไว้วางใจให้กับผู้ฝากเงินได้แล้ว ต้นทุนที่เกิดจากวิกฤตการณ์ผู้ฝากเงินจะแห่ถอนเงินออกไปก็จะลดลงด้วย ดังนั้นจึงคาดว่าสัมประสิทธิ์ ϕ จะมีค่าเป็นบวก

ตารางที่ 4.2 คำอธิบายตัวแปรอธิบาย(Explanatory Variables) และสมมติฐานของสมการที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปร		สมมติฐาน	
ตัวย่อ	คำอธิบาย	ทิศทางความสัมพันธ์	คำอธิบาย
ETA	อัตราส่วนทุนต่อสินทรัพย์ (Equity to Assets Ratio)	+	อัตราส่วนทุนต่อสินทรัพย์เชื่อว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในทางบวก เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ที่สร้างสินทรัพย์ด้วยส่วนของเจ้าของมากเท่าใด ก็ยิ่งเป็นแรงจูงใจให้ธนาคารดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะธนาคารเองก็ไม่ต้องการที่จะสูญเสียเงินของตนไปกับค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น หรือลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง นอกจากนี้ยังลดการกู้ยืมเงินจากภายนอกที่มีต้นทุนสูง เมื่อประสบกับปัญหาสภาพคล่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้
t	Time Trend	+	เพื่อทำการทดสอบว่าค่าความมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งคือเพื่อสะท้อนตัวแปรที่ไม่สามารถวัดค่าออกมาได้โดยตรง เช่น พัฒนาการทางเทคโนโลยี จึงได้ใส่ตัวแปร t นี้เข้าไปในแบบจำลอง และเชื่อว่าจากอดีตจนถึงปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน หรือได้ทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร Time Trend กับ EFF ที่เป็น +

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 คำอธิบายตัวแปรอธิบาย และสมมติฐานของสมการที่ 6

ตัวแปร		สมมติฐาน	
ตัวย่อ	คำอธิบาย	ทิศทางความสัมพันธ์	คำอธิบาย
EFF	ประสิทธิภาพในการดำเนินงานทางด้านต้นทุน (Cost Efficiency)	+ หรือ -	Shen (2005) ได้ทำการทดสอบว่าค่าประสิทธิภาพที่ได้จากแบบจำลอง PAST นั้นสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดผลประกอบการในด้านคุณภาพการปล่อยสินเชื่อได้หรือไม่ ซึ่งพบว่าค่าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายลบ แต่ไม่มีนัยสำคัญ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจหากจะทดสอบความสามารถของค่าประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนที่ได้มาโดยใช้ข้อมูลของประเทศไทยในฐานะตัวชี้วัดผลประกอบการ ซึ่งอาจได้ค่าสัมประสิทธิ์ที่มีเครื่องหมายบวกหรือลบก็ได้

ตารางที่ 4.4 คำอธิบายตัวแปรอธิบาย และสมมติฐานของสมการที่ 7

ตัวแปร		สมมติฐาน	
ตัวย่อ	คำอธิบาย	ทิศทางความสัมพันธ์	คำอธิบาย
EFF	ประสิทธิภาพในการดำเนินงานทางด้านต้นทุน (Cost Efficiency)	+ หรือ -	นอกจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าประสิทธิภาพที่ได้จาก PAST กับ NPL แล้ว Shen (2005) ยังได้ทำการทดสอบในลักษณะเดียวกันกับ ROE ด้วย ซึ่งพบว่าค่าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายบวกซึ่งมีความสมเหตุสมผล หากแต่ค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญ

หมายเหตุ การวิเคราะห์ทิศทางความสัมพันธ์ในแต่ละกรณีเป็นการวิเคราะห์โดยกำหนดให้สิ่งอื่นๆ คงที่ (Other Things Being Equal)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5 ผลการศึกษา

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน โดยส่วนแรกจะกล่าวถึงผลการศึกษาโครงสร้างต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบที่วิเคราะห์ขึ้นตามขั้นตอนการประมาณการแบบจำลอง Smooth Transition Regression ส่วนที่ 2 จะเป็นการนำเสนอผลการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ และส่วนที่ 3 จะเป็นการแสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน

5.1 โครงสร้างต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

แบบจำลอง Smooth Transition Regression เป็นแบบจำลองที่อธิบายพฤติกรรมของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์แบบไม่เป็นเชิงเส้นตรง ดังนั้นก่อนที่จะกำหนดค่าพารามิเตอร์ในแบบจำลอง Smooth Transition Regression จึงจำเป็นต้องทำการทดสอบความเป็นเชิงเส้นเสียก่อน (Linearity: Against STR Model) โดยการกำหนดให้ค่าพารามิเตอร์ $\gamma = 0$ ซึ่งทำให้ฟังก์ชันการเปลี่ยนแปลง $F(NIR_{it}, \gamma, NIR_{it}) = \gamma/2$ ในทุกๆ it ส่งผลให้น้ำหนักที่ถ่วงให้กับ Regime หรือโครงสร้างที่ 2 ในแบบจำลอง STR (สมการที่ 1) ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ it ดังนั้นจึงสามารถจัดรูปสมการให้อยู่ในลักษณะของแบบจำลองเชิงเส้นตรงได้

และหากผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานหลัก ก็จะเชื่อความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรต้นกับชุดข้อมูลที่สังเกตมีลักษณะไม่เป็นเชิงเส้นตรง หรือน้ำหนัก (ฟังก์ชันการเปลี่ยนแปลง) ที่ถ่วงให้กับ Regime ที่ 2 ในแบบจำลอง Smooth Transition Regression นั้นไม่เท่ากันในแต่ละ it ซึ่งก็หมายความว่าชุดข้อมูลที่สังเกตถูกอธิบายด้วย 2 โครงสร้างในสัดส่วนที่แตกต่างกันไปในแต่ละ it (ดูรายละเอียดใน อรุณศรี แซ่จ้ง, 2549: 24-35) ทั้งนี้โปรแกรม JMulTi ใช้ค่าสถิติ F-sttistic ในการทดสอบ

สำหรับการศึกษาโครงสร้างต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ไทยด้วยแบบจำลอง Smooth Transition Regression และชุดข้อมูลของธนาคารจำนวน 9 แห่ง ในช่วงปี 2543-2550 ซึ่งเริ่มต้นด้วยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีลักษณะเป็นเชิงเส้นตรงหรือไม่ โดยใช้โปรแกรม JMulTi และใช้อัตราส่วนของรายได้ที่มีโชดอกเบียดต่อยาได้รวมเป็นตัวแปรบ่งชี้ ผลการทดสอบพบว่าไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าน้ำหนักที่ถ่วงให้กับ Regime

ที่ 2 ที่สะท้อนโครงสร้างต้นทุนที่อยู่บนพื้นฐานเทคโนโลยีการผลิตแบบ Universal-Bank Technology นั้นคงที่ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงต้นทุนการผลิตของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ จึงมีความสัมพันธ์แบบเชิงเส้นตรงกับทั้งเทคโนโลยีการผลิตแบบ Deposit-Loan Technology และ Universal-Bank Technology

กล่าวโดยสรุป ในช่วงปี 2543-2550 ระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบมีส่วนของโครงสร้างต้นทุนที่อยู่บนพื้นฐานเทคโนโลยีการผลิตแบบ Universal-Bank Technology ต่อโครงสร้างต้นทุนที่อยู่บนพื้นฐานเทคโนโลยีการผลิตแบบ Deposit-Loan Technology คงที่ หรือค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยที่กำหนดต้นทุนด้าน Universal-Bank Technology คงที่ ไม่แปรผันตามเวลาตามสมมติฐาน ด้วยเหตุนี้จึงสามารถจัดรูปสมการต้นทุนให้เป็นแบบเชิงเส้นตรงได้โดยการรวมทั้ง 2 Regimes เข้าด้วยกัน และเมื่อทำการประมาณการสมการต้นทุนที่มีลักษณะดังกล่าวโดยใช้วิธี Maximum Likelihood ด้วยโปรแกรม Limdep ก็จะได้ค่าสัมประสิทธิ์ดังที่ปรากฏในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ผลการประมาณการสมการต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์	ผลการประมาณการ
Constant: ค่าคงที่	α	-8.0417 (-0.5100)
p_1 : ln ราคาของเงินฝากและเงินที่จัดหามาได้	β_1	0.9057 (0.8370)
p_2 : ln ราคาปัจจัยแรงงาน	β_2	-3.4464 (-1.9480) *
p_3 : ln ราคาของสินทรัพย์ทางกายภาพ	β_3	1.4031 (0.6710)
y_1 : ln เงินให้กู้ยืม	φ_1	4.7599 (3.2090) ***
y_2 : ln เงินลงทุนในหลักทรัพย์	φ_2	-2.0378 (-2.9300) ***
y_3 : ln รายได้ที่มีโชคกเม็ย	φ_3	-0.0846 (-0.8970)
$(p_i)^2$	λ_{ii}	0.3015 (2.3130) **

ตารางที่ 5.1 ผลการประมาณการสมการต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ผลการประมาณการ
$p_1 p_2$	λ_{12}	-0.3922 (-1.4870)
$p_1 p_3$	λ_{13}	-0.3795 (-1.0970)
$(p_2)^2$	λ_{22}	0.0716 (0.3230)
$p_2 p_3$	λ_{23}	-0.3996 (-0.8030)
$(p_3)^2$	λ_{33}	0.2385 (0.5830)
$(y_1)^2$	δ_{11}	0.0535 (0.5840)
$y_1 y_2$	δ_{12}	-0.3945 (-3.0640) ***
$y_1 y_3$	δ_{13}	0.0910 (2.2710) **
$(y_2)^2$	δ_{22}	0.2051 (2.9410) ***
$y_2 y_3$	δ_{23}	-0.0127 (-0.2580)
$(y_3)^2$	δ_{33}	-0.0479 (-0.9530)
$p_1 y_1$	ϕ_{11}	0.0762 (0.7600)
$p_1 y_2$	ϕ_{12}	0.0021 (0.0350)
$p_1 y_3$	ϕ_{13}	0.0026 (0.0450)

ตารางที่ 5.1 ผลการประมาณการสมการต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ผลการประมาณการ
p_2y_1	ϕ_{21}	-0.2208 (-1.7790) *
p_2y_2	ϕ_{22}	0.3234 (3.1790) ***
p_2y_3	ϕ_{23}	0.0244 (1.2120)
p_3y_1	ϕ_{31}	0.2386 (1.4960)
p_3y_2	ϕ_{32}	-0.3112 (-3.0050) ***
p_3y_3	ϕ_{33}	0.0222 (1.2230)
$\sigma = \sqrt{\sigma_u^2 + \sigma_v^2}$		0.2138 (26.8610) ***
$\lambda = \sigma_u / \sigma_v$		3.7151 (5.6170) ***

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่า t-Statistic

- *** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99
- ** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
- * หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

จากผลการประมาณการสมการต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยข้างต้นนั้น เมื่อนำค่าสัมประสิทธิ์มาคำนวณหาความยืดหยุ่นหน่วยสุดท้ายของต้นทุนเทียบกับราคาปัจจัยการผลิตและผลผลิต ณ ค่าเฉลี่ย (Mean) ได้ผลการศึกษาดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ความยืดหยุ่นของต้นทุนเทียบกับราคาปัจจัยการผลิต

ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาของเงินฝากและเงินที่จัดหามาได้ ($\partial c/\partial p_1$) ผลจากการทดสอบพบว่า ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาของเงินฝากและเงินที่จัดหามาได้มีค่าเท่ากับ 0.5505 ซึ่งหมายความว่า หากกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อราคาของเงินฝากและเงินที่จัดหามาได้เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.5505

$$\frac{\partial c}{\partial p_1} = 0.9057 + 0.3015\bar{p}_1 - \frac{1}{2}(-0.3922)\bar{p}_2 - \frac{1}{2}(-0.3795)\bar{p}_3 + 0.0762\bar{y}_1 + 0.0021\bar{y}_2 + 0.0026\bar{y}_3$$

ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาปัจจัยแรงงาน ($\partial c/\partial p_2$) ผลจากการทดสอบพบว่า ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาปัจจัยแรงงานมีค่าเท่ากับ 0.3719 ซึ่งหมายความว่า หากกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อราคาปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.3719

$$\frac{\partial c}{\partial p_2} = -3.4464 - \frac{1}{2}(-0.3922)\bar{p}_1 + 0.0716\bar{p}_2 - \frac{1}{2}(-0.3996)\bar{p}_3 - 0.2208\bar{y}_1 + 0.3234\bar{y}_2 + 0.0244\bar{y}_3$$

ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาของสินทรัพย์ทางกายภาพ ($\partial c/\partial p_3$) ผลจากการทดสอบพบว่า ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาของสินทรัพย์ทางกายภาพมีค่าเท่ากับ 0.0674 ซึ่งหมายความว่า หากกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อราคาของสินทรัพย์ทางกายภาพเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.0674

$$\frac{\partial c}{\partial p_3} = 1.4031 - \frac{1}{2}(-0.3795)\bar{p}_1 - \frac{1}{2}(-0.3996)\bar{p}_2 + 0.2385\bar{p}_3 + 0.2386\bar{y}_1 - 0.3112\bar{y}_2 + 0.0222\bar{y}_3$$

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ความยืดหยุ่นของต้นทุนเทียบกับผลผลิต

ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับเงินให้กู้ยืม ($\partial c/\partial y_1$) ผลจากการทดสอบพบว่า ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับเงินให้กู้ยืมมีค่าเท่ากับ 0.7019 ซึ่งหมายความว่า หากกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อเงินให้กู้ยืมเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.7019

$$\frac{\partial c}{\partial y_1} = 4.7599 + 0.0535\bar{y}_1 - \frac{1}{2}(-0.3945)\bar{y}_2 + \frac{1}{2}(-0.0910)\bar{y}_3 + 0.0762\bar{p}_1 - 0.2208\bar{p}_2 + 0.2386\bar{p}_3$$

ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับเงินลงทุนในหลักทรัพย์ ($\partial c/\partial y_2$) ผลจากการทดสอบพบว่า ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับเงินลงทุนในหลักทรัพย์มีค่าเท่ากับ 0.2104 ซึ่งหมายความว่า หากกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อเงินลงทุนในหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.2104

$$\frac{\partial c}{\partial y_2} = -2.0378 - \frac{1}{2}(-0.3945)\bar{y}_1 + 0.205\bar{y}_2 - \frac{1}{2}(-0.0127)\bar{y}_3 + 0.0021\bar{p}_1 + 0.3234\bar{p}_2 - 0.3112\bar{p}_3$$

ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยง ($\partial c/\partial y_3$) ผลจากการทดสอบพบว่า ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยงมีค่าเท่ากับ 0.0483 ซึ่งหมายความว่า หากกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อรายได้ที่มีโชดอกเบี่ยงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.0483

$$\frac{\partial c}{\partial y_3} = -0.0846 + \frac{1}{2}(-0.0910)\bar{y}_1 - \frac{1}{2}(-0.0127)\bar{y}_2 - 0.0479\bar{y}_3 + 0.0026\bar{p}_1 + 0.0244\bar{p}_2 + 0.0222\bar{p}_3$$

โดยที่ $\bar{p}_1, \bar{p}_2, \bar{p}_3, \bar{y}_1, \bar{y}_2$ และ \bar{y}_3 คือค่าเฉลี่ยของ p_1, p_2, p_3, y_1, y_2 และ y_3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาปัจจัยการผลิตและผลผลิต ณ ค่าเฉลี่ยพบว่า ความยืดหยุ่นของต้นทุนต่อราคาปัจจัยการผลิต และผลผลิตทุกตัวมีเครื่องหมายเป็นบวกซึ่งตรงตามทฤษฎี

ประเด็นที่น่าสนใจที่ได้จากการศึกษาความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาปัจจัยการผลิตและผลผลิต ณ ค่าเฉลี่ย มีอยู่ด้วยกัน 2 ประเด็น ประเด็นแรกคือ พบว่าความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาต่อหน่วยของสินทรัพย์ทางกายภาพ (p_3) มีค่าต่ำสุดโดยเปรียบเทียบกับความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาของเงินฝากและเงินที่จัดหามาได้ (p_1) และราคาปัจจัยแรงงาน (p_2) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้ราคา p_3 จะเพิ่มขึ้นในขนาดที่เท่ากับการเพิ่มขึ้นของราคา p_1 และ p_2 แต่กลับทำให้ต้นทุนของธนาคารเพิ่มขึ้นในขนาดที่น้อยกว่า ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากสินทรัพย์ทางกายภาพในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่นำมาสร้างนวัตกรรมในการให้บริการรูปแบบใหม่ๆ เช่น Internet Banking และ Phone Banking เป็นต้น มีส่วนในการลดต้นทุนธุรกรรมให้กับธนาคารได้เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงมีแนวโน้มที่ธนาคารจะให้ความสำคัญกับปัจจัยการผลิตที่เป็นสินทรัพย์ทางกายภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนที่สามารถทดแทนปัจจัยการผลิตอีก 2 ชนิดได้ เช่น การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ทดแทนปัจจัยแรงงาน เป็นต้น จึงเป็นไปได้ว่าในอนาคตความสำคัญของแรงงานที่มีต่อกระบวนการผลิตในอุตสาหกรรมการธนาคารจะลดลง

ประเด็นที่สองคือ ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับผลผลิต y_1 , y_2 และ y_3 ทุกตัวมีค่าเป็นบวก แต่พบว่า ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับ y_3 มีค่าต่ำที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มผลผลิตที่เป็นกิจกรรมรอง จะทำให้ธนาคารมีต้นทุนเพิ่มขึ้นในขนาดที่น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเพิ่มผลผลิตที่เป็นกิจกรรมหลักหรือการปล่อยกู้ ซึ่งนี่ก็เป็นอีกหนึ่งหลักฐานที่ใช้ยืนยันถึงข้อดีในการขยายขอบเขตการผลิตที่นอกเหนือไปจากกิจกรรมหลักของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ตารางที่ 5.2 ความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับราคาปัจจัยการผลิตและผลผลิต ณ ค่าเฉลี่ย

ตัวแปร	ความยืดหยุ่น			ผลได้ต่อขนาด
ราคาปัจจัยการผลิต	p_1 : 0.5505	p_2 : 0.3719	p_3 : 0.0674	0.9898
ผลผลิต	y_1 : 0.7019	y_2 : 0.2104	y_3 : 0.0483	0.9606

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2 ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ

ในการประมาณการแบบจำลองโดยใช้วิธี Maximum Likelihood ด้วยโปรแกรม Limdep ตามแนวคิด Stochastic Frontier Analysis นอกจากจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ดังที่ปรากฏในตารางที่ 5.1 แล้ว ยังทำให้ได้ค่าความมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของแต่ละธนาคารตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2543 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี 2550 โดยมีค่าอยู่ในช่วง 0,4033 -0.9852 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.8660 โดยธนาคารที่มีประสิทธิภาพสูงจะมีค่าประสิทธิภาพเข้าใกล้ 1 อย่างไรก็ตามเพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบจึงทำการเฉลี่ยค่าประสิทธิภาพออกมาเป็นรายปี และในแต่ละปีได้ทำการเปรียบเทียบค่าประสิทธิภาพของแต่ละธนาคารกับธนาคารที่มีค่ามีประสิทธิภาพดีที่สุด ดังสมการต่อไปนี้

$$\text{ประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบ} = \frac{EFF_{it}}{EFF_{it}^{\max}} = \frac{\exp(-\mu_{it})}{\exp(-\mu_{it}^{\min})}$$

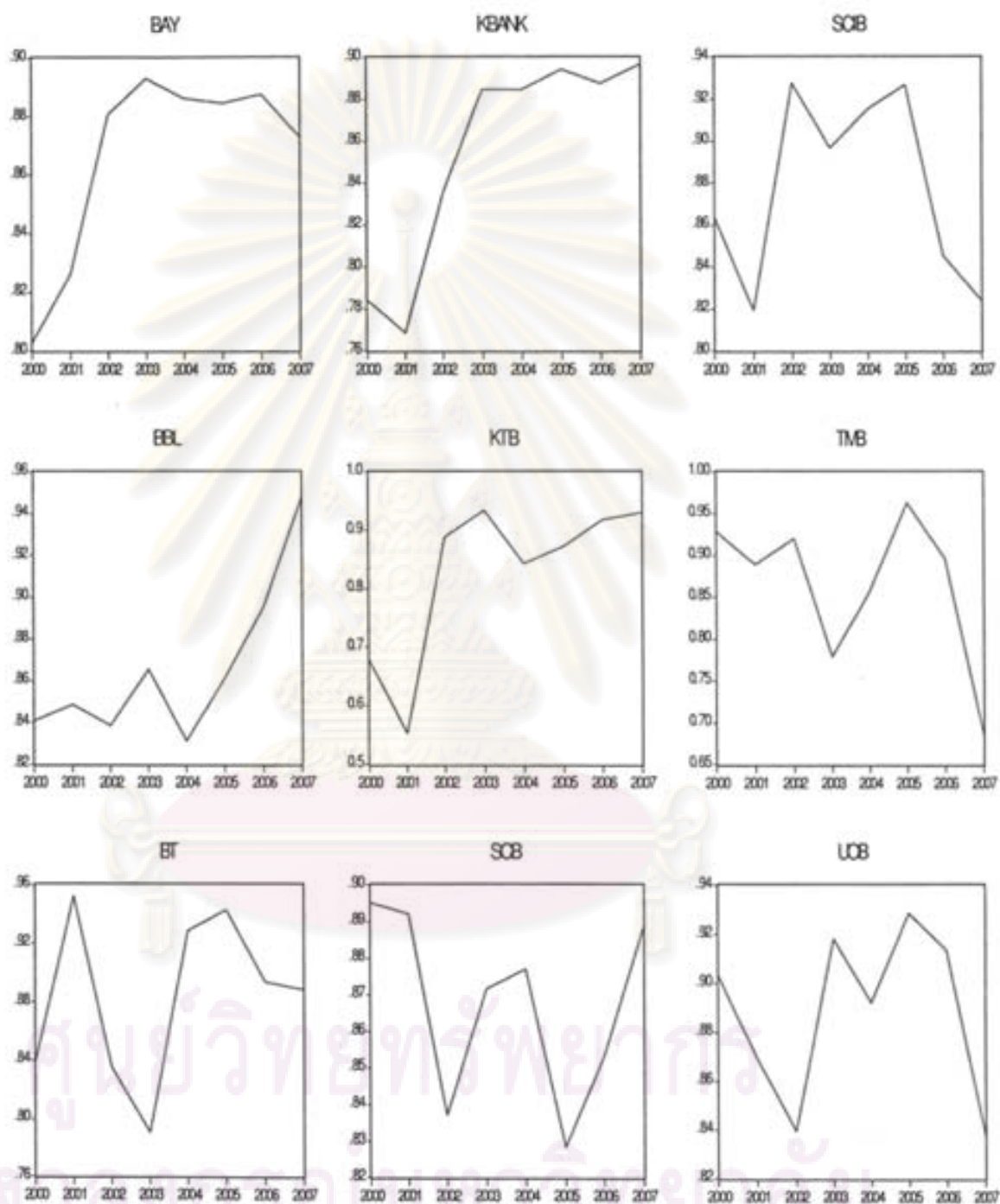
กระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้ค่าประสิทธิภาพ (Efficiency Score) ของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบแต่ละแห่งในแต่ละช่วงเวลา ที่เป็นค่าประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบ (Relative Efficiency) กับธนาคารที่ทำดีที่สุด (Best-Practice) ในกลุ่มอุตสาหกรรม โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ธนาคารใดที่มีค่าประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบเท่ากับ 1 จะมีความหมายว่าโดยเปรียบเทียบแล้วธนาคารนั้นมีประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนสูงสุดในช่วงเวลาที่กำลังพิจารณา ดังปรากฏในตารางที่ 5.3

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.3 ค่าประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนโดยเฉลี่ย และค่าประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน โดยเปรียบเทียบของแต่ละธนาคาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2550

ปี	ธนาคาร	BAY	BBL	BT	KBANK	KTB	SCB	SCIB	TMB	UOB
	ประสิทธิภาพ									
2543	โดยเฉลี่ย	0.8029	0.8410	0.8398	0.7842	0.6776	0.8951	0.8640	0.9290	0.9035
	โดยเปรียบเทียบ	0.8643	0.9052	0.9040	0.8441	0.7293	0.9635	0.9300	1.0000	0.9725
	อันดับที่	7	5	6	8	9	3	4	1	2
2544	โดยเฉลี่ย	0.8265	0.8485	0.9525	0.7686	0.5526	0.8921	0.8194	0.8892	0.8692
	โดยเปรียบเทียบ	0.8677	0.8909	1.0000	0.8070	0.5802	0.9366	0.8603	0.9336	0.9126
	อันดับที่	6	5	1	8	9	2	7	3	4
2545	โดยเฉลี่ย	0.8809	0.8385	0.8354	0.8354	0.8886	0.8372	0.9277	0.9201	0.8396
	โดยเปรียบเทียบ	0.9495	0.9039	0.9005	0.9005	0.9579	0.9024	1.0000	0.9918	0.9051
	อันดับที่	4	6	8	8	3	7	1	2	5
2546	โดยเฉลี่ย	0.8931	0.8654	0.7904	0.8848	0.9346	0.8717	0.8968	0.7794	0.9183
	โดยเปรียบเทียบ	0.9556	0.9260	0.8458	0.9468	1.0000	0.9327	0.9596	0.8340	0.9826
	อันดับที่	4	7	8	5	1	6	3	9	2
2547	โดยเฉลี่ย	0.8863	0.8312	0.9286	0.8848	0.8432	0.8771	0.9153	0.8568	0.8923
	โดยเปรียบเทียบ	0.9545	0.8951	1.0000	0.9529	0.9081	0.9446	0.9857	0.9227	0.9609
	อันดับที่	4	9	1	5	8	6	2	7	3
2548	โดยเฉลี่ย	0.8845	0.8614	0.9427	0.8943	0.8728	0.8286	0.9269	0.9634	0.9286
	โดยเปรียบเทียบ	0.9182	0.8942	0.9786	0.9284	0.9060	0.8601	0.9622	1.0000	0.9640
	อันดับที่	6	8	2	5	7	9	4	1	3
2549	โดยเฉลี่ย	0.8876	0.8951	0.8936	0.8877	0.9180	0.8533	0.8454	0.8961	0.9135
	โดยเปรียบเทียบ	0.9669	0.9750	0.9734	0.9670	1.0000	0.9295	0.9209	0.9761	0.9951
	อันดับที่	7	4	5	6	1	8	9	3	2
2550	โดยเฉลี่ย	0.8731	0.9473	0.8885	0.8968	0.9305	0.8885	0.8243	0.6863	0.8383
	โดยเปรียบเทียบ	0.9218	1.0000	0.9380	0.9467	0.9823	0.9379	0.8702	0.7245	0.8850
	อันดับที่	6	1	4	3	2	5	8	9	7

ภาพที่ 5.1 แนวโน้มประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนโดยเฉลี่ยของแต่ละธนาคาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2550

เมื่อพิจารณาข้อมูลในตารางที่ 5.3 ประกอบกับภาพที่ 5.1 พบว่าสามารถจำแนกธนาคารออกเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน คือ (1) ธนาคารที่มีประสิทธิภาพด้านการบริหารต้นทุนในภาพรวมดีขึ้นตลอดช่วงเวลา ประกอบไปด้วย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงไทย โดยมีประสิทธิภาพในปี 2550 ดีขึ้นร้อยละ 8.7433 12.6397 14.3586 และ 37.3229 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2543 (2) ธนาคารที่มีแนวโน้มว่าจะมีประสิทธิผลการบริหารต้นทุนดีขึ้นในอนาคต ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ แม้ว่าในช่วงปี 2543-2548 ธนาคารไทยพาณิชย์ไม่มีแนวโน้มของระดับประสิทธิภาพที่ชัดเจน โดยมีความผันผวนอยู่ในช่วง 0.8286-0.8951 แต่ในช่วง 2 ปีหลังธนาคารไทยพาณิชย์มีประสิทธิผลการบริหารต้นทุนดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 7.2291 เมื่อเทียบกับปี 2548 (จาก 0.8286 ในปี 2548 เป็น 0.8885 ในปี 2550) (3) ธนาคารที่มีแนวโน้มว่าจะมีประสิทธิผลการบริหารต้นทุนลดลงในอนาคต ซึ่งประกอบไปด้วย ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารทหารไทย และธนาคารยูโอบี เนื่องจากทั้ง 3 ธนาคารมีประสิทธิผลการบริหารต้นทุนในปี 2550 ลดลงร้อยละ 11.0692 28.7627 และ 9.72432 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2548 และ (4) ธนาคารที่ไม่มีแนวโน้มของระดับประสิทธิผลการบริหารต้นทุนที่ชัดเจน คือ ไทยธนาคาร เนื่องจากมีประสิทธิภาพผันผวนอยู่ในช่วง 0.7904-0.9525

5.3 ผลกระทบจากการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจต่อประสิทธิผลการบริหารต้นทุน

การศึกษาในขั้นนี้เป็นการนำค่าประสิทธิผลการบริหารต้นทุนที่คำนวณขึ้นตามสมการที่ 4 มาศึกษาความสัมพันธ์กับตัวแปรที่แสดงระดับการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจ และตัวแปรควบคุมอื่นๆ โดยทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) และใช้ข้อมูลแบบ Pooled Data ได้ผลการศึกษาดังปรากฏในตารางที่ 5.1

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.4 ผลการศึกษาผลกระทบจากการขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์
Constant: ค่าคงที่	0.5975 (15.1950)***
ISAI: รายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วมต่อรายได้รวม	0.4012 (4.2109)***
FSII: ค่าธรรมเนียม บริการ และรายได้ที่มีโชคกเบี่ยงอื่นๆ ต่อรายได้รวม	0.1984 (2.7388)***
NLTA: เงินให้กู้รวมต่อสินทรัพย์รวม	0.3377 (6.0198)***
LAODEP: สินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินฝาก	-2.1164 (-2.2718)**
ETA: อัตราส่วนทุนต่อสินทรัพย์รวม	-0.2549 (-0.9624)
T: Time Trend	0.0033 (4.2190)***

R-squared	0.1894	Mean dependent var	0.8660
Adjusted R-squared	0.1714	S.D. dependent var	0.0939
Durbin-Watson stat	1.3675	F-statistic	10.5511
		Prob (F-statistic)	0.0000

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.5 ผลการศึกษาความสามารถของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนในฐานะตัวชี้วัดผลประกอบการด้านคุณภาพการปล่อยสินเชื่อ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์
Constant: ค่าคงที่	0.0310 (7.4399)***
EFF: ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน	-0.0325 (-6.8004)***

R-squared	0.1435	Mean dependent var	0.0028
Adjusted R-squared	0.1404	S.D. dependent var	0.0081
Durbin-Watson stat	1.7086	F-statistic	46.2451
		Prob (F-statistic)	0.0000

ตารางที่ 5.6 ผลการศึกษาความสามารถของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนในฐานะตัวชี้วัดผลประกอบการด้านการทำกำไร

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์
Constant: ค่าคงที่	-1.5926 (-1.4154)
EFF: ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน	2.4002 (1.8600)*

R-squared	0.0128	Mean dependent var	0.4879
Adjusted R-squared	0.0091	S.D. dependent var	2.0099
Durbin-Watson stat	1.3464	F-statistic	3.4597
		Prob (F-statistic)	0.0640

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่า t-Statistic

- *** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99
- ** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
- * หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ค่าสัมประสิทธิ์ในตารางที่ 5.4 ที่มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ได้แก่ ISAI FSII NLTA และ T โดยตัวแปร ISAI FSII NLTA และ T มีนัยสำคัญทางสถิติแตกต่างจากศูนย์ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ในขณะที่ตัวแปร LAODEP แม้มีเครื่องหมายไม่ตรงตามที่คาดการณ์ไว้ แต่ก็ยังมีนัยสำคัญทางสถิติแตกต่างจากศูนย์ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แต่สำหรับตัวแปร ETA พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่แตกต่างจากศูนย์ ดังนั้นด้วยชุดข้อมูลที่มีอยู่ไม่อาจกล่าวได้ว่าอัตราส่วนทุนต่อสินทรัพย์รวม (ETA) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน อย่างไรก็ตามสามารถสรุปได้ว่า ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ปริมาณการปล่อยกู้ (NLTA) พัฒนาการทางเทคโนโลยี (T) และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วม (ISAI) และค่าธรรมเนียม บริการ และรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยอื่นๆ (FSII) ซึ่งสะท้อนระดับการขยายขอบเขตธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน กล่าวคือ การที่ธนาคารมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนที่ดีขึ้นนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเพิ่มปริมาณการปล่อยสินเชื่อ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ รวมถึงการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจที่นอกเหนือไปจากกิจกรรมหลัก ทั้งนี้ผลการประมาณค่าข้างต้นมีรายละเอียดที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

รายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วมต่อรายได้รวม (ISAI) คือ 1 ใน 2 ตัวแปรที่สะท้อนระดับการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจ มีค่าสัมประสิทธิ์ และ Marginal Effect ของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเทียบกับปัจจุบันนี้ ($\partial EFF/\partial ISAI$) เท่ากับ 0.4012 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 หมายความว่า ISAI สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนได้ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับประสิทธิภาพ กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้สิ่งอื่นๆ คงที่ เมื่อธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบเพิ่มหรือขยายสายการผลิต (Production Line) ในส่วนของกิจกรรมรองจนทำให้อัตราส่วนรายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วมต่อรายได้รวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ธนาคารมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเพิ่มขึ้น 0.4012 หน่วย ทั้งนี้เนื่องจากอัตราส่วนรายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วมต่อรายได้รวม คือตัวแปร Proxy ของระดับการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจในส่วนของกิจกรรมรองที่ต้องดำเนินการผ่านทางบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วม เช่น ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจลิสซิ่ง เป็นต้น ซึ่งการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจได้หลากหลายเช่นนี้ ก็ก่อให้เกิดการประหยัดจากการขยายขอบเขตซึ่งเกื้อกูลให้ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบมีประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนดีขึ้น

ค่าธรรมเนียม บริการ และรายได้ที่มีโชคกเบี่ยงอื่นๆ ต่อรายได้รวม (FSII) คือ อีก 1 ตัวแปรที่สะท้อนระดับการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจ มีค่าสัมประสิทธิ์ และ Marginal Effect ของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเทียบกับปัจจัยนี้ ($\partial EFF/\partial FSII$) เท่ากับ 0.1984 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 หมายความว่า FSII สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนได้ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่นๆ คงที่ หากธนาคารสามารถทำให้ค่าธรรมเนียม บริการ และรายได้ที่มีโชคกเบี่ยงอื่นๆ ต่อรายได้รวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วยได้ ธนาคารจะมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเพิ่มขึ้น 0.1984 หน่วย ทั้งนี้เนื่องจากอัตราส่วน FSII นี้ถูกใช้เป็นตัวแปร Proxy ที่สะท้อนระดับการขยายขอบเขตธุรกิจในส่วนของกิจกรรมรองที่นอกเหนือไปจากรายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วม เช่น การรับรองตัวแลกเปลี่ยน การออกตราพด การซื้อลด การเรียกเก็บเงินตามเช็คและตัวโอนเงิน การรับรองฐานะการเงิน การเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต การค้าประกัน การรับฝากของมีค่า การบริหารตรา และกำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ เป็นต้น ดังนั้น FSII จึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนผ่านช่องทางของการเกิดการประหยัดจากการขยายขอบเขต ในลักษณะเช่นเดียวกันกับอัตราส่วน ISAI

จากข้างต้นจะเห็นว่าตัวแปรที่ใช้สะท้อนระดับการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจที่นอกเหนือไปจากสายการผลิตหลักเพื่อเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบทั้ง ISAI และ FSII ต่างก็ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนในทิศทางบวก ซึ่งสามารถใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อยืนยันถึงข้อดีจากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ทั้งนี้ผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ดังเช่นผลการศึกษาของเต็มศิริ เอื้อวิเศษวัฒนา (2549) ที่ยืนยันว่าการสร้างรายได้ที่มีโชคกเบี่ยงให้เพิ่มขึ้นนั้น จะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการค้าเงินงานของธนาคารพาณิชย์ แม้ว่าเต็มศิริ เอื้อวิเศษวัฒนา (2549) จะใช้ชุดข้อมูลจากงบการเงินเฉพาะธนาคารตั้งแต่ปี 2541-2546 ซึ่งไม่ครอบคลุมกิจกรรมของบริษัทย่อยและบริษัทร่วม และถือว่าแคบกว่างานศึกษารุ่นนี้ที่ใช้ชุดข้อมูลจากงบการเงินรวมตั้งแต่ปี 2543-2550 ก็ตาม นอกจากนี้ผลการศึกษาที่ได้ยังไปสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Vennet (2002) ที่ว่า De-Specialization จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับระบบธนาคารในยุโรปได้

เงินให้กู้รวมต่อสินทรัพย์รวม (NLTA) คือตัวแปรที่สะท้อนถึงปริมาณผลผลิตในส่วนที่เป็นกิจกรรมหลักของธนาคาร มีค่าสัมประสิทธิ์ และ Marginal Effect ของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเทียบกับปัจจัยนี้ ($\partial EFF/\partial NLTA$) ที่เท่ากับ 0.3377 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 ซึ่งหมายความว่า เงินให้กู้รวมต่อสินทรัพย์รวม สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความมี

ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยได้ ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้สิ่งอื่นๆ คงที่ เมื่อธนาคารมีการปล่อยกู้เพิ่มขึ้นจนทำให้สัดส่วนเงินให้กู้รวมต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเพิ่มขึ้น 0.3377 หน่วย แสดงให้เห็นว่า (1) ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบยังได้รับประโยชน์จากการประหยัดจากขนาดที่เป็นผลมาจากการขยายปริมาณสินเชื่อ ซึ่งช่วยให้ธนาคารมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนดีขึ้น และ (2) ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบมีความสามารถและประสบความสำเร็จในการขยายการปล่อยสินเชื่อที่มีคุณภาพหรือเป็นสินทรัพย์ที่ดี ลดโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือการถูกตัดเป็นหนี้สูญที่จะเป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับธนาคาร

สินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินฝาก (LAODEP) จากการประมาณค่าพบว่าเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นลบ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่าง LAODEP กับความมีประสิทธิภาพซึ่งไม่สอดคล้องกับทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดการณ์ไว้ นั่นอาจเป็นเพราะว่าการมีสินทรัพย์สภาพคล่อง (โดยเฉพาะเงินสด) จำนวนมากก็มาพร้อมกับต้นทุนในการถือครองที่มากตามไปด้วยโดยเฉพาะต้นทุนค่าเสียโอกาส

อัตราส่วนทุนต่อสินทรัพย์รวม (ETA) จากการประมาณค่าพบว่าเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นลบ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่าง ETA กับความมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนซึ่งไม่สอดคล้องกับทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดการณ์ไว้ นั่นเป็นเพราะว่าอาจเกิดปัญหาตัวแทน (Principal-Agent Problem) ขึ้น กล่าวคือ ผู้บริหารอาจมีจุดมุ่งหมายที่ต่างไปจากผู้ถือหุ้น ทำให้การเพิ่มขึ้นของส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ได้ไปจูงใจให้บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ETA ไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นด้วยชุดข้อมูลที่ทำการศึกษาจึงอาจกล่าวได้ว่า อัตราส่วนทุนต่อสินทรัพย์รวมไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน

Time Trend (T) เป็นตัวแปรที่ใช้สะท้อนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการผลิต มีค่าสัมประสิทธิ์ และ Marginal Effect ของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเทียบกับปัจจัยนี้ ($\partial EFF/\partial T$) เท่ากับ 0.0033 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 นั่นก็หมายความว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการผลิตโดยเฉพาะการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ส่งผลให้ธนาคารมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 5.5 และตารางที่ 5.6 พบว่าค่าความมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดผลประกอบการของธนาคารในด้านคุณภาพการปล่อยสินเชื่อได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 กล่าวคือ ในภาพรวมหากธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนลดลงแล้วนั้นหมายถึงการเพิ่มขึ้นของสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ NPL อย่างไรก็ตามไม่อาจกล่าวได้ว่าธนาคารมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น หรือ ROE ลดลง ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 นี้

จากผลการศึกษาที่ได้กล่าวไปข้างต้นเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการขยายขอบเขตธุรกิจรวมของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ซึ่งสามารถใช้ยืนยันได้ว่าการเพิ่มสายการผลิตนอกเหนือจากสายการผลิตหลัก (Main Production Line) มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน เห็นได้จากตัวแปร ISAI และ FSII ต่างก็ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนในทิศทางบวก ด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติที่มากถึง 0.01 และเมื่อพิจารณาค่า Marginal Effect ของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเทียบกับตัวแปร ISAI พบว่าค่า Marginal Effect ของตัวแปรนี้สูงที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของสายการผลิตที่ธนาคารต้องดำเนินการผ่านทางบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วม เช่น ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจลิสซิ่ง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามสายการผลิตหลักนั้นก็คือการปล่อยสินเชื่อก็ยังคงเป็นพันธกิจหลักของธนาคารอยู่เช่นเดิม พิจารณาได้จากค่า Marginal Effect ของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเทียบกับตัวแปร NLTA มีค่ามากเป็นอันดับสอง 2 รองจาก ค่า Marginal Effect ของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเทียบกับตัวแปร ISAI และมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า (1) ธนาคารยังได้รับประโยชน์จากการประหยัดจากขนาดที่เกิดจากการขยายฐานสินเชื่อ ซึ่งส่งผลให้ธนาคารมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนดีขึ้น และ (2) ธนาคารมีการดูแลคุณภาพเชื่อเป็นอย่างดี ทำให้ลดต้นทุนในการดำเนินการใดๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากการผิคนัดชำระหนี้ ซึ่งมีส่วนในการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน ทั้งนี้อาจสืบเนื่องจากประสบการณ์ที่ได้จากวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี 2540

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างธนาคารที่มีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนสูงสุดกับตัวแปร ISAI FSII และ NLTA

ธนาคารที่มีประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนสูงสุด 3 อันดับแรกในปี 2543 ได้แก่ ธนาคารทหารไทย ธนาคารยูโอบี และธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบเท่ากับ 1.000 0.9725 และ 0.9635 ตามลำดับ (ข้อมูลในตารางที่ 5.3) เมื่อพิจารณาร่วมกับตัวแปร ISAI FSII และ NLTA ซึ่งเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ข้อมูลในตารางที่ 5.7) พบว่า ธนาคารทหารไทยมีอัตราส่วน NLTA และ FSII สูงเป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับ ขณะที่ธนาคารยูโอบีสามารถสร้างรายได้จากกิจกรรมรองในส่วนที่ต้องดำเนินการผ่านทางบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วมจนมีอัตราส่วน ISAI มากเป็นลำดับที่ 1 และในปี 2543 นี้ ธนาคารไทยพาณิชย์เองก็สามารถขยายขอบเขตธุรกิจจนทำให้อัตราส่วน FSII สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารอื่นในปีเดียวกัน อย่างไรก็ตามไม่ใช่แค่ปี 2543 เท่านั้นที่ธนาคารทหารไทยมีลำดับประสิทธิภาพสูงสุด เพราะในปี 2548 ธนาคารทหารไทยมีสัดส่วน ISAI มากเป็นลำดับที่ 1 ประกอบกับมีอัตราส่วน NLTA สูงเป็นอันดับที่ 2 ซึ่งมากพอที่จะเป็นแรงสนับสนุนให้ธนาคารทหารไทยมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนสูงสุดในปี 2548 นี้ด้วย

นอกจากธนาคารทหารไทยแล้ว ไทยธนาคาร ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงเทพ ต่างก็เคยบริหารงานจนมีประสิทธิภาพสูงสุดมาแล้ว โดยไทยธนาคารมีค่าประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 0.9525 และ 0.9282 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 มากที่สุดในปี 2544 และ 2547 ตามลำดับ ในขณะที่ ISAI และ NLTA ที่มากเป็นอันดับ 2 และ 4 ตามลำดับ เป็นปัจจัยบางส่วนที่ส่งผลให้ธนาคารนครหลวงไทยมีลำดับประสิทธิภาพดีที่สุดในปี 2545 แต่สำหรับปี 2546 และปี 2549 เป็นปีที่ดีที่สุดของธนาคารกรุงไทยเพราะใน 2 ปีนี้ธนาคารกรุงไทยบริหารงานจนสามารถครองอันดับหนึ่งในฐานะธนาคารที่ทำดีที่สุด (Best-Practice) ด้านการบริหารต้นทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมธนาคาร อย่างไรก็ตามในปี 2550 ธนาคารกรุงไทยไม่สามารถดำรงไว้ซึ่งตำแหน่งที่ดีที่สุดไว้ได้ เพราะธนาคารกรุงเทพสามารถพัฒนาตัวเองขึ้นจากอันดับที่ 3 ในปี 2549 มาครองอันดับ 1 ในปี 2550 ด้วยค่าประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนโดยเฉลี่ยที่ 0.9473 ในขณะที่ธนาคารกรุงไทยหล่นไปอยู่ลำดับที่ 2 ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าอัตราส่วนค่าธรรมเนียมบริการและรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยอื่นๆ ต่อรายได้รวม หรือ FSII ของธนาคารกรุงไทยมีค่าที่ต่ำกว่า FSII ของธนาคารกรุงเทพ

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งที่พบในตารางที่ 5.3 และภาพที่ 5.1 คือพัฒนาการของธนาคารกรุงไทยและธนาคารกสิกรไทยกล่าวคือ ธนาคารกรุงไทยและธนาคารกสิกรไทยถือว่าเป็น 2 ธนาคารที่มีพัฒนาการที่สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารอื่น เห็นได้จากปีแรกๆ ทั้ง 2 ธนาคารมีลำดับประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มต่ำที่สุด โดยในปี 2543-2544 ธนาคารกสิกรไทยและธนาคารกรุงไทยมีประสิทธิภาพอยู่ในอันดับที่ 8 และ 9 ตามลำดับ แต่ 7 ปีให้หลังธนาคารกสิกรไทยสามารถพัฒนาตัวเองจนสามารถครองอันดับ 3 ในปี 2550 ในขณะที่ธนาคารกรุงไทยบริหารต้นทุนได้ดีขึ้นจนขึ้นมาครองอันดับที่ 2 ในปีเดียวกัน และเมื่อพิจารณาพัฒนาการดังกล่าวร่วมกับค่าตัวแปร FSII ของธนาคารกสิกรไทยในช่วงปี 2543-2550 ก็พบว่า FSII มีค่าเพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา โดยในปี 2543 ธนาคารกสิกรไทยมีค่า FSII เท่ากับ 0.1455 และค่อยๆ เพิ่มขึ้นจนเท่ากับ 0.2362 ในปี 2550 คิดเป็นร้อยละ 62.3368 ประกอบกับ NLTA ในปี 2550 ก็เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 14.0391 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2543 ขณะที่ในช่วงเวลาเดียวกันนี้อัตราส่วน ISAI และ NLTA ของธนาคารกรุงไทยก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน โดย ISAI และ NLTA ของธนาคารกรุงไทยเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 480 และ 28 ตามลำดับ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของ FSII และ NLTA ของธนาคารกสิกรไทย และการเพิ่มขึ้นของ ISAI และ NLTA ของธนาคารกรุงไทยนี้ก็เชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งในพัฒนาการของธนาคารทั้ง 2 แห่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.7 ค่าเฉลี่ยตัวแปร ISAI FSII และ NLTA ของแต่ละธนาคาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2550

ปี	ธนาคาร ตัวแปร	BAY	BBL	BT	KBANK	KTB	SCB	SCIB	TMB	UOB
	2543	ISAI	-0.0040	0.0578	0.0602	0.0200	-0.0055	0.0429	-0.0749	0.0019
FSII		0.0628	0.1493	0.1704	0.1455	0.1293	0.1869	0.0700	0.1724	0.1332
NLTA		0.7549	0.6127	0.6521	0.6197	0.5614	0.6606	0.7352	0.7801	0.7145
2544	ISAI	-0.0050	0.0036	0.0067	-0.0025	-0.0279	0.0006	0.0022	0.0342	0.0272
	FSII	0.1297	0.1648	0.5199	0.1712	0.1622	0.1964	-0.0059	0.1299	0.1663
	NLTA	0.7588	0.5523	0.6415	0.5584	0.4592	0.6167	0.4628	0.7477	0.6852
2545	ISAI	0.0466	-0.0036	0.0808	-0.0017	-0.0103	0.0266	0.0797	0.0482	0.0492
	FSII	0.1414	0.2268	0.1199	0.1821	0.1827	0.2309	0.1293	0.1570	0.2205
	NLTA	0.7660	0.5328	0.4473	0.5451	0.7034	0.5931	0.6678	0.7327	0.6332
2546	ISAI	0.1100	0.0816	0.0401	0.0247	0.0099	0.0192	0.1188	0.0488	0.0345
	FSII	0.1750	0.2318	0.1295	0.2483	0.1576	0.2671	0.1397	0.1537	0.2584
	NLTA	0.7367	0.5401	0.4327	0.5658	0.7938	0.5852	0.6470	0.7408	0.6448
2547	ISAI	0.0269	0.0228	0.0307	0.0436	0.0085	0.1748	0.0760	0.0476	0.0276
	FSII	0.1896	0.2624	0.1714	0.2196	0.1607	0.2623	0.1730	0.1589	0.2904
	NLTA	0.7136	0.5647	0.4625	0.6370	0.8000	0.6355	0.6542	0.7080	0.6328
2548	ISAI	0.0343	-0.0080	0.0221	0.0079	0.0104	0.0270	0.0349	0.0352	-0.4817
	FSII	0.2162	0.2547	0.1276	0.2362	0.1224	0.3249	0.1694	0.1452	0.4246
	NLTA	0.6777	0.5900	0.4538	0.6814	0.7444	0.6678	0.6445	0.7096	0.6968
2549	ISAI	0.0279	0.0460	0.0167	0.0061	0.0212	0.0184	0.0252	0.0050	-0.0189
	FSII	0.1721	0.2091	0.1112	0.2085	0.1157	0.2555	0.1416	0.1437	0.2242
	NLTA	0.6658	0.5957	0.4254	0.6853	0.7328	0.6581	0.5404	0.7041	0.7706
2550	ISAI	-0.0169	0.0057	2.2741	0.0175	0.0210	0.0066	0.0221	-0.0225	0.0086
	FSII	0.1952	0.2172	-0.0789	0.2362	0.1217	0.2673	0.1551	0.1808	0.1644
	NLTA	0.6411	0.6001	0.4040	0.7067	0.7182	0.6776	0.5375	0.7053	0.6767

- เปรียบเทียบผลการศึกษากับงานศึกษาในอดีต

จากการศึกษาความมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบในครั้งนี พบว่าธนาคารที่มีพัฒนาการด้านประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนสูงสุด 2 อันดับแรกได้แก่ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกสิกรไทย ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับประโยชน์จากการขยายขอบเขตผลผลิตในส่วนของกิจกรรมรอง เช่น การปริวรรตเงินตรา การประกันภัย ประกันชีวิต และบริการด้านกฎหมาย เป็นต้น รวมทั้งการเพิ่มปริมาณผลผลิตในส่วนของกิจกรรมหลักหรือการ

ปล่อยกู้ ซึ่งก่อให้เกิดการประหยัดจากการขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจ และการประหยัดจากขนาด ผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าสอดคล้องกับงานของกิติมา แต้มทอง (2541) ที่ทำการศึกษาระสิทธิภาพภายในองค์กรโดยพิจารณาจากต้นทุนการผลิตของธนาคารพาณิชย์ไทย 15 แห่ง ในช่วงปี 2534-2539 ด้วยวิธี Distribution Free Approach (DFA) และพบว่าการเพิ่มปริมาณผลผลิตเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้ธนาคารมีต้นทุนในการดำเนินงานลดต่ำลง อย่างไรก็ตามอาจเป็นเพราะการกำหนดให้ราคาปัจจัยการผลิตคงที่ซึ่งทำให้ไม่มีตัวแปรราคาปัจจัยการผลิตในฟังก์ชันต้นทุนซึ่งขัดแย้งกับความเป็นจริง จึงส่งผลให้กิติมา แต้มทอง สรุปว่าธนาคารมหานครมีประสิทธิภาพสูงสุดในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งความผิดพลาดดังกล่าวก็แสดงให้เห็นภายหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 กล่าวคือ ธนาคารมหานครไม่สามารถดำรงอยู่ได้ทั้งที่กิติมา แต้มทอง พบว่าเป็นธนาคารที่มีประสิทธิภาพสูงสุดช่วงเวลาก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเพียงปีเดียว

สำหรับผลการศึกษาของธนวิทย์ สุทธรัตนกุล (2542) ที่ศึกษาประสิทธิภาพด้านต้นทุนซึ่งพิจารณาจากการประหยัดจากขนาดและการประหยัดจากการขยายขอบเขต โดยใช้ข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ไทย 15 แห่ง ตั้งแต่ปี 2537-2540 และพบว่าผลผลิตประเภทรายได้ที่มีขีดออกเบียดเป็นผลผลิตที่ก่อให้เกิดความประหยัดต่อขนาดมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับเงินให้กู้ยืม และเงินลงทุนในหลักทรัพย์ แต่กลับพบว่าผลผลิตดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดการประหยัดจากการขยายขอบเขตเมื่อทำการผลิตควบคู่ไปกับผลผลิตอีก 2 ชนิด ซึ่งประเด็นหลังดูเหมือนว่าจะขัดแย้งกับงานศึกษาครั้งนี้ แต่เมื่อพิจารณาถึงข้อมูลที่ธนวิทย์ สุทธรัตนกุล นำมาศึกษา นั่นคืองบการเงินเฉพาะธนาคาร ตั้งแต่ปี 2537-2540 จะเห็นว่าแตกต่างจากชุดข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ใช้งบการเงินรวม นอกจากนี้วิธีการศึกษาที่ธนวิทย์ สุทธรัตนกุล ใช้นั้นก็ยังคงมีความแตกต่างกับวิธีการศึกษาในครั้งนี้อีกด้วย และอาจเป็นเพราะการกำหนดให้มีตัวแปรราคาปัจจัยการผลิตในฟังก์ชันต้นทุนซึ่งถือว่าต่างจากฟังก์ชันต้นทุนของกิติมา แต้มทอง (2541) ประกอบกับการใช้วิธีการศึกษาที่ต่างออกไปจึงทำให้ธนวิทย์ สุทธรัตนกุล ได้ข้อสรุปว่าธนาคารศรีนครเป็นธนาคารที่มีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งต่างจากข้อสรุปของกิติมา แต้มทอง แม้ว่าข้อมูลที่น่ามาศึกษาจะเป็นข้อมูลในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันก็ตาม

ส่วนงานของอัจฉรา ประเสริฐบุญราชย์ (2544) ที่ทำการศึกษาระสิทธิภาพด้านการผลิต (เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าประสิทธิภาพทางเทคนิค) ของธนาคารพาณิชย์ในช่วงปี 2537-2542 ด้วยวิธี Data Envelopment Analysis และงานของสืบสิน คเชนทร์ (2547) ที่ทำการศึกษาระสิทธิภาพด้านการสร้างมูลค่าตลาด ของธนาคารพาณิชย์จำนวน 13 แห่ง ระหว่างปี 2540-2546 ด้วยวิธี

Stochastic Frontier Analysis พบว่าให้ข้อสรุปที่สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ กล่าวคือ อัจฉรา ประเสริฐบุญชาชัย พบว่าธนาคารกรุงไทยมีประสิทธิภาพด้านการผลิตสูงสุด ระหว่างปี 2537-2542 ขณะที่สืบสิน คเชนทร์ พบว่าธนาคารกสิกรไทยมีค่าประสิทธิภาพสูงสุด ในช่วงปี 2540-2546 สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่าธนาคารกรุงไทย และธนาคารกสิกรไทยมีพัฒนาการด้านประสิทธิภาพดีที่สุด

นอกจากนี้งานของสืบสิน คเชนทร์ (2547) ยังพบว่าธนาคารสามารถเพิ่มความมีประสิทธิภาพด้านการสร้างมูลค่าตลาดได้โดยการเพิ่มปริมาณการปล่อยสินเชื่อ ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ นั่นแสดงให้เห็นว่าการขยายปริมาณผลผลิตไม่ได้เพียงแค่ไปเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารต้นทุนเท่านั้น แต่ยังไปเพิ่มประสิทธิภาพด้านการสร้างมูลค่าตลาดให้กับธนาคารอีกด้วย

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

สืบเนื่องจากในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบในประเทศไทยต่างก็เร่งขยายขอบข่ายการดำเนินธุรกรรมทางการเงิน เช่นเดียวกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก โดยเชื่อว่าผลของการประหยัดจากขนาด และการประหยัดจากการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจ ฯลฯ จะไปเพิ่มระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน แต่กลับพบว่าในต่างประเทศมีการศึกษาในเชิงประจักษ์เพื่อหาหลักฐานที่จะสนับสนุนความเชื่อหรือสมมติฐานข้างต้นกันอย่างกว้างขวางมากกว่าในประเทศไทย เช่น Shen (2005) และ Vennet (2002) เป็นต้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ รวมไปถึงการวิเคราะห์ว่าการขยายขอบเขตธุรกรรมที่นอกเหนือไปจากสายการผลิตหลักของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบนั้นส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนหรือไม่ อย่างไร โดยใช้ขั้นตอนการประมาณการแบบจำลอง Smooth Transition Regression ในการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ เนื่องจากแบบจำลอง Smooth Transition Regression ยอมให้เอาความเป็น Non-Linear ของเทคโนโลยีการผลิตแบบ Universal-Bank Technology มาใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนร่วมกับเทคโนโลยีการผลิตแบบ Deposit-Loan Technology ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงสัดส่วนโครงสร้างต้นทุนระหว่างโครงสร้างต้นทุนที่อยู่บนพื้นฐานการผลิตแบบ Deposit-Loan Technology กับโครงสร้างต้นทุนที่อยู่บนพื้นฐานการผลิตแบบ Universal-Bank Technology ที่ผันแปรไปตามตัวแปรบ่งชี้ ซึ่งในที่นี้คืออัตราส่วนรายได้ที่มีโชดกเบียดต่อรายได้รวม สำหรับการวัดประสิทธิภาพได้เลือกใช้วิธีแบบ Stochastic Frontier Analysis และเพื่อเป็นการแสดงขนาดของผลกระทบจากการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบที่มีต่อความมีประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุน จึงได้สร้างสมการเชิงเส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนกับตัวแปร Proxies ที่สะท้อนถึงระดับการขยายขอบเขตการค้าเงินธุรกิจ (Degree of Universality)

สำหรับการศึกษาโครงสร้างต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบโดยใช้ขั้นตอนในการประมาณการแบบจำลอง Smooth Transition Regression และชุดข้อมูลของธนาคารจำนวน 9 แห่ง ในช่วงปี 2543-2550 พบว่าในช่วงเวลาดังกล่าว หากใช้อัตราส่วนของรายได้ที่มีโชดกเบียดต่อรายได้รวมเป็นตัวแปรบ่งชี้ ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยจะถือว่ามีสัดส่วนของโครงสร้างต้นทุนที่อยู่บนพื้นฐานเทคโนโลยีการผลิตแบบ Universal-Bank Technology ต่อโครงสร้างต้นทุนที่อยู่บน

พื้นฐานเทคโนโลยีการผลิตแบบ Deposit-Loan Technology คงที่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยที่กำหนดต้นทุนด้าน Universal-Bank Technology คงที่ ไม่แปรผันตามเวลา ตามสมมติฐาน นอกจากนี้การวัดประสิทธิภาพตามแนวทาง Stochastic Frontier Analysis ยังทำให้พบว่าธนาคารที่มีประสิทธิภาพสูงสุด หรือสามารถบริหารต้นทุนได้ดีที่สุด (Best-Practice) ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาได้แก่ ธนาคารทหารไทย ในปี 2543 และ 2548 ไทยธนาคาร ในปี 2544 และ 2547 ธนาคารนครหลวงไทย ในปี 2545 ธนาคารกรุงไทย ในปี 2546 และ 2549 และธนาคารกรุงเทพ ในปี 2550 ขณะที่ธนาคารที่มีพัฒนาการดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารอีก 7 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทยและธนาคารกรุงไทย เห็นได้จากปีแรกๆ ทั้ง 2 ธนาคารมีลำดับประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบอยู่ในกลุ่มต่ำที่สุด โดยในปี 2543-2544 ธนาคารกสิกรไทยและธนาคารกรุงไทยมีประสิทธิภาพอยู่ในอันดับที่ 8 และ 9 ตามลำดับ แต่ 7 ปีให้หลังธนาคารกสิกรไทยสามารถพัฒนาตัวเองจนสามารถครองอันดับ 3 ในปี 2550 ในขณะที่ธนาคารกรุงไทยบริหารต้นทุนได้ดีขึ้นจนขึ้นมาครองอันดับที่ 2 ในปีเดียวกัน และเมื่อพิจารณาพัฒนาการดังกล่าวร่วมกับรายได้ที่มีโชดอกเบียด รวมทั้งปริมาณการปล่อยสินเชื่อก็พบว่า ทั้งธนาคารกสิกรไทยและธนาคารกรุงไทยต่างก็สามารถสร้างรายได้ที่มีโชดอกเบียด พร้อมกับขยายฐานสินเชื่อให้เพิ่มมากขึ้นตลอดช่วงเวลา ซึ่งการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่มีโชดอกเบียด และปริมาณการปล่อยสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยและธนาคารกรุงไทยนี้ก็เชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งในพัฒนาการของธนาคารทั้ง 2 แห่ง

และเมื่อสร้างสมการเชิงเส้นเพื่อแสดงขนาดของผลกระทบจากการขยายขอบเขตธุรกรรมธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบที่มีต่อความมีประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนก็พบหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถยืนยันได้ว่าการเพิ่มสายการผลิตนอกเหนือจากสายการผลิตหลัก (Main Production Line) มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน เห็นได้จากตัวแปร ISAI และ FSII ต่างก็ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนในทิศทางบวก ด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติที่มากถึง 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกิดการประหยัดจากการขยายขอบเขต โดยเฉพาะ ISAI ที่สะท้อนถึงการขยายขอบเขตสายการผลิตที่ต้องดำเนินการผ่านทางบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วม เช่น ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจลิสซิ่ง เป็นต้น พบว่าค่า Marginal Effect ของตัวแปรนี้สูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนของสายการผลิตนี้ มากไปกว่านั้นเมื่อคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับผลผลิตจากสมการต้นทุนที่ประมาณการได้ พบว่าความยืดหยุ่นของต้นทุนเมื่อเทียบกับผลผลิต y_3 (รายได้ที่มีโชดอกเบียด) มีค่าต่ำที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มผลผลิตที่เป็นกิจกรรมรอง จะทำให้ธนาคารมีต้นทุนเพิ่มขึ้นในขนาดที่น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการเพิ่มผลผลิตที่เป็นกิจกรรมหลักหรือการปล่อยกู้ ซึ่งนี่ก็เป็นอีกหนึ่งหลักฐานที่ใช้

ยืนยันถึงข้อดีในการขยายขอบเขตการผลิตที่นอกเหนือไปจากกิจกรรมหลักของธนาคารพาณิชย์
เต็มรูปแบบ

นอกจากนี้ยังพบว่า การขยายธุรกรรมในส่วนของกิจกรรมหลัก (การปล่อยสินเชื่อ) ก็มีส่วน
ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธนาคารยังคงได้รับประโยชน์
จากการประหยัดจากขนาดที่เกิดจากการขยายฐานสินเชื่อ ซึ่งมีส่วนในการส่งเสริมให้ธนาคารมี
ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนดีขึ้น ด้วยผลการศึกษาดังกล่าวจึงได้ข้อสรุปเช่นเดียวกับ DeYoung
และ Rice (2004) ที่ว่าการขยายขอบเขตธุรกรรมในส่วนของกิจกรรมรองร่วมกับการเพิ่มปริมาณ
ของกิจกรรมหลัก เป็นการส่งเสริมให้ธนาคารมีประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนดีขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการศึกษาดังกล่าวผู้กำหนดนโยบายจึงควรที่จะมีมาตรการอย่างต่อเนื่องและ
เป็นมาตรฐานเดียวกันในการสนับสนุนให้ทุกธนาคารมีโอกาสในการขยายขอบเขตการทำธุรกิจ
นอกเหนือไปจากกิจกรรมหลัก โดยเฉพาะธุรกรรมที่ต้องดำเนินการผ่านทางบริษัทย่อยและบริษัท
ร่วม ซึ่งจะนำไปสู่การมีประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนมากขึ้นในระบบธนาคารไทย

2. ด้วยระบบการธนาคารที่มีความซับซ้อนมากขึ้นจากการขยายขอบเขตธุรกรรมของ
ธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนการเปิดเสรีทางการเงินระหว่างประเทศ ผู้กำหนดนโยบายจึงควรที่จะ
จัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อกำกับดูแล และประเมินความเสี่ยงของธุรกรรมใน
ลักษณะที่เป็นแบบองค์รวม ทั้งนี้เพื่อให้การควบคุม การตรวจสอบ การพิจารณาออกใบอนุญาตให้
ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกรรมใหม่ ตลอดจนการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง
ในและต่างประเทศ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนให้กับธนาคาร ผู้บริหารธนาคารต่างๆ
ควรที่จะให้ความสำคัญกับสายการผลิตรอง โดยเน้นกลยุทธ์ที่ช่วยสร้างรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยให้
มากขึ้น โดยเฉพาะรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ยที่เกิดจากบริษัทย่อยและบริษัทร่วม นอกจากนี้การเพิ่ม
ปริมาณสินเชื่อที่มีคุณภาพก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ธนาคารมีประสิทธิภาพทางด้าน
ต้นทุนดีขึ้น

4. ในอนาคต มีแนวโน้มว่าธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบไม่เพียงแต่จะแข่งขันในด้านความ
หลากหลายของผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่จะแข่งขันกันที่รูปแบบการให้บริการพร้อมกันไปด้วย โดยเฉพาะ
การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างรูปแบบการให้บริการใหม่ๆ เช่น Internet

Banking และ Phone Banking เป็นต้น ซึ่งช่วยลดต้นทุนธุรกรรมให้กับธนาคารเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ธนาคารมีประสิทธิภาพด้านการบริหารต้นทุนที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ธนาคารจึงควรที่จะให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิต

6.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยโดยใช้กระบวนการในการประมาณการแบบจำลอง Smooth Transition Regression ที่พบว่าต้นทุนของธนาคารไทยเพียงพอที่จะถูกอธิบายด้วยสมการเชิงเส้นตรง อาจเป็นไปได้ว่าเกิดจากอัตราส่วนของรายได้ที่มีโชดกเบียดต่อยาได้รวมที่ใช้เป็นตัวแปรบ่งชี้ ในช่วงปี 2543-2550 ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากพอที่จะทำให้น้ำหนัก (ฟังก์ชันการเปลี่ยนแปลง) ที่ถ่วงให้กับ Regime ที่ 2 มีค่าไม่คงที่ ดังนั้นหากทำการศึกษาโดยขยายช่วงเวลาให้ยาวขึ้น ซึ่งจะทำให้ช่วงห่างระหว่างค่าต่ำสุดและสูงสุดของอัตราส่วนรายได้ที่มีโชดกเบียดต่อยาได้รวมเพิ่มมากขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือจะทำให้อัตราส่วนดังกล่าวมีพลวัต (Dynamic) อยู่ในช่วงที่กว้างขึ้น อาจทำให้สามารถประมาณการสมการต้นทุนแบบ 2 Regimes ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยที่กำหนดต้นทุนด้าน Universal-Bank Technology แปรผันในแต่ละ it หรือมีส่วนสัดส่วนการใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบ Deposit-Loan Technology และ Universal-bank Technology ที่ไม่คงที่

2. การขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบนั้น แท้จริงแล้วมีทั้งข้อดีและข้อด้อย ซึ่งงานวิจัยนี้ได้เน้นศึกษาถึงข้อดีในมิติของประสิทธิภาพการบริหารต้นทุน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรขยายการศึกษาให้ครอบคลุมถึงผลกระทบจากการขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบในส่วนที่เป็นข้อด้อย โดยเฉพาะความเสี่ยงที่ธนาคารอาจได้รับทั้งที่เป็นความเสี่ยงเฉพาะธนาคารและความเสี่ยงที่เป็นระบบ เพื่อให้เห็นผลกระทบจากการเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบอย่างรอบด้าน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิตติมา แต่มทอง. 2541. ความมีประสิทธิภาพภายในองค์กรของธนาคารพาณิชย์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เต็มศิริ เอื้อวิเศษวัฒนา. 2549. ผลกระทบของ Nontraditional Activities ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนวิทย์ สุทธิรัตนกุล. 2542. ประสิทธิภาพและพฤติกรรมการรวมตัวในอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทย: ศึกษาทางด้านต้นทุน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แบงก์ไทยยังไม่พร้อมรับมือแข่งเสรี ไทยพาณิชย์ชูธง Universal แบงก์แรก. 2547. การเงินธนาคาร 263: 154-162.
- ปลัดกระทรวงการคลัง, สำนักงาน, กลุ่มการประชุมสัมพันธ์. 2547. แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน. ข่าวกระทรวงการคลัง 1.
- ลินดา ตริทศายุธ. 2550. ความมีประสิทธิภาพของบริษัทหลักทรัพย์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรเชษฐ วานิชสุขสมบัติ. 2548. การวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยภายใต้การควบคุมรวมกิจการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย หาญหิรัญ. (ม.ป.ป.). แนวคิดการวัดประสิทธิภาพการผลิตทางเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.
- สมนึก หับพันธุ์. 2550. เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา ศ. 491 บทที่ 4 เรื่อง ประสิทธิภาพการผลิตการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรศักดิ์ ธรรมโม. 2549. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเทคนิคของโรงงานน้ำตาลในประเทศไทย: กรณีศึกษา กลุ่มวังขนาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สีบสิน คเชนทร์. 2547. ปัจจัยกำหนดประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทยโดยแบบจำลอง Stochastic Frontier. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิษฐ์ กาญจนพิบูลย์. 2548. แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทย (Financial Master Plan). วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม 4 (เมษายน-กันยายน): 36-42
- อรุณศรี แซ่ตั้ง. 2549. การพรรณนาพฤติกรรมความเสี่ยงของอัตราผลตอบแทนส่วนเกินของพันธบัตรรัฐบาลไทยโดยใช้แบบจำลอง STAR. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัจจวา ประเสริฐบัญชาชัย. 2544. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Allen, L., and Jagtiani, J. 2000. The Risk Effects of Combining Banking, Securities, and Insurance Activities. Journal of Economics and Business 52: 485-497.
- Altunbas, Y., Carbo, S., Gardener, E.P.M., and Molyneux, P. 2007. Examining the Relationships between Capital, Risks and Efficiency in European Banking. European Financial Management 13: 49-70.
- Altunbas, Y., Chong, B.S., and Liu, M.H. 1996. The Impact of Universal Banking on the Risks and Returns of Japanese Financial Institutions. Pacific-Basin Finance Journal 4: 181-195.
- Bartholomew, P., Nicolo, G.D., Zaman, J., and Zephirin, M. 2004. Bank Consolidation, Internationalization, and Conglomeration: Trends and Implications for Financial Risk. Financial Markets, Institutions & Instruments 13: 173-217.
- Benston, G.J. 1994. Universal Banking. Journal of Economic Perspectives 8: 121-143.
- Claessens, S., and Klingebiel, D. 1999. Alternative Frameworks for Providing Financial Service. Financial Sector Strategy and Policy Group, World Bank.
- Coelli, T.J., Rao, D.S.P., and Battese, G.E. 2003. An Introduction to Efficiency and Productivity Analysis 8th ed. Boston: Kluwer Academic Publishers.

- DeYoung, R., and Rice, T. 2004. Noninterest Income and Financial Performance at U.S. Commercial Banks. The Financial Review 39: 101-127.
- Drake, L. 2001. Efficiency and Productivity Change in UK Banking. Applied Financial Economics 11: 557-571.
- Farrell, M.J. 1957. The Measurement of Productive Efficiency. Journal of the Royal Statistical Society 120: 253-290.
- Hansen, B.E. 1999. Threshold Effects in Non-Dynamic Panel: Estimation, Testing, and Inference. Journal of Econometrics 93: 345-368.
- Huang, T.H., and Wang, M.H. 2001. Estimating Scale and Scope Economies with Fourier Flexible Functional Form – Evidence from Taiwan's Banking Industry. Australian Economic Papers 40: 213-231.
- Khandelwal, A.K. 2006. Universal Banking: Solution for India's Financial Challenges?. Economic and Political Weekly March 18: 969-973.
- Lang, G., and Welzel, P. 1998. Technology and Cost Efficiency in Universal Banking A "Thick Frontier"-Analysis of The German Banking Industry. Journal of Productivity Analysis 10: 63-84.
- Nathinee Thamavaranukup. 2001. Economies of Scale and Economies of Scope of Thai Commercial Banks: A Revisit. Master's Thesis. Faculty of Economics, Thammasat University.
- Neal, P. 2004. X-Efficiency and Productivity Change in Australian Banking. Australian Economic Papers 43: 174-191.
- Poomthan Rangakulnuwat. 2007. Technical Efficiency of Thai Commercial Banks between 2000 and 2005. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 27: 129-138.
- Rime, B., and Stroh, K. 2003. The Performance of Universal Banks: Evidence from Switzerland. Journal of Banking & Finance 27: 2121-2150.
- Saunders, A., and Walter, I. 1996. Financial System Design in the Asia Pacific Context: Costs and Benefits of Universal Banking. Management Decision 34: 29-36.
- Shen, C.H. 2005. Cost Efficiency and Banking Performances in a Partial Universal Banking System: Application of the Panel Smooth Threshold Model. Applied Economics 37: 1-17.

- Suehiro, A. 2002. Restructuring and Re-Engineering of Local Commercial Banks in Thailand: From Family-Owned Bank to a Universal Bank. Institute of Social Science, University of Tokyo.
- Tsionas, E.G., and Christopoulos, D.K. 2003. Maastricht Convergence and Real Convergence: European Evidence from Threshold and Smooth Transition Regression Models. Journal of Policy Modeling 25: 43-52
- Vennet, R.V. 2002. Cost and Profit Efficiency of Financial Conglomerates and Universal Banks in Europe. Journal of Money, Credit, and Banking 34: 254-282.
- Walker, G. 1998. Economies of Scale in Australian Banks 1978-1990. Australian Economic Papers 37: 71-87.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ข่าวกระทรวงการคลัง

กลุ่มการประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง โทร. 0-2273-9763 โทรสาร 0-2273-9408

www.mof.go.th

ฉบับที่ 1/2547

วันที่ 6 มกราคม 2547

แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

ร.อ.สุชาติ เชาว์วิศิษฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแถลงว่า ในวันที่ คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบแนวทางการดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินตามที่กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยเสนอ โดยแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินซึ่งเป็นแผนระยะปานกลาง 5-10 ปีนี้เกิดขึ้นเนื่องมาจากรัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอด จนขณะนี้เศรษฐกิจของประเทศได้ผ่านพ้นช่วงวิกฤตไปแล้วและดีขึ้นเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้จากได้มีการฟื้นเงินกู้ให้แก่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ก่อนกำหนด กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเห็นสมควรที่จะได้มีการจัด ระบบสถาบันการเงินเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการเงินที่จำเป็นของประชาชน ได้อย่างทั่วถึง เสริมสร้างระบบการเงินให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันได้ สร้างความสมดุลระหว่างตลาดสินเชื่อ และตลาดทุน และส่งเสริมกลไกให้ผู้บริโภคได้ได้รับความคุ้มครองและความเป็นธรรม โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ส่งเสริมบริการทางการเงินให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย ซึ่งไม่ได้รับบริการจากธนาคารพาณิชย์อย่างทั่วถึง และส่งเสริมการรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อตอบสนองความต้องการบริการทางการเงินขั้นพื้นฐาน และปรับบทบาทของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้สามารถให้บริการได้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น โดย

1.1 กระทรวงการคลังได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมบริการทางการเงินระดับรากหญ้า โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน และจะมอบหมายให้ธนาคารออมสินหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เข้าทำหน้าที่ในลักษณะของธนาคารชุมชนกลาง เพื่อทำหน้าที่ช่วยบริการสภาพคล่องส่วนเกิน (Matching Fund) ให้กับองค์กรการเงินชุมชน ช่วยจัดอันดับ (Rating) องค์กรการเงินชุมชน และพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการธนาคาร (Banking skill) ให้แก่องค์กรการเงิน

1.2 ส่งเสริมให้สถาบันการเงินพาณิชย์ที่มีอยู่แล้วให้บริการทางการเงิน แก่ผู้มีรายได้น้อยทั้งในเมืองและชนบท โดยธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับธนาคารพาณิชย์ที่สนใจจัดทำโครงการนำร่อง เพื่อให้บริการทางการเงินเชิงพาณิชย์แก่ผู้มีรายได้น้อย

2. ส่งเสริมการให้บริการทางการเงิน (Core Banking)

2.1 ปรับรูปแบบสถาบันการเงินไทย โดยกำหนดให้มีธนาคารพาณิชย์เพียง 2 ประเภท คือ

2.1.1 ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ เพื่อให้บริการทางการเงินแก่ลูกค้าได้ทุกกลุ่มและทำธุรกรรมทางการเงินได้เกือบทุกประเภท ยกเว้น การจำหน่าย (Underwriting) การเป็นนายหน้า (Brokering) และผู้ค้า (Trading) ครุสารทุน รวมทั้งการออกกรมธรรม์ประกันภัยหรือประกันชีวิต (Insurance Underwriting) ซึ่งเป็นธุรกรรมที่บริษัทหลักทรัพย์บริษัทประกันภัยต่างๆ ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเหล่านี้

2.1.2 ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย เพื่อเน้นให้สินเชื่อและบริการทางการเงินอื่นๆ แก่กลุ่ม SMEs และกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ซึ่งมีธุรกรรมหลักคือ สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเช่าซื้อ และสินเชื่อ SMEs เป็นต้น

เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบสถาบันการเงิน กระทรวงการคลังมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการควบรวมกันเองระหว่างบริษัทเงินทุนหรือ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ หรือควบรวมเข้าด้วยกัน เพื่อปรับฐานะเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (Full-Service Bank) ดำเนินกองทุนขั้นต่ำ 5,000 ล้านบาท

2.2 ปรับบทบาทสถาบันการเงินต่างชาติ

2.2.1 สนับสนุนให้สถาบันการเงินต่างชาติแต่ละแห่งดำเนินธุรกิจการเงินในประเทศไทยเพียง 1 สถานะ โดยให้เลือกว่าจะอยู่ในรูปของ Hybrid bank, Subsidiary หรือสาขา

2.2.2 การให้ใบอนุญาตแก่ธนาคารต่างชาติรายใหม่เพื่อเปิดสาขาในประเทศไทย กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาเมื่อมีความจำเป็น หรือทันระยะเวลา มีแรก

สำหรับการจัดตั้ง Subsidiary และการพิจารณาให้ใบอนุญาตแก่ธนาคารต่างชาติเพื่อเปิดสาขาในประเทศไทยเพิ่มขึ้น นั้น กระทรวงการคลังจะได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณาแนวทางและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศต่อไป

3. มาตรการเพื่อช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถาบันการเงิน โดย

3.1 ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงประสิทธิภาพของสถาบันการเงิน โดยจัดให้มีระบบการกำกับดูแลสถาบันการเงินในภาพรวมในลักษณะของกลุ่มธุรกิจการเงิน (Conglomerate Supervision) ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน มีผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานกำกับสถาบันการเงินเป็นกรรมการ และสำนักงานเศรษฐกิจการคลังทำหน้าที่เป็นเลขานุการ และคณะกรรมการชุดนี้สามารถที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลในแต่ละด้าน อีกทั้งจะมีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบองค์กรให้มีความเหมาะสมต่อไปด้วย และปรับปรุงพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2546 เพื่อแก้ไขปัญหาล่าช้าและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลเครดิต (Credit Bureau)

3.2 แก้อุปสรรคของการควมรวมกันระหว่างสถาบันการเงิน โดยกระทรวงการคลัง จะ ได้พิจารณามาตรการสนับสนุนการควมรวมที่เหมาะสมต่อไป

3.3 ก่อนปรนกฎเกณฑ์ที่ขัดขวางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงิน โดย

3.3.1 ยกเลิกหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการเปิดสาขาในเขตที่มีธนาคารพาณิชย์หนาแน่น ต้องกระจายการเปิดสาขาออกไปยังอำเภอรอบนอกด้วย และปรับเงื่อนไขเรื่องการเปิดสาขาแห่งสุดท้ายในเขตอำเภอหนึ่งๆ ให้ยืดหยุ่นขึ้น

3.3.2 ก่อนปรนเงื่อนไขที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ในภูมิภาคต้องให้สินเชื่อกในภูมิภาคนั้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของเงินฝาก

3.3.3 ก่อนปรนการกำหนดจำนวนบุคลากรชาวต่างชาติที่ปฏิบัติงานในธนาคารพาณิชย์

3.3.4 ปรับลดเงื่อนไขที่กำหนดให้สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติให้สินเชื่อไปในพื้นที่มีไซ้เพื่อการนำเข้สินค้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของเงินฝากและเงินกู้ยืมในประเทศให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น

3.3.5 ปรับกระบวนการพิจารณาอนุญาตให้สถาบันการเงินประกอบธุรกิจรวมใหม่ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยการอนุญาตเป็นรายกลุ่มแทนการอนุญาตเป็นรายธุรกรรม

3.4 ส่งเสริมกลไกการคุ้มครองผู้บริโภค

3.4.1 ให้สถาบันการเงินแต่ละแห่งจัดให้มีกระบวนการร้องเรียนของผู้บริโภคอย่างชัดเจน

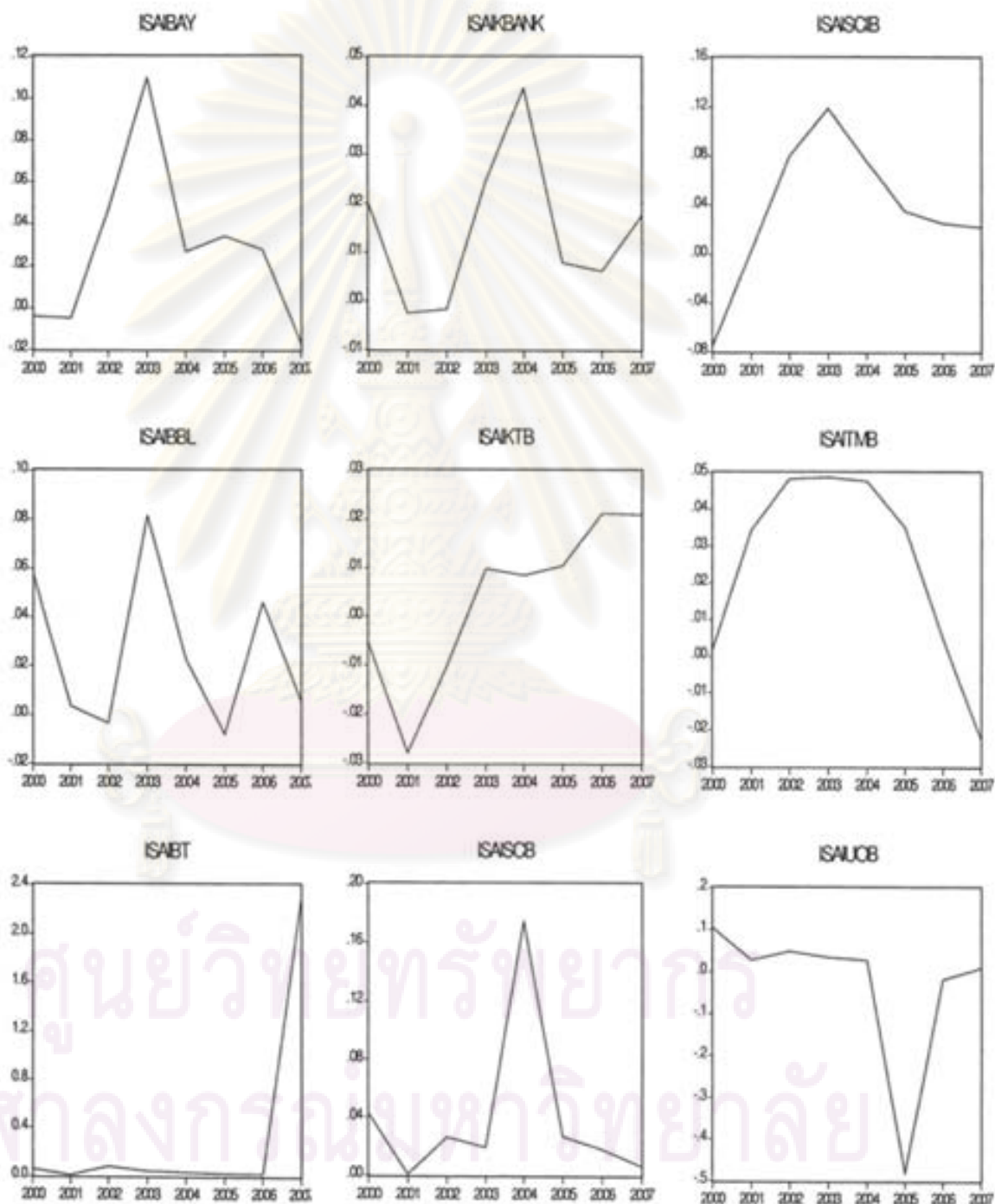
3.4.2 กระทรวงการคลังจะได้พิจารณา ระบบประกันเงินฝากมาใช้ในช่วงเวลาที่ เหมาะสม โดยคำนึงถึงความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ความเข้มแข็งของระบบสถาบันการเงิน ประสิทธิภาพของระบบการกำกับดูแล และหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงิน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ความเข้าใจและความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินของประชาชน

กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยมั่นใจว่า การดำเนินการตามแผนพัฒนา ระบบสถาบันการเงินจะเป็นการสร้างฉนวนป้องกันวิกฤตเศรษฐกิจ และจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงินได้มากขึ้น รวมทั้งจะเป็นการจัดระเบียบเพื่อสร้างความแข็งแกร่งและเสถียรภาพให้กับระบบสถาบันการเงินในระยะยาว

หมายเหตุ ข้อมูลเพิ่มเติมสามารถติดต่อสอบถามได้ที่โทรศัพท์หมายเลข 0-2356-7833 ในระหว่างวันที่ 6 มกราคม 2547 ถึง 14 มกราคม 2547 ยกเว้นวันหยุดราชการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

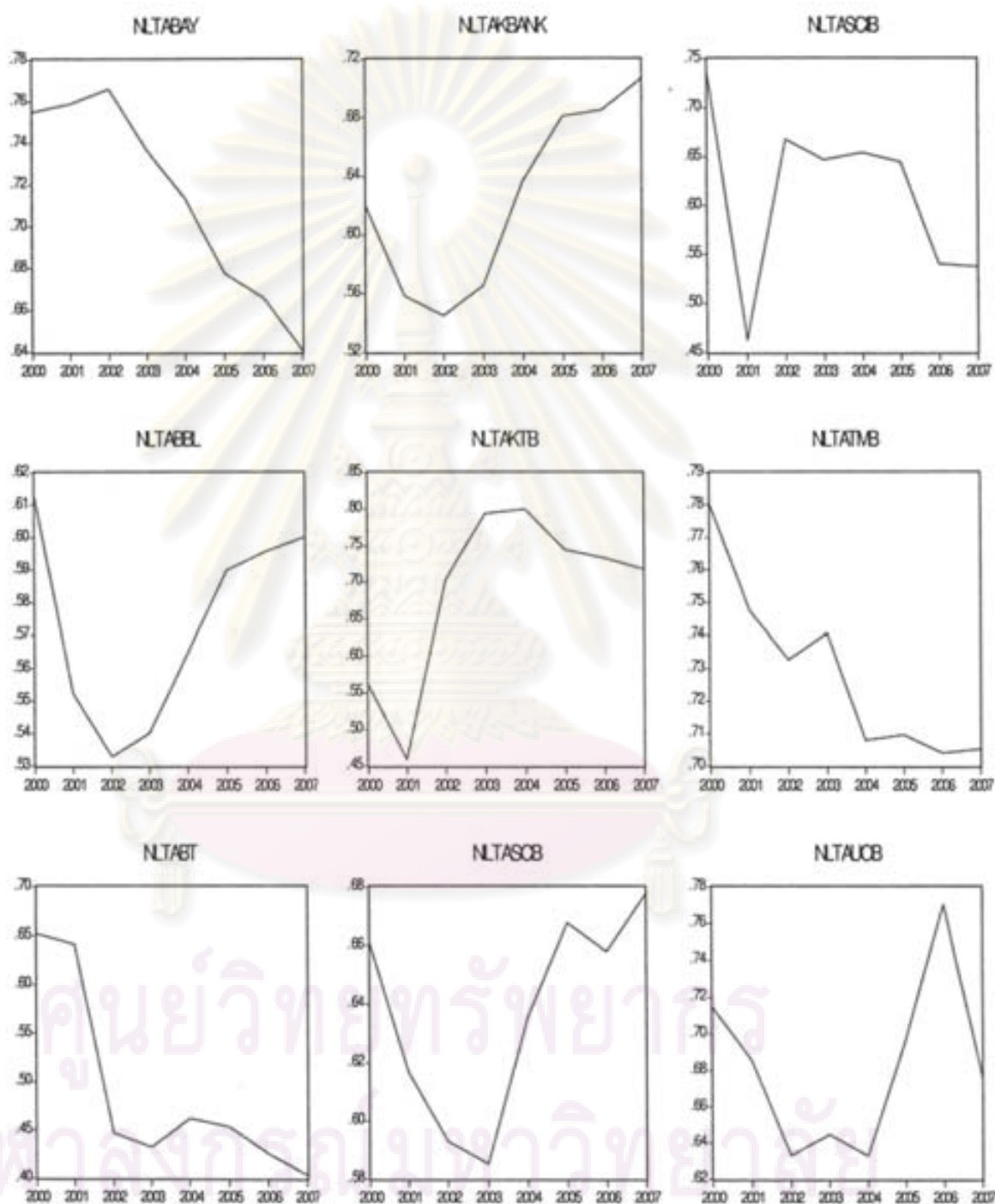
ภาคผนวก ข
 แนวโน้มอัตราส่วนรายได้จากบริษัทย่อย และ/หรือบริษัทร่วมต่อรายได้รวม
 ของแต่ละธนาคารตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543-2550

แนวโน้มอัตราส่วนรายได้ค่าธรรมเนียม บริการ และรายได้ที่มีโชคกเบี้ยอื่นๆ
ต่อรายได้รวมของแต่ละธนาคารตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543-2550

แนวโน้มอัตราส่วนเงินให้กู้รวมต่อสินทรัพย์รวมของแต่ละธนาคาร
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2550

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายปัญญาวัฒน์ สุขเลิศ เกิดเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2526 ณ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรของนายปกครอง สุขเลิศ และนางพิทยาภรณ์ สุขเลิศ สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม ในปีการศึกษา 2538 ระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ในปีการศึกษา 2544 ระดับปริญญาตรี หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2548 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีการศึกษา 2551 และเข้ารับการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย